NICOLAE IONESCU

AZILUL DE ORBI 'REGINA ELISABETA' VATRA LUMINOASĂ ŞI ROLUL SĂU INSTRUCTIV-EDUCATIV MONOGRAFIE

Copyright © Editura Pandora, Nicolae Ionescu

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României
IONESCU NICOLAE
Azilul de orbi Vatra Luminoasă "Regina Elisabeta"
Monografie
Nicolae Ionescu - Bucureşti: Pandora, 2005
Bibliografie
ISBN 973-8147-43-3
061.2(498):3-056.262

CUPRINS

Notă autobiografică/5
Importanţa monografiei/10
Momente importante înaintea construcţiei/15
Construirea azilului/18
Statutul azilului/23
Şcolile, spitalele şi instituţiile din cadrul azilutui/29
Prima şcoală pentru orbi din Vechiul Regat/34
Atelierele şcoală pentru orbi/36
Reportaj de acum 60 de ani/38
Centrul de reeducare nr. 1, Bucureşti/40
Centrul şcolar nr. 1, Bucureşti/42
Spitalul de răniţi Vatra Luminoasă/47
Aşezământul de reeducare, ocrotire şi asistenţă socială/50
Cooperativa Munca orbilor/53
50 de ani de la înfiinţarea Asociaţiei orbilor/56
Activitatea de asistenţă socială/59
FilipNaia/61
Constantin Dumitrescu/62
Muzeul tiflologic/63
Tipografia Braille/65
Liceul horticol pentru ambliopi/66
Regele Carol 1/68
Regina Elisabeta/76
Inaugurarea azilului Regina Elisabeta/86
Cum a murit Regina Elisabeta/92'
Louis Braille/93
Ioan Vasile Tassu/96
Avram Ivela/104
George Râul Anastasiu/109
Dumitru Gorea/114
loanMarcu/119
ViorelCrăciun/122
Alexandru Dabu/125
Roman Dănilă/128
AlecuSpiridon/130
Teodor Bendea/133
Radu Sergiu Ruba/137
Alexandru Ionescu-Butas/142
La finalul lucrării/145
Bibliografie/147

Atunci când clădirea azilului de orbi "Vatra Luminoasă" - Regina Elisabeta - a fost construită, pe frontispiciul de la intrare s-a scris cu litere mari, de tipar, săpate sub arcada de beton, următorul text:

"NIMENI DIN CEI CE VOR PĂŞI PRAGUL ACESTUI AZEL NU VA FI UITAT NICIODATĂ, NICI DE OAMENI ŞI NICI DE DUMNEZEU!"

Regina Elisabeta

NOTĂ AUTOBIOGRAFICĂ

Din nefericire, mi-a fost dat să mă nasc, la 12 februarie 1921, în oraşul Craiova, cu un handicap extrem de greu. Acesta mi-a răpit lumina ochilor, obligându-mă să trec prin viaţă numai pe bâjbâite şi să îndur atât de multe

si neplăceri, în tot timpul existenţei mele. Părinţii, îndureraţi până la disperare, au fost cei dintâi care au suferit, ca nimeni alţii.

Atunci când m-am făcut mai mărişor, amândoi, sărmanii m-au dus la spitalele din Craiova şi din Bucureşti, cu dorinţa fierbinte ca doctorii să-mi dea leac ochilor. Leacul dorit nu l-am aflat la nici unul dintre medici. Ochii mei au rămas pe mai departe învăluiţi în pânza groasă şi impenetrabilă a întunericului apăsător.

Pentru că m-am născut infirm, handicapul mi-a interzis să mă bucur de plăcerile copilăriei, de jocuri, de zburdălnicii, de alergări, de ţopăituri şi de atâtea altele. De nici una nu m-am putut bucura cât aş fi dorit.

Mama, înţelegând bine că nu mă voi vindeca la ochi niciodată, s-a resemnat şi, împreună cu bunica mea şi cu alte câteva mătuşi, s-au înţeles să mă ajute cum vor şti ele mai bine şi cum se vor pricepe mai mult.

Pentru îndeplinirea hotărârilor lor, au stabilit ca zilnic să mă ajute câte una dintre ele.

Fiecare îmi vorbea frumos şi îmi explica despre un lucru de nu ştiu câte ori. Eu mă străduiam să fiu atent şi să răspund cât mai exact când mă întreba despre cele explicate. Destul de greu pentru mine a fost până când am învăţat să mă îmbrac, să mă încalţ şi să mănânc frumos cu linguriţa, cu lingura şi cu furculiţa. Dar şi mai greu mi-a fost până ce am învăţat să merg singur prin curte şi pe stradă.

Pentru copiii cu ochi buni şi sănătoşi, toate aceste treburi nu constituiau nici cea mai mică greutate, dar pentru mine, un timp, mi s-au părut imposibil de îndeplinit.

Cu o voinţă de fier şi cu o ambiţie ieşită din comun, m-am străduit din răsputeri să învăţ tot ceea ce îmi spunea fiecare.

îmi amintesc cu profundă emoţie cum biata mama căuta aproape zilnic să-mi citească câte ceva dintr-o carte, dintr-o revistă, dintr-un ziar, gândindu-se ea că cele ascultate îmi vor lumina mintea şi sufletul cât de cât. Şi aşa a fost. Ascultam şi îmi umpleam sufletul şi mintea cu bucurii şi satisfacţii de parcă eu le citeam. Uitam că ochii îmi lipseau şi că nici literele nu ie cunoşteam cum arătau. Şi tot biata mama, în fiecare zi cinci, zece minute, nu scăpa de mine până ce nu-mi spunea câte (Ceva despre ai noştri. Despre unchii şi mătuşile mele, despre verii şi verişoarele mele, despre fraţii şi sora mea. Despre toţi mama îmi spunea câte ceva, iar eu rămâneam mulţumit cu toate câte aflam.

în străfundul sufletului meu, mama a rămas neclintită, simţind-o parcă şi acum alături de mine spre a mă călăuzi, spre a mă îndruma şi spre a mă ajuta cu sfatul, cu vorba, cu inima ei bună si curată, ca de sfântă. Ea şi-a încheiat răspunderea în ziua când m-a dus şi m-a înscris la şcoala primară de orbi "Regina Elisabeta" din Bucureşti.

Era convinsă pe deplin, sărmana, că numai prin şcoala aceasta voi putea să învăţ carte şi meserie şi să ajung să-mi fac şi eu un rost în viaţă.

Atunci când mama a înţeles că sosit timpul să fiu şi eu elev, aflându-mă la vârsta de nouă ani, s-a străduit din răsputeri să îmi întocmească dosarul de înscriere şi să-mi completeze dota cerută de şcoală, care consta într-o uniformă şcolară, o pereche de încălţăminte, lenjerie de corp şi de pat. Din clipa când totul se rezolvase, urma să merg la şcoală însoţit de mama. Atunci a pus stăpânire pe mine (O tristeţe şi o spaimă enorm de mare. Prin plecarea mea la şcoală, urma să-mi părăsesc fraţii şi surioara, rudele şi vecinii.

Despărţirile sunt totdeauna triste şi dureroase pentru toată lumea, dar pentru un băieţaş necăjit şi infirm ca mine, despărţirea era o adevărată catastrofă. Drumul de la Craiova la Bucureşti mi s-a părut fără de sfârşit, iar şcoala la început mi-a apărut ca o grea închisoare, în situaţia disperai în care mă găseam, nu mai doream nimic altceva decât ca mama să se îndure de mine şi să mă ia acasă, văzându-mă cât arătam de prăpădit şi de amărât. Eram mai mult mort decât viu.

Mama, stăpână pe voinţa ei şi predominată de dragostea ce mi-o purta, n-a cedat rugăminţilor mele, înţelegând bine că numai prin şcoală voi putea să-mi fac şi eu rostul în viaţă. M-a încurajat cât m-a încurajat, după care şi-a luat inima în dinţi şi, plânsă si îndurerată, m-a lăsat la şcoală, în voia lui Dumnezeu.

După plecarea mamei acasă, încet, încet, m-am obişnuit cu viaţa de şcolar şi am înţeles că numai prin şcoală voi deveni om. Şi, cu adevărat, şcoala m-a făcut om.

M-am aşezat serios pe învăţătură şi, la sfârşitul fiecărui an şcolar, am luat premiul întâi cu diplomă şi cu medalie, simţindu-mă nespus de mândru şi de fericit. Anii au trecut atât de repede încât m-am pomenit în vara anului 1937 absolvent al Şcolii primare de orbi "Regina Elisabeta". Eram mulţumit, dar extrem de dezorientat, neştiind ce voi avea de făcut în continuare. Spre ce drum să apuc spre a-mi îndeplini idealul din copilărie visat: de a trăi din propria mea muncă.

Primul succes, de care m-am bucurat foarte mult, a fost acela de a mă fi putut interna în azilul Vatra Luminoasă. în acest azil puteam să rămân doi, trei ani, timp în care să învăţ bine meseria de perier, după care să mă întorc acasă şi să-mi deschid un atelier de perii. Meseria de perier implica o serie de probleme, destul de grele pentru mine. Trebuia să găsesc sursele necesare procurării materialelor pentru confecţionarea periilor: părul de cal si de porc, sârma, monturile pentru perii şi bidinele, precum şi sculele cerute de meserie. Toate aceste dificultăţi m-au determinat să renunţ la această idee şi să-mi îndrept gândurile spre un alt ideal al meu, visat şi dorit în mod deosebit. Visam să ajung profesor la şcoala unde, cu ani în urmă, fusesem elev.

Gândurile m-au năpădit şi în minte mi-a încolţit acea dorinţă tulburătoare de a mă înscrie la liceu, în vederea împlinirii acestui ideal.

Urmarea cursurilor liceului şi a unei facultăţi impuneau sume enorme de bani de care încă nu dispuneam şi nimeri nu s-ar fi găsit să mi-i ofere chiar degeaba. Un timp m-am frământat, gândindu-mă ce voi putea face ca să-mi procur banii necesari. Soluţia fericită a fost aceea de a cânta cu acordeonul la nunţi, botezuri, onomastice şi aniversări, de la care primeam bani. Banii obţinuţi nici pe departe însă nu-mi îndeplineau cerinţele de învăţătură şi de trebuinţele personale.

A doua soluţie, la care am recurs, a fost aceea de a cânta cu taraful de lăutari în cârciumi şi mici restaurante din cartierele mărginaşe ale Bucureştiului. în aceste localuri, pe care la început le desconsideram, am găsit posibilitatea de câştigare a banilor necesari.

Mi-a plăcut întotdeauna să sper şi să visez la împliniri frumoase şi la idealuri măreţe, fără să-mi pese de riscurile şi de greutăţile pe care le voi întâmpina în realizarea lor. Viaţa nu este o simplă întâmplare, pentru că însumează un număr imens de piedici şi greutăţi cu care trebuie să ne confruntăm şi să le depăşim. în azil, cât m-am aflat internat, m-am luptat cu destule greutăţi peste care am trecut victorios.

Făcând abstracţie de dificultăţile întâmpinate, doresc totuşi să subliniez şi o parte din succesele mele, care mi-au înnobilat viaţa, mai mult decât m-am aşteptat. Luarea bacalaureatului şi a licenţei au constituit pentru mine culmile succesului.

Ori de câte ori m-am aflat la catedră, m-am simţit parcă alt om. Parcă eram un preot în altar, un actor pe scenă, un orator la tribună, atunci când mă aflam la catedră. Lecţiile deveneau adevărate predici, adevărate monologuri, adevărate discursuri. Elevii rămâneau extaziaţi după fiecare lecţie ţinută şi cu cea mai mare sinceritate mi se adresau: domnule profesor, dumneavoastră sunteţi pentru noi un adevărat vrăjitor, pentru că flecare lecţie predată ne pătrunde în minte şi în suflet şi ne face să vedem viaţa şi şcoala ca pe două realităţi indispensabile.

Aş comite o gravă greşeală dacă în nota autobiografică nu as arăta ce valoare mare a avut muzica pentru mine, de-a lungul vieţii. Din copilărie, m-am străduit să învăţ să cânt la pian şi la alte câteva instrumente muzicale, la care şi astăzi, când găsesc ocazia, mai cânt. Conservatorul, pe care l-am urmat, mi-a oferit posibilitatea obţinerii unei măiestrii interpretative, în special la pian. Să mă consider vinovat că timp de zece ani am profesat lăutăria? Nicidecum, pentru că ea m-a ajutat să mă ridic pe culmile visate cu atâta ardoare.

Ca pianist, încă alţi zece ani, am cântat în "Orchestra orbilor din Bucureşti", orchestră condusă de Lucian Postelnicu, absolvent al conservatorului din capitală. Orchestra s-a bucurat de foarte mult succes, prezentând muzică de "cafe concert" în majoritatea sălilor de spectacole din Bucureşti şi din ţară, bucurându-se de aplauze şi aprecieri din partea publicului spectator. La sporirea succeselor orchestrei s-a adăugat şi contribuţia ziariştilor care au scris articole elogioase la adresa orchestrei şi a soliştilor. In cuprinsul articolelor erau evidenţiaţi Lucian Postelnicu, Petre Barbu, Maria Banu, Margareta Barabaş şi subsemnatul.

Muzica, indiferent pe care am profesat-o, m-a ajutat să pătrund în lume şi s-o cunosc în toate posturile ei, devenind pentru mine cea mai înaltă şcoală a vieţii.

Anii au trecut, mai mult decât am fi dorit să treacă, îmbătrânindu-ne deopotrivă pe mine şi pe lumea în care am trăit, iar o dată cu noi copiii ni s-au făcut mari, trăind din veniturile lor.

Din nefericire, soţia s-a îmbolnăvit, după care ne-a părăsit pentru totdeauna. Oamenii, ca şi toate vieţuitoarele din univers, se nasc pentru a muri.

Ultimul episod din nota autobiografică subliniază preocupările mele scriitoriceşti. Aceste preocupări oferite de natură au contribuit efectiv la coloritul propriei mele vieţi. Nu a existat zi în care, ore în şir, să nu mă cufund în adâncul mirajului scriitoricesc şi să nu scriu o pagină, două. Paginile s-au adunat în cărţi, care şi-au cerut dreptul să fie tipărite. Fiecare carte tipărită a constituit pentru mine şi familia mea una dintre cele mai mari împliniri, pentru că majoritatea au vorbit despre ele şi despre mine, în mod deosebit. Preocupările scriitoriceşti, destul de grele, mi-au oferit totuşi un confort sufletesc cu totul aparte, îndemnându-mă să înţeleg mai bine că în viaţă am îndeplinit tot ce mi-am dorit.

IMPORTANŢA APARIŢIEI MONOGRAFIEI

Am avut deosebita plăcere şi bucurie de a întocmi această lucrare, cu caracter social şi istoric, numai din considerentul de a mă fi născut handicapat vizual. De handicap nu am scăpat nici până astăzi, rămânând convins ca acesta mă va însoţi până în ultima clipă a vieţii. La acest argument special s-au mai adăugat şi numeroasele mele amintiri ce mă leagă de locaşul azilului. Timp de zece ani, acesta mi-a servit de casă şi de masă şi în acelaşi timp mi-a oferit un loc tihnit de studiu şi de învăţătură.

M-aş simţi fericit dacă lucrarea aceasta ar prezenta pentru cititori un mijloc de documentare asupra rolului pe care azilul l-a avut pentru nevăzătorii din acele vremuri ale secolului al XX-lea, secol considerat de mare importanţă istorică.

Monografia vine să scoată la suprafaţă o lume care, secole la rând, a fost desconsiderată de majoritatea oamenilor valizi, socotind-o pe nedrept incapabilă de a trăi prin propriile sale forţe şi priceperi.

Elaborarea monografiei m-a obligat să mă cufund în adâncurile vremurilor secolului trecut pentru un studiu special. Acolo, în adâncurile secolului, am respirat izul celor o sută de ani ce s-au scurs, ca un torent social şi istoric, marcând un număr imens de evenimente sociale, economice, politice şi culturale care alcătuiesc însuşi conţinutul lucrării şi pe care le enumăr mai jos.

- Două războaie mondiale ucigătoare şi generatoare de văduve, orfani, invalizi şi mari mutilaţi.

- Mai multe greve muncitoreşti şi răscoale ţărăneşti.

Şi, tot în acest secol, nici natura n-a fost generoasă cu ţara si poporul nostru. S-au dezlănţuit cutremure de pământ, alunecări de terenuri, inundaţii şi ploi torenţiale.

în interiorul acestor evenimente distrugătoare au răsărit însă pentru întreaga ţară şi situaţii mai bune şi mai fericite.

încă de la sfârşitul secolului al XIX-lea, în vederile şi intenţiile familiei regale s-au ivit acele acte nobile şi umanitare de a ajuta material şi moral pe majoritatea persoanelor sărmane, infirme şi suferinde. Printre mulţimea celor necăjiţi s-au aflat şi cei lipsiţi de lumina ochilor: nevăzătorii.

In vederea îndeplinirii acelui act social şi patriotic, Regele Carol I de Hohenzolern a încredinţat soţiei sale, cu multă încredere, realizarea acestei misiuni caritabile. Regina Elisabeta a acceptat cu entuziasm misiunea, socotind-o ca pe o datorie de onoare.

Ironia soartei făcuse ca şi Majestatea Sa Regina să sufere de o cataractă grea şi rebelă, care a obligat-o să se lase operată de medicul oftalmolog al palatului regal, pe numele lui Lonalt, în patru rânduri. Poate că din acest motiv Regina s-a ataşat mai mult de persoane handicapate vizual, ajutându-le în mod deosebit. Printre ajutoarele de valoare acordate acestei categorii de handicapaţi, enumăr următoarele:

- înfiinţarea unei şcoli-atelier pentru tinerii şi adulţii nevăzători;
- înfiinţarea unei societăţi de ajutorare şi binefacere denumită societatea "Vatra Luminoasă";
- înfiinţarea azilului orbilor "Vatra Luminoasă".

Regina Elisabeta, în vederea celor trei realizări menţionate mai sus, mai întâi s-a documentat în această direcţie înaintând cereri şi memorii bine fundamentate la instituţiile de handicapaţi vizuali din Franţa, Germania şi Austria. Pe lângă aceste corespondenţe importante, Regina a făcut o vizită la Paris şi alta la Viena, pentru o documentare mai amplă. înarmată cu material de specialitate, începe o campanie de instruire şi de educaţie a tinerilor nevăzători de ambele sexe prin înfiinţarea şi organizarea unor clase şi ateliere speciale conduse de cadre didactice pregătite în această direcţie.

Monografia marchează tot acest proces de şcolarizare, prin care numeroşi nevăzători devin elemente capabile de muncă şi de învăţătură, ca oricare elev valid. Pentru prima dată, se descoperă capacitatea intelectuală şi fizică a ne văzători lor, la scara unui potenţial îmbucurător.

Această descoperire importantă încurajează familia regală să treacă la construcţia unui edificiu adecvat nevăzătorilor, după modelele instituţiilor existente în Europa. Institutul preconizat va fi ridicat în anul 1908-1909 şi va funcţiona timp de patru decenii, purtând denumirea - "Azilul orbilor Vatra Luminoasă" din Bucureşti. Astfel azilul, ca printr-un adevărat miracol, a transformat o lume de dezmoşteniţi ai soartei şi de analfabeţi într-o lume educată şi şcolarizată, capabilă să trăiască în rând cu toţi cetăţenii ţării. Şi tot datorită acestor condiţii favorabile, obţinute în cadrul azilului, s-au dobândit o serie de drepturi şi de îndatoriri sociale şi cetăţeneşti, dintre care subliniez câteva:

- Dreptul de a fi şcolarizat şi de a-şi însuşi o meserie;

- Dreptul de a ocupa un loc de muncă în cadrul societăţii civile;

- Dreptul de a se căsători şi a-şi întemeia o familie;

- îndatorirea de a deveni responsabil în faţa legilor ţării.

Toate actele de discriminare între handicapaţi şi persoanele valide, existente în secolele trecute, nu au fost legiferate şi înscrise oficial în nici o lege din Principatele Române, Muntenia şi Moldova. Acestea făceau parte din legile nescrise ale pământului şi din manifestările afective ale cetăţenilor. Abia după unirea Principatelor Române s-au creat preocupări de îmbogăţire a vieţii handicapaţilor prin muncă şi responsabilitate, din partea conducerii ţării. Până la unirea Principatelor Române exista în legislaţia română prezenţa unor bresle de cerşetori orbi, aflaţi în preajma unor biserici şi mănăstiri, târguri şi iarmaroace, precum şi la capetele unor poduri şi drumuri, unde aceşti oropsiţi ai soartei cerşeau în voie, pentru asigurarea existenţei materiale.

Aceste elemente sunt importante pentru apariţia acestei monografii, care cuprinde date veridice şi neîntinate despre azilul "Vatra Luminoasă" şi despre nevăzătorii acelor vremuri îndepărtate.

După încetarea funcţionării azilului "Vatra Luminoasă" la 1 aprilie 1949, atât în incinta clădirii, cât şi pe teritoriul ce i-a aparţinut de la construcţie, s-au instalat două centre şcolare, un imobil al cooperativei "Munca", sub grija UCECOM, precum şi sediul "Asociaţiei Nevăzătorilor". Aceste trei unităţi deţin un rol important in viaţa nevăzătorilor. Centrul Şcolar nr. l Bucureşti răspunde de şcolarizarea şi educarea tinerilor nevăzători şi ambliopi. Cooperativa asigură locuri de muncă absolvenţilor din Bucureşti şi din ţară, iar Asociaţia are responsabilitatea de îndrumare şi coordonare a întregii vieţi ce aparţine nevăzătorilor şi ambliopilor din toată ţara.

Printr-o exprimare generală, cu privire la monografie, subliniez că aceasta cuprinde un crâmpei de viaţă, de eforturi şi de visare incluse în elaborarea sa, timp de mai mulţi ani. Prin această realizare, consider că mi-am îndeplinit faţă de semenii mei nevăzători una din cele mai mari îndatoriri. îi asigur că majoritatea se vor regăsi în paginile acestei lucrări, ca foşti elevi în şcolile speciale din toată ţara, ca foşti muncitori în cadrul tuturor cooperativelor muncitoreşti, ca salariaţi ai instituţiilor de stat şi particulare. Numai cei ce vor binevoi se vor găsi prezenţi în cadrul diverselor colective culturale şi sportive din şcolile şi din întreprinderile unde şi-au desfăşurat şi-şi desfăşoară diversele activităţi. Toate aceste momente şi episoade de viaţă ale nevăzătorilor sunt pe deplin confirmate în paginile monografiei, prin cuvinte şi fotografii pe care le-am folosit la elaborarea acesteia.

Monografia ilustrează elogios nivelul înalt şi lăudabil la care nevăzătorii din toată ţara activează pe tărâm economic, social şi politic, in mod cu totul corespunzător. Astfel, sute şi mii de nevăzători deţin locuri de muncitori şi salariaţi în cadrul unor cooperative şi al unor întreprinderi de stat şi particulare, de cadre sanitare în staţiunile balneoclimaterice şi în spitale, de cadre didactice în şcolile speciale şi în cele de masă, de jurişti şi de cadre universitare. O altă parte dintre nevăzătorii dotaţi activează cu bune rezultate ca scriitori, redactori, muzicieni şi compozitori, ridicând prestigiul acelor categorii de handicapaţi la nivel naţional şi mondial. Toată această gamă de activităţi, pe care nevăzătorii le prestează în condiţii optime, se datorează în primul rând şcolarizărilor preuniversitare şi universitare, bucurându-se de un prestigiu bine meritat din partea colegilor. Pentru confirmarea acestor relatări, prezint mai jos exemplul meu personal.

Prima senzaţie puternică pe care am trăit-o în ziua când m-am internat în azilul Vatra Luminoasă a fost aceea că am crezut că toată viaţa o voi petrece între pereţii acestui aşezământ. Lucrurile nu au-stat aşa chiar de loc. După zece ani de când am părăsit azilul, eram fericit şi mulţumit pentru că realizasem o serie de lucruri mari, în acel timp. Terminasem liceul, îmi luasem bacalaureatul şi mă înscrisesem la facultatea de litere şi filozofie din Bucureşti. Ce puteam să realizez mai mult în tot acest timp?

Până în ultima clipă a vieţii, voi trăi cu impresia că azilul nu a fost numai opera principală a familiei regale, la aceasta adăugându-se voia şi bunătatea lui Dumnezeu, formând împreună o adevărată trinitate.

In tot secolul XX, în istoria omenirii, au existat cele mai multe transformări sociale care au dat un nou aspect statelor şi ţărilor din lume. Caracterul febril al acestor transformări şi mişcări sociale a schimbat fundamental nu numai condiţiile de viaţă ale omenirii, dar chiar şi propriul ei destin. Era firesc ca în tot acest uriaş proces de transformări sociale şi umane să fie cuprinse şi toate categoriile de handicapaţi, cărora să li se schimbe nu .numai condiţiile de viaţă, dar să li se acorde drepturile şi îndatoririle de cetăţeni.

Substanţa vieţii este aceeaşi pentru toate categoriile de oameni, fără nici-o excepţie. Teorie cu totul umanitară, în zilele noastre.

Toată faima şi tot prestigiul azilului Vatra Luminoasă revin în primul rând familiei regale care, cu pasiune şi devotament, a dedicat cele mai mari strădanii acestei ctitorii, făcând-o vestită în toată lumea.

Monografia nu a fost numai rodul voinţei mele, ea realizându-se şi cu ajutorul propriului meu destin, care m-a vrut să-i fiu autor.

MOMENTE ŞI EVENIMENTE IMPORTANTE CE AU AVUT LOC ÎNAINTEA CONSTRUCŢIEI

Dintre trăsăturile sufleteşti de nobleţe şi amabilitate de care a dispus Regina Elisabeta, s-au mai adăugat şi acelea privitoare la sensibilitatea rară pe care o manifesta faţă de oamenii săraci, suferinzi şi infirmi, dar cu deosebire faţă de persoanele lipsite de lumina ochilor. Poate că toată această afecţiune se datora în mare măsură şi faptului că Majestatea Sa suferea de o cataractă grea şi rebelă care o obligase să se opereze în mai multe rânduri.

Împreună cu Majestatea Sa Regele Carol I, realizează pentru nevăzători opere sociale deosebit de importante. Astfel înfiinţează societatea de ajutorare "Vatra Luminoasă", apoi şcoala specială pentru tinerii nevăzători "Vatra Luminoasă", de ambele sexe, şi aşezământul de renume mondial Azilul Orbilor "Vatra Luminoasă", care un timp i-a purtat numele.

Prin aceste trei opere sociale dedicate nevăzătorilor din ţară, la începutul secolului XX, familia regală reuşeşte să schimbe fundamental condiţiile de viaţă ale acestor handicapaţi.

Încă din anul 1898, în intenţiile şi în vederile familiei regale au încolţit acele idei salvatoare de a construi un cartier, într-o parte a oraşului Bucureşti, un gen de complex de locuinţe tip, pentru persoanele fără vedere, în care să locuiască împreună cu părinţii şi, în cazuri fericite, cu noile lor familii pe care unii dintre aceştia vor dori să şi le întemeieze. în acest cartier special de locuinţe, nevăzătorii urmau să lucreze şi să confecţioneze obiecte de uz casnic, care să fie vândute prin bazare şi pieţe şi mai ales să fie achiziţionate sub formă de comenzi de către armată, spitale, CFR şi şcoli.

Cartierul acesta urma să poarte denumirea de "Oraşul Alb" sau "Colonia Orbilor din România". "Oraşul-colonie" nu a fost posibil de construit, fiind necesare enorme sume de bani, dar totuşi s-au putut construi câteva locuinţe ce au fost dăruite unor familii de nevăzători.

Regina Elisabeta a încredinţat răspunderea construcţiei Oraşului Alb directorului administrativ al palatului regal, Robert Monsckey, care va întocmi un proiect amplu, pe baza documentaţiei de la Paris si Viena, proiect ce va fi înaintat familiei regale spre aprobare. Proiectul urma să fie însoţit de un document redactat de doctorul Grünfeld, în care prezenta în mod special o serie de date, dintre care citez unele în continuare.

Vatra Luminoasă va fi înfiinţată pentru nevoile orbilor şi ale familiilor lor. Sediul societăţii va funcţiona la Bucureşti, iar în toate judeţele ţării se vor putea înfiinţa filiale de ajutorare, după caz. Colonia aceasta nu va fi un azil pentru săraci, ci o cetate comună pentru orbi si familiile lor, trăindu-şi viaţa împreună. Vor avea ca principiu si lege următoarea deviză: "Închină-te şi lucrează."

Astfel, la 1 ianuarie 1906 a luat fiinţă Societatea "Vatra Luminoasă" sub patronajul direct al Reginei Elisabeta, care va mai înfiinţa în ţară un număr de peste 70 de filiale intitulate "Societatea de binefacere Vatra Luminoasă." În perioada înfiinţării, pentru nevăzători a fost lansată lozinca mobilizatoare publicată prin afişe şi ziare: "Daţi o para pentru cea Vatra."

Societatea Vatra Luminoasă a acordat ajutoare băneşti nevăzătorilor din Bucureşti şi din ţară. A acordat medicamente şi ochelari persoanelor bolnave de ochi sau cu vederea slabă. A ajutat ne unii bolnavi să fie internaţi în spital şi în aşezămintele din ţară. Pentru sporirea fondurilor băneşti ale societăţii, erau organizate serate cu tombole şi bufet, expoziţii, precum şi tipărirea unor cărţi postaşe ilustrate, albume şi calendare. Şi tot comitetul societăţii a introdus cutia milei în toate bisericile din Bucureşti şi din ţară, cutii pe care credincioşii le umpleau cu uşurinţă, văzând în obolul lor dăruit un ajutor cu adevărat creştinesc.

Cel mai mare succes care i se atribuie societăţii Vatra Luminoasă este înfiinţarea Institutului de învăţătură pentru nevăzătorii de ambele sexe, la Bucureşti la 1 august 1906. În acest scop, familia regală cumpără o clădire în Bulevardul Carol I şi, după un an, mai cumpără a doua clădire în Calea Moşilor, unde nevăzătorii tineri puteau sa înveţe carte la nivelul a patru clase primare, puteau să înveţe un una sau două meserii, iar cei dotaţi muzical puteau să înveţe

muzică vocală şi instrumentală, cu profesori de specialitate şi cu renume. Pentru realizarea celui mai important ideal al acestei societăţi era nevoie de mulţi bani. Comitetul visa şi dorea o clădire adecvată pentru clase şi ateliere pentru copiii şi tinerii nevăzători. Imobilul urma să fie denumit Azilul orbilor "Vatra Luminoasă". În acest scop, Regina Elisabeta împreună cu doamnele ei de onoare au recurs la contribuţiile publice, atât din ţară cât şi din străinătate. Numai aşa s-au obţinut banii necesari cumpărării unui teren pentru construirea azilului "Vatra Luminoasă." S-au adunat bani de la cei mai modeşti contribuabili, de la şcolari şi oameni săraci, până la sumele mari ale donatorilor patroni, negustori şi afacerişti. Chiar şi membrii comitetului societăţii Vatra Luminoasă şi-au adus contribuţia lor bănească, în vederea sporirii fondului bugetar al acesteia. Pe parcursul a şase luni, s-a organizat în Parcul Carol o expoziţie în care tinerii nevăzători, membri ai societăţii Vatra Luminoasă, găzduiţi într-un pavilion, executau diverse activităţi cu caracter demonstrativ. Publicul vizitator îi admira pentru toate activităţile desfăşurate şi vârau în cutiile milei bani mulţi şi grei. Programul lor din fiecare zi era următorul: un grup de elevi şi eleve confecţiona, din răchită papură, tei rafie şi trestie de mare, obiecte de uz casnic. Alţii confecţionau mături, perii, scaune împletite din trestie de mare. Elevele confecţionau în special pantofi de casă, împletiţi din fâşii de postav, papuci de baie din rafie, tricotaje, croşetaje şi ţesături manuale. Cei mai mici citeau şi scriau în sistemul Braille. Toate aceste operaţiuni executate de elevii şi ocrotiţii societăţii impresionau plăcut publicul. Un cor mixt interpreta piese corale româneşti şi străine, sub bagheta maestrului şi profesorului Avram Levy Ivela. Fanfara şi ansamblul instrumental, de sub conducerea profesorului Gheorghe Buiuc, interpretau potpuriuri şi valsuri din operete româneşti şi străine.

Prin intermediul expoziţiei s-au obţinut sume mari de bani cu care s-a cumpărat terenul necesar construirii Azilului Orbilor.Ca om şi ca nevăzător, închin omagiul meu de recunoştinţă familiei regale, Regelui Carol I şi Reginei Elisabeta, care prin nobleţea lor sufletească au schimbat fundamental în bine condiţiile de viaţă şi de muncă ale nevăzătorilor.

CONSTRUIREA AZILULUI ORBILOR

Demult, cu aproape o sută de ani în urmă, Providenţa a hotărât ca în Bucureşti, pe strada "Mărcuţa între Vii," la nr. 20, să se desfăşoare un eveniment cu adevărat ceresc. Se turna fundaţia "Azilului Orbilor," în prezenţa Reginei Elisabeta şi a câtorva miniştri şi ofiţeri superiori, a unui sobor de preoţi, a mai multor ziarişti, oaspeţi de peste hotare şi a unui număr mare de nevăzători, de toate vârstele şi de ambele sexe.

Înaintea începerii turnării fundaţiei, a avut loc oficierea unei scurte slujbe religioase impresionante. Feţele bisericeşti oficiau serviciul religios cu multă dăruire şi sfinţenie, rugându-l pe bunul Dumnezeu ca să dăruiască acestui aşezământ harul minunat prin care cei lipsiţi de vederea ochilor să fie adăpostiţi şi educaţi.

După slujba religioasă, au urmat câteva cuvântări în care vorbitorii au prezentat câte un scurt istoric despre viaţa grea şi umilitoare a nevăzătorilor din ţara noastră în ultimele secole.

Cu privirea îndreptată spre înaltul cerului, regina şi-a rostit cuvântarea stăpânită de emoţii puternice. Din cuprinsul acesteia, reproduc câteva fraze "mot-á-mot," considerându-le importante să fie cuprinse în lucrare:

"În acest azil, ocrotiţii îşi vor afla tihna trupească şi sufletească, după flecare zi de muncă depusă în clase şi ateliere.

Zidirea acestui azil este pentru cei mai necăjiţi oameni, pentru cei lipsiţi de vederea ochilor, care nu vor mai trăi izolaţi de restul lumii.

Doamne Dumnezeule Doamne, ajută-ne să putem să ridicăm acest azil, care să dăinuiască peste veacuri!"

18 octombrie 1908, Regina României, Elisabeta.

Şi Dumnezeu a binecuvântat ruga Majestăţii Sale transformându-i implorarea în realitate. Locaşul a devenit un centru de lumină şi cultură pentru nevăzătorii şi ambliopii din ţara noastră, ba chiar şi pentru unii nevăzători din alte zone, din Albania, Grecia, Bulgaria şi Basarabia, în timpul secolului XX.

Odată cu turnarea fundaţiei azilului, s-a înscris şi actul de naştere şi de funcţionare a acestui institut de instruire şi educaţie pentru tinerii nevăzători şi de adăpost şi întreţinere pentru cei vârstnici.

Ce păcat însă ca toată această situaţie admirabilă va dura numai până în anul 1916, când România va intra în Primul Război Mondial şi când condiţiile de viaţă şi de activitate din cadrul azilului se vor înrăutăţi brusc, aşa cum nimeni nu şi-ar fi putut imagina.

S-au închis clasele şi atelierele, s-au concediat cadrele didactice, pretutindeni instalându-se tristeţea şi amărăciunea. Iarna grea ce a urmat a înrăutăţit şi mai crunt viaţa ocrotiţilor. Tifosul exantematic a (acut victime numeroase în rândurile unor vârstnici şi chiar în cel al cadrelor didactice. Un incendiu pustiitor, declanşat în dormitorul unor ocrotite vârstnice, a distrus o bună parte din spaţiul de locuit.

Abia după terminarea războiului va fi renovat şi reorganizat, ocrotiţii putându-şi relua activităţile în clase şi ateliere.

În privinţa construcţiei azilului, regina a recomandat modelul "Institutului Naţional al Tinerilor Orbi" din Paris, combinat cu cel al "Institutului Neu Wied" din Germania. Maiestatea Sa a renunţat la câteva elemente ale celor două edificii, fiind foarte costisitoare, adică:

a) O singură curte interioară cu deschidere la stradă;

b) Curtea interioară nu a mai fost acoperită cu o uriaşă cupolă de sticlă.

Motivul principal la renunţarea acestui acoperiş protector a fost costul enorm al acestuia.

Pentru o amenajare practică şi estetică, în curte s-au zidit două ronduri mari de beton, în care s-au sădit flori, trandafiri şi brazi. Pe frontispiciul de la intrare, sub arcada de beton, s-a scris cu litere mari, de tipar, săpate, următorul text:

"Nimeni, dintre cei ce vor păşi pragul acestui azil, nu va fi uitat niciodată, nici de oameni şi nici de Dumnezeu". Regina Elisabeta.

În anul 1922, la hotărârea consiliului de efori şi a directorului medic oftalmolog Adela Leonida Paul, s-a ridicat bustul Reginei Elisabeta, oficiindu-se o slujbă religioasă, în cadrul unei şedinţe festive. La încheierea acestei manifestaţii, directoarea Adela Leonida Paul a prezentat un scurt istoric în care a subliniat succint opera socială a reginei.

În anul 1947, când la conducerea ţării s-au instaurat comuniştii, numai după câţiva ani, bustul reginei a trebuit să dispară.

Iar în anul 1959, la iniţiativa Asociaţiei Orbilor din Republica Socialistă România, pe soclul de unde priveghease statuia reginei a fost aşezat bustul genialului Louis Braille, inventatorul alfabetului în relief pentru nevăzători, alfabet care s-a răspândit pe toate continentele. Cu ocazia montării acestui bust, conducerea şcolii a scris următorul text: "Să schimbăm mentalitatea veche despre posibilităţile de învăţătură şi de muncă ale nevăzătorilor". Şi, cu adevărat, de atunci şi până în zilele noastre, învăţământul pentru nevăzători a fost într-o continuă transformare.

Pentru terminarea azilului şi amenajarea lui cu cele necesare unei bune funcţionări, era nevoie de sume mari de bani, pentru care Regina Elisabeta, cu avizul Regelui Carol I, a recurs la ajutorul bănesc al cetăţenilor din ţară şi străinătate, prin liste de subscripţie publică. La aceste subscripţii chiar Regele Carol a donat, din bugetul propriu, suma de 500.000 lei, iar soţia sa şi-a vândut o parte din bijuterii, pentru a contribui la subscripţii. Cu sumele obţinute, s-a terminat construcţia azilului şi s-au cumpărat cele necesare mobilării dormitoarelor şi sălilor de clase, a atelierelor şi anexelor gospodăreşti. S-a amenajat sala de spectacole şi s-a înfiinţat tipografia Braille, cu mobilier şi maşinile de imprimat. La clasele de muzică, în afara mobilierului respectiv, s-au adus instrumentele muzicale necesare, precum şi instrumentele necesare unui ansamblu orchestral şi ale unei fanfare.

Ocrotiţii, bărbaţi şi femei, români şi de alte naţionalităţi, se împrieteneau foarte uşor .unii ajungând la iubiri platonice, iar alţii la căsătorie. în dragostea lor uneori se implica chiar Regina Elisabeta care le promitea că îi va cununa în cazul în care se va înfăptui actul căsătoriei. Majestatea Sa intenţiona să urmărească prin această intervenţie rezultatele familiale ale tinerilor căsătoriţi. Ce copii vor aduce pe lume, dacă aceştia vor fi normali psihic şi dacă nu vor moşteni cecitatea. Zece perechi de tineri au devenit finii reginei, care, timp de cinci ani, i-a urmărit îndeaproape.

Din păcate, acest experiment nu s-a soldat cu rezultatele urmărite şi nu a oferit concluzii valabile şi ştiinţifice de specialitate.

În lunga sa existenţă, azilul a trecut prin momente grele şi uneori chiar dramatice reuşind de fiecare dată să le depăşească cu bine, schimbându-şi profilul şi denumirea.

Atunci când familia regală a hotărât ridicarea azilului, i-au întrevăzut un viitor îndelungat pentru nevăzătorii din ţara noastră.

Conceptul acesta de înaltă chemare morală şi umanitară, pe care familia regală a acordat-o acelei lumi ratate şi desconsiderate de către cei mai mulţi cetăţeni ai ţării, a contribuit efectiv la recuperarea lor socială şi umană în perioada acelor ani, cea mai importantă din viaţa lor.

Între anii 1910 şi 1916, azilul s-a bucurat de o perioadă de renume, atât în ţară cât şi în străinătate, prin desfăşurarea unei activităţi de prestigiu. S-au calificat peste 200 de tineri nevăzători de ambele sexe în diverse meserii şi în muzică, ajungând capabili de a le profesa cu succes. Meritul revine cadrelor didactice, care i-au pregătit într-o perioadă scurtă, de numai de şase-şapte ani. Ce păcat, însă, că tot acest avânt torenţial de şcolarizare şi calificare a ocrotiţilor s-a curmat brusc, din cauza Primului Război Mondial în care a fost implicată şi România. în timpul acestui război distrugător au urmat cei mai grei ani pentru ocrotiţi. Familia regală întemeietoare a azilului trecuse în eternitate şi nu-i mai putea ajuta.

Ca un pios prinos, închin familiei regale şi, cu prioritate, Reginei Elisabeta, omagiul meu de veşnică recunoştinţă. Directorii care au urmat la conducerea azilului au hotărât ca în fiecare an în ziua de 24 aprilie, de Sfânta Elisabeta, să i se oficieze câte un parastas de recunoştinţă. Primul parastas a avut loc în anul 1918 şi de atunci s-a oficiat rară întrerupere până în anul 1943. Toate aceste pomeniri le-au îndeplinit preoţii de la Biserica Capra, biserică de care aparţineau şcoala şi azilul. Preotul paroh Ionică, împreună cu alţi preoţi, dascăli, şi cântăreţi, oficiau aceste slujbe cu multă dăruire. Pe noi, elevii, ne impresionau foarte mult. în mintea şi în sufletul nostru de copil încolţeau sentimente de recunoştinţă pentru regină.

În curtea interioară a azilului, spre orele de prânz, avea loc slujba de pomenire oficiată de slujitorii bisericii Capra. Corurile unite ale şcolii şi azilului dădeau răspunsurile liturgice, ale căror armonii şi interpretări pe mine mă înălţau, parcă, până în slava cerului, din care dogorea totdeauna un soare cald şi mângâietor. Corurile erau dirijate cu multă măiestrie de directorul şcolii, domnul Ion Vasile Tassu. După slujbă, directorul azilului, Constantin Paul, ţinea, împreună cu directorul şcolii, precum şi cu unii efori şi ziarişti, scurte cuvântări schiţând viaţa şi activitatea defunctei regine.

La masa de prânz se servea un meniu sărbătoresc pentru ocrotiţi şi elevi: friptură, prăjituri şi cozonaci, colivă şi câte un pahar de vin pe jumătate plin. în tot timpul mesei, în sfeşnice aduse de la biserică, ardeau lumânări ce împrăştiau o lumină tainică.

În ziua aceea noi elevii ne simţeam parcă mai liniştiţi şi mai cuminţi. Era şi aceasta o minune, pe care nu mi-o explicam, dar pe care o înţelegeam cu toată fiinţa mea de copil.

La ultimul parastas, ţinut în anul 1943, a luat parte şi Maria Antonescu, soţia mareşalului, împreună cu mai multe doamne, membre în comitetul de conducere al "Organizaţiei de patronaj." Parastasul s-a oficiat într-o profundă atmosferă de religiozitate. Parcă se presimţea ca va fi ultimul parastas închinat reginei.

în toată perioada războiului, pentru ocrotiţii din azil au urmat vremuri nespus de grele. S-au închis clasele şi atelierele, silind pe unii ocrotiţi să se întoarcă în cadrul familiilor. Doctorul I.C. Pandelescu, venit la conducerea azilului, s-a comportat ca un adevărat tiran. în ziua de 3 iunie 1916 a dat o decizie prin care concedia cadrele didactice ale azilului. împreună cu inspectorul general Dumitrescu-Brăila, a convocat pe toţi asistaţii în sala de spectacole şi le-a comunicat cu duritate şi neomenie următoarea situaţie: "Din această zi activitatea voastră la clase şi ateliere încetează. Orbii nu au nevoie de carte, muncă şi muzică, lor le trebuie un adăpost, hrană, halat şi papuci. Restul nimic!"

STATUTUL AZILULUI VATRA LUMINOASĂ

I

Statutul azilului Vatra Luminoasă cuprinde trei capitole pe care le prezint în întregime.

În primul capitol se stabileşte denumirea institutului şi sarcinile sale. Acestea sunt următoarele:

a) De a întreţine localurile sale pentru orbi, în stare de funcţionare;

b) De a procura mijloacele pentru a se învăţa o meserie, fie în atelierele sale proprii, fie în ateliere private;

c) De a înlesni exercitarea meseriei în mod organizat în localuri şi ateliere proprii sau chiar în întreprinderi şi ateliere particulare;

d) De a înlesni desfacerea produselor, organizându-se bazare, expoziţii sau locuri de vânzare permanentă: magazine, chioşcuri, tarabe, pieţe şi târguri.

II

Conducerea azilului va fi alcătuită dintr-un comitet compus din cinci efori numiţi de Ministerul de Interne, pe timp de cinci ani.

Eforii vor duce la îndeplinire programul întocmit de minister. Azilul va funcţiona pe baza bugetului propriu, alcătuit din următoarele venituri: donaţii, subvenţii acordate de comunele, oraşele şi judeţele ţării, subvenţii periodice acordate de instituţiile de binefacere sau persoane particulare.

Consiliul profesoral al azilului Vatra Luminoasă din 1910 a stabilit următoarele propuneri în legătură cu procesul de învăţământ:

a) să se organizeze un învăţământ primar pentru nevăzătorii până la 15 ani şi un curs special pentru nevăzătorii adulţi;

b) cursul primar să fie încredinţat lui I. V. Tassu, Alexandru Stoenescu şi Ion Săndulescu;

c) cursul de adulţi să fie separat în două secţii: una de fete de peste 16 ani, îndrumată de A. L. Ivela şi una de bărbaţi condusă de Prezente Levy (acesta fiind pregătit la Institutul de Orbi din Viena);

d) pentru cursul primar să fie adaptată o programă de învăţământ după modelul şcolii de masă, iar pentru adulţi să fie elaborată o programă proprie, care să cuprindă disciplinele următoare: aritmetica, geometria, gramatica, ştiinţele naturii şi higiena, eşalonate pe o perioada de doi-trei ani;

e) să se înfiinţeze clase de instrumente muzicale, ansamblu instrumental şi fanfară;

f) orele de clasă să se ţină înainte de masă, iar activitatea în ateliere să se desfăşoare numai în orele de după amiază.

III

Conducerea azilului va fi încredinţată unui medic. Acesta trebuie să fie, în general, medic oculist. Regulamentul a fost publicat în Monitorul Oficial din 10 noiembrie 1913.

Subliniez faptul că primul ministrul Ion I. C. Brătianu a răspuns familiei regale la scrisorile ce i s-au adresat, semnând în acelaşi timp decretul de transfer la stat al azilului Vatra Luminoasă la data de 29 noiembrie 1909. Până atunci, acesta s-a aflat sub patronajul societăţii de ajutorare "Fundaţia Vatra Luminoasă" O dată cu acest transfer al azilului la subvenţia de stat, fundaţia îşi încetează funcţionarea, iar bunurile materiale şi financiare sunt trecute în patrimoniul azilului.

Prezint mai jos cele două texte ale scrisorilor emise de către Regele Carol 1 şi Regina Elisabeta.

Majestatea Sa Regele Carol I a adresat domnului I.C. Brătianu, preşedinte al Consiliului de Miniştri, următoarea cerere:

"Scumpul meu preşedinte al Consiliului,

Regina, iubita mea soţie, îndemnată de o compătimire adâncă pentru cei suferinzi, a luat acum câţiva ani iniţiativa întemeierii unui azil pentru orbi, sub numele de "Vatra Luminoasă".

In acest scop s-a făcut apel la generozitatea publică, care s-a manifestat într-un chip vrednic de laudă, în semn de donaţii, atât din tară cât si din străinătate.

Pentru îndeplinirea acestei opere, s-au închiriat case în care s-au găzduit un număr însemnat de orbi şi s-au înfiinţat ateliere de tot felul, spre a-i deprinde la meserii, astfel ca prin munca proprie să-şi poată câştiga pâinea lor.

Acest aşezământ dezvoltându-se repede, s-a hotărât a se cumpăra un întins teren la marginea capitalei, spre a se aşeza acolo clădirea de locuinţe ale orbilor şi atelierele trebuincioase, asigurându-se un adăpost statornic şi întru-totul potrivit pentru acei care soarta i-a lipsit de cel mai scump simţ, acela al vederii.

Cheltuielile cele mai cerute de dezvoltarea acestui aşezământ nemaiputându-se fi îndestulate numai prin generozitatea privată, iarăşi statul având încă de mult în vedere înfiinţarea unui azil pentru orbi, care a lipsit până acum, am crezut cu cale şi sper că mă veţi duce la îndeplinirea ţintei urmărite, ca acest azil să fie trecut asupra statului, ca şi toate aşezămintele asemănătoare, luând loc cu vrednicie alăturea cu celelalte mari opere de binefacere izvorâte din mila şi îndurarea voievozilor, domnilor şi boierilor.

Dorinţa noastră este ca, din această operă de trecere, să nu împovăreze statul decât cu acelea de întreţinere a azilului şi de dreapta lui menire, pentru care pun la dispoziţie 500 000 lei, pentru achitarea datoriei în înfiinţarea şi terminarea clădirii trebuincioase.

Fiind pe deplin convinşi că acest aşezământ, care va purta numele "Azilul orbilor Regina Elisabeta"[1], în amintirea întemeietoarei, va răspunde chemării sale puternic ocrotitoare a acestor dezmoşteniţi.

Iţi reînoiesc, scumpul meu preşedinte al Consiliului, încredinţarea afecţiunii ce-ţi păstrez.

Carol I-ul, Bucureşti, 26 noiembrie 1909"

Majestatea Sa Regina Elisabeta, a adresat domnului I.C. Brătianu, preşedinte al Consiliului de Miniştri, următoarea scrisoare:

"Domnule Preşedinte al Consiliului,

În via dorinţă de a veni în ajutorul orbilor, am luat acum câţiva ani iniţiativa de a înfiinţa un azil menit a le da adăpost statornic şi deprinzându-i în acelaşi timp la o muncă folositoare. In acest scop am fost ajutată cu nenumărate daruri mici şi mari din ţară şi din străinătate, aşa cum am avut nemărginita mângâiere de a-mi vedea visul în parte împlinit. Astăzi însă, faţă de sarcinile mereu crescânde ale statului, îmi dau seama de greutăţile pe care le adaug prin cele solicitate. Şi totuşi, domnule preşedinte, generozitatea dumneavoastră îmi dă curaj. Cu respect vă rog ca statul să dispună a lua sub puternica ocrotire azilul, înfăptuind un gest mărinimos. Sarcinile asupra azilului fiind rezolvate de mine şi soţul meu, nu-i obligă cu nimic.

Vă mulţumesc dar de mai înainte, domnule preşedinte al Consiliului, de tot ce veţi face întru acest proces, pentru uşurarea mea de greaua sarcină ce am luat şi vă reînnoiesc cu acest prilej încredinţarea sentimentelor mele de afecţiune.

Elisabeta, Bucureşti, 26 noiembrie 1909"

Fragment din lucrarea "Povestea vieţii mele" de Regina Maria.

"Cam pe vremea aceea, Carmen Sylva se îndeletnicea cu alcătuirea unui proiect imens şi complicat, pentru a veni în ajutorul orbilor. îşi făurise planuri fantastice pentru întocmirea unui minunat oraş alb, în care să adune la un loc pe toţi orbii din ţară, cu familiile lor, căci găsea ea că nu-i milos să-i osândeşti la izolare. Aici vor trăi într-o armonie arcadiană, iubindu-se între ei, ascultând muzică frumoasă, în timp ce îşi vor exercita meşteşugurile.

Visurile lui Aunty erau mari şi generoase şi când le povestea, în cuvinte înflăcărate, cei ce o ascultau rămâneau extaziaţi. Sub ochii înlăcrimaţi ai reginei, toţi rămâneau impresionaţi. Alţii, mai cinici, o luau în zeflemea şi se întrebau: "Quelle ardoie serai roi?" (care chior va fi rege?) în această ţară de nenorociţi supuşi.

Aunty se vâra în nemaipomenite încurcături, cu prilejul proiectelor făurite de ea pentru binele orbilor, folosindu-se de entuziasmul ei nişte oameni de rea credinţă, care îi câştigau încrederea şi o vârau în datorii.

Unchiul trebuia s-o scape. O făcea însă cu o mână nu prea uşoară şi o expunea la numeroase umiliri. Altfel singura greşeală fusese că îi spusese şi îi promisese că totdeauna o va ajuta. Cea mai mare operă a ei, azilul Vatra Luminoasă, a obligat-o la sume incomensurabile, solicitate persoanelor din ţară şi din străinătate. Toate aceste ajutoare caritabile au constituit pentru cei ce le primeau, cu adevărat, mângâierile lor sufleteşti iar ea vedea în acestea îndeplinirea firească a omenescului din sufletul său atât de nobil. Dar augusta nu a ajutat numai oameni nevoiaşi şi suferinzi, ea a mai ajutat şi instituţiile pe care le patrona, împreună cu unele biserici din Bucureşti şi din ţară. Toată sensibilitatea şi afecţiunea sa omenească s-a datorat educaţiei alese şi severe pe care a primit-o de la mama sa, o mare pedagogă."

Fragment din însemnările secretarului particular al Reginei Elisabeta. Robert Seffer.

Spre sfârşitul lunii noiembrie 1886, sosea la Bucureşti tânărul Robert Seffer, distins intelectual francez, care avea asupra sa un mic pachet cu scrisori de acreditare din partea Curţii Imperiale Ruseşti de la Sankt Petersburg, unde îndeplinise postul de bibliotecar regal, francezul venea în România în urma solicitărilor transmise de Regina Elisabeta pe lângă rudele sale, de la curtea ţarului Rusiei, pentru recomandarea unui secretar particular, de care avea nevoie.

La scara vagonului de tren, pe peronul înzăpezit al gării, îl aştepta colonelul Candiano Popescu, aghiotant regal şi faimosul erou din faţa redutei Griviţa, pe vremea războiului de independenţă. Oaspetele a fost salutat cu respect şi condus până la o caleaşca de culoare neagră, capitonată cu mohair, semn că era folosită numai în anotimpul rece. Pe capră se aflau doi roşiori care au dat bice cailor, după ce oaspetele francez şi aghiotantul regal s-au instalat comod pe canapele.

Drumul până la palatul regal a traversat centrul Bucureştiului şi a fost cel dintâi prilej pentru viitorul secretar al reginei să descopere micul oraş de pe malurile Dâmboviţei, de care nu ştia nimic până atunci. In impresiile pe care avea să le scrie mai târziu, R. Seffer nu-şi ascundea surpriza primelor observaţii făcute prin fereastra caleştii-regale: ***"Pe caldarâmul podit integral cu scânduri groase de lemn, circulau multe trăsuri zgomotoase ce se numeau "birje", mergeau repede şi îngustimea lor se potrivea cu cea a străzilor. O mulţime pitorească, îmbrăcată în haine de aba, purta cămăşi brodate, de culoare închisă, forfotind prin faţa prăvăliilor.***

Sacagii sau negustorii ambulanţi (am aflat mai târziu că se numeau aşa) traversau uliţele în timp ce strigau vorbe pe care nu le înţelegeam. Arareori vedeam câte o cucoană care îşi ţâra poalele rochiei prin noroi. Damele din lumea bună nu coborau din trăsură decât în faţa câte unui magazin mai luxos, ori în dreptul unei cafenele. Bărbaţii, cu joben şi cu monoclu, le întindeau mâna, după ce birjarul deschidea portiera. A fost singura scenă care mi-a amintit de Sankt Petersburg, sau de Paris."

Palatul regal din Bucureşti i-a părut francezului destul de modest ca dimensiune şi tocmai de aceea lăsa impresia că e mereu plin de un furnicar de oameni. Cel mai mult l-a surprins eticheta şi maniera curţii regale.

"Un valet cu livreaua prost croită m-a condus într-o cameră retrasă, la parter, pe care urma să o ocup de atunci înainte. Intr-o franceză cu accent dâmboviţean, mi-a făcut primul instructaj. Primirea la Majestatea Lor se făcea numai începând de la ora unsprezece dimineaţa, Aici cuvântul majestate nu se rostea la plural, fiindcă această calitate o avea numai regele, în vreme ce regina era doar persoana sa supusă. Regina era nespus de îndurerată de moartea Principesei Maria, fiica sa, dispărută la numai trei ani şi jumătate. Nu este bine să deschizi acest subiect delicat în discuţii. în rest, săptămâna este mai mult liberă, amândoi ocupându-se de relaţiile mondene ale curţii şi de problemele urgente ale ţării. La cererea sa expresă, eticheta îngăduie să se sărute mâna reginei, cu ocazia oricărui protocol. Seara, când regina nu citeşte din creaţiile sale în prezenţa damelor de companie sau nu participă la vreo recepţie, îi plăcea să cânte la pian Beethoven, Schumann, Bach şi Mozart. Cel puţin o dată pe lună, organizează recitaluri la palat cu muzicieni celebri. Ceaiul de la ora cinci se serveşte în salonul "maur". Dacă vă faceţi programe nocturne şi aveţi de gând să reveniţi după miezul nopţii, trebuie să anunţaţi pe aghiotantul regal. In afară de Teatrul Naţional şi Muzeul de Istorie, mai puteţi frecventa restaurantul Capsa, unde puteţi servi mâncăruri franţuzeşti. Salariul îl veţi primi de două ori pe lună de la administratorul regelui, domnul Basset. Orice alte cheltuieli ce le veţi avea de făcut le rezolvaţi tot cu dumnealui. Nu circulaţi prin palat decât în redingotă sau în frac şi nu fumaţi decât în camera dumneavoastră. Mai puteţi comanda orice fel de băutură dorită, prin telefon, la restaurantul Capsa. Toată lumea vorbeşte limba franceză, cu excepţia Regelui Carol, care conversează în limba germană. Cu regina se vorbeşte mai mult despre pictură, arte frumoase, muzică şi istorie, geografie şi despre politica internă."

ŞCOLILE, SPITALELE ŞI INSTITUŢIILE CARE AU FUNCŢIONAT ÎN CADRUL AZILULUI

Destinul a hotărât ca în incinta şi pe teritoriul azilului Vatra Luminoasă să fi funcţionat şi să funcţioneze o serie de instituţii create în decursul vremurilor şi împrejurărilor ce au aparţinut secolului XX. Un destin deosebit de important şi de interesant pentru aceste unităţi. Chiar şi în prezent pe teritoriul azilului funcţionează Grupul şcolar nr. 1, Bucureşti, pentru nevăzători şi ambliopi, Societatea Nevăzătorilor din România şi Cooperativa Orbilor "Munca" - toate funcţionează în condiţii optime.

Pe linie cronologică, primele două şcoli au fost mutate în incinta azilului Vatra Luminoasă în anul 1910, cu avizul familiei regale, Regele Carol I şi Regina Elisabeta. Cele două şcoli au fost următoarele:

Prima a fost Şcoala primară de orbi, înfiinţată de tânărul nevăzător I.V. Tassu, absolvent al Institutului Naţional al Tinerilor Orbi din Paris, şcoală organizată în Orfelinatul de Surdomuţi şi Orfani din Focşani, în anul 1901.

Cea de a doua şcoală, denumită "Atelierele Şcoală," înfiinţată de Societatea de Ajutorare, a fost organizată şi patronată de către Regina Elisabeta din anul 1906.

Demersurile pentru obţinerea aprobării de înfiinţare a şcolii primare l-a obligat pe tânărul I.V. Tassu la întocmirea a numeroase cereri şi memorii adresate ministerelor şi Palatului Regal. în urma acestor solicitări, se obţine organizarea primei clase de copii orbi în orfelinatul de la Focşani. O dată cu funcţionarea sa la catedră; lui Tassu îl revine rolul principal de a organiza învăţământul special pentru nevăzători şi de a înzestra clasa cu manuale şcolare, tăbliţe de scris, aparate de calcul matematic şi alte materiale tiflo-tehnice. Prin toate aceste realizări, I.V. Tassu devine promotorul învăţământului special pentru nevăzătorii din ţara noastră.

Pentru marcarea şi ilustrarea drumului anevoios pe care I.V. Tassu a fost nevoit să-i parcurgă, prezint mai jos unele dintre aceste etape; care au premers activităţii sale.

a) Doctorul C. Fătu din Iaşi propune în proiectul de organizare al poliţiei sanitare din anul 1863 înfiinţarea unui Institut pentru instruirea şi educaţia tinerilor orbi din ţară.

b) Doctorul G. Crăiniceanu, cu ocazia unei lucrări de statistică sanitară propune înfiinţarea unei şcoli speciale pentru copii orbi în anul 1886, precum şi în lucrarea din anul 1889.

c) I.V. Tassu, pe când se afla la studii la Paris, a fost vizitat de către savantul şi profesorul D. Istrati care, după o lungă convorbire ce au întreţinut-o împreună, s-a adresat cu mult entuziasm tânărului cursant:

- Termină-ţi studiile şi, hai, vino degrabă să facem şi noi ceva pentru copii orbi din ţară.

Tassu mărturisea adeseori că îndemnul profesorului i s-a imprimat în memorie şi în suflet, devenind pentru el un ideal sfânt.

Revenit în ţară, a solicitat profesorului şi savantului D. Istrati ajutorul şi sprijinul în îndeplinirea acestui ideal. Profesorul Istrati, fiind mutat de la Ministerul Instrucţiunii Publice la Ministerul Lucrărilor Publice, şi-a exprimat regretul de a nu-i putea ajuta şi, oferindu-i o carte de vizită, l-a trimis la Academia Română la un bun prieten de-al său. Şi acesta şi-a cerut numeroase scuze şi i-a recomandat să meargă la Ministerul Instrucţiunii Publice, unde va primi ajutorul necesar. La minister l-a întâlnit pe inspectorul general C. Meisler, om de încredere al Reginei Elisabeta, care i-a oferit o serie de promisiuni şi asigurări. Atunci când inspectorul general a comunicat secretarei sale aprobarea locului de institutor la şcoala de copii orbi, aceasta a răspuns surprinsă: ***"Domnule inspector, oare vor exista copii orbi în ţară?"*** Acesta îi răspunde cu o oarecare satisfacţie: ***"Stimată doamnă, lac să fie că broaşte sunt!"***

Din nefericire însă, căzând guvernul, cel nou venit este obligat să realizeze cele mai severe economii datorită crizei din anii 1899-1900. La Ministerul Instrucţiunii Publice în noul guvern este numit renumitul profesor Spiru Haret care, fiind întrebat despre postul aprobat pentru şcoala primară de orbi, acesta răspunde: ***"Dacă postul este prevăzut, nu-l şterg, iar dacă nu este prevăzut nu-l pun"***. La început, ministrul s-a arătat indiferent de soarta şcolii din orfelinat, dar mai târziu a acordat mult sprijin material şcolii.

Prima clasă pentru copiii orbi din orfelinat şi-a început activitatea şcolară abia la sfârşitul lunii septembrie 1901, din motive administrative. în anul 1904, ministrul Spiru Haret, vizitând şcoala primară de orbi din Focşani, aprobă o bursă de studii şi documentare institutorului I.V. Tassu la Paris, pentru însuşirea unor meserii ce vor urma să fie introduse în cadrul şcolii, ca obiecte de educaţie profesională. Şi va pleca la Paris pentru instruire şi documentare un an mai târziu, în 1905, când la Ministerul Instrucţiunii Publice se va afla ministrul Mihai Vlădescu. După întoarcerea sa de la Paris, va introduce în cadrul învăţământului special lucrul manual, muzica instrumentală şi acordajul de piane. Pe baza acestor realizări introduse în programa şcolară, Tassu va reuşi să crească eficienţa învăţământului special primar pentru elevii nevăzători.

Păcatul mare însă va consta în diferenţa de preferinţe a elevilor pentru atelierele şcoală, care se bucurau de condiţii materiale bune şi în acelaşi timp de a fi patronate de către Regina Elisabeta. în faţa unei asemenea situaţii dificile, Tassu s-a resemnat şi s-a consacrat pregătirii intensive pentru puţinii săi elevi.

Mai târziu însă, soarta va hotărî ca Tassu să devină profesorul şi directorul unui mare număr de elevi la atelierele şcoală, atunci când nu fost mutaţi în noua clădire a azilului Vatra Luminoasă, în 1910.

O concluzie firească se desprinde din această situaţie în care relaţiile dintre oameni schimbă şi comportamentul lor "sine qua non". Pornind de la această premisă, subliniem faptul că I.V. Tassu, în activitatea sa de cadru didactic şi de director al şcolii pe care a înfiinţat-o, a organizat-o şi a condus-o între anii 1901-1946 s-a bucurat de mult prestigiu, atât din partea elevilor cât şi din partea cadrelor didactice cu care a colaborat.

În perioada 1910 - 1916, şcoala şi azilul s-au bucurat de o activitate didactică instructiv-educativă înfloritoare, care a încetat o dată cu intrarea României în Primul Război Mondial, în luna august. Azilul şi-a întrerupt complet activitatea din clase şi ateliere, determinând ca o parte dintre ocrotiţi şi ocrotite să se reîntoarcă în cadrul familiilor lor. Şcoala, însă, cu toate condiţiile grele materiale şi financiare, totuşi şi-a continuat activitatea în condiţii mult mai restrânse.

După terminarea războiului, în 1918, aceasta va fi nevoită să-şi întrerupă cursurile timp de doi ani. Prin strădaniile şi eforturile depuse de directorul I.V. Tassu pe lângă forurile de stat, aceasta va fi mutată în Palatul Ghica, de lângă lacul Tei.

Din 1920, în acest palat, timp de trei ani, şcoala va funcţiona în condiţii destul de grele. în timpul acesta, sediul va fi renovat şi îşi va reîncepe activitatea mai mult în ateliere decât în clase, care multe dintre acestea vor fi desfiinţate.

în toamna anului 1923, Şcoala Primară de Orbi Regina Elisabeta va reveni în cadrul azilului spre a-şi desfăşura activitatea didactică mai departe.

Ataşat cu tot sufletul de şcoală, directorul Tassu va începe o vastă campanie pentru obţinerea aprobărilor necesare construcţiei unui imobil propriu, separând astfel elevii şi elevele de ocrotiţii din azil şi evitând sub forma aceasta o serie de probleme dificile în procesul instructiv-educativ. După obţinerea aprobărilor construcţiei acestui imobil, în imediata apropiere a azilului, construcţia s-a făcut cu fondurile băneşti aprobate de Ministerul învăţământului Public, o parte, iar cealaltă parte din bani donaţi de către Societatea Amicii Orbilor. Astfel, în toamna anului 1925, şcoala a dispus de noua clădire, mult dorită şi mult visată de promotorul şcolii, I.V. Tassu.

Din anul 1925 şi până în anul 1946 şcoala s-a bucurat de cea mai înfloritoare perioadă din existenţa sa. Aceasta a şi primit denumirea de perioada de aur, din partea profesorului I.V. Tassu. în toată această perioadă a crescut numărul de cadre didactice prin numirea de maiştri de lucru manual, de profesori de muzică şi de educaţie fizică, de educatori pentru copiii de vârsta de sub şapte ani, repartizaţi la "cursul preparator" (grădiniţă).

Programa şcolară a suferit diverse modificări şi a fost definitivată după programa şcolară al învăţământului de masă. Aceasta cuprindea următoarele discipline:

- clasa I, scriere şi exerciţii gramaticale, citirea şi exerciţii de memorare şi reproducere, exerciţii de compunere şi matematică. Religia cântul, exerciţii corporale şi jocuri gimnastice;

- la clasele a Ii-a, a M-a, a IV-a, pe lângă limba română şi matematică s-au mai introdus istoria geografia, ştiinţele naturii şi fizica. Prin aceste programe, procesul de învăţământ a devenit complex şi eficient.

în anul 1926, şcoala primară primeşte un grad superior de dezvoltare funcţională prin cuplarea a trei ani de studii (cursul complementar).

Prin aceasta şcoala obţine un profil gimnazial, oferind elevilor posibilitatea de a se înscrie la liceele de masă, pe baza examenului de admitere.

Din anul 1925 şi până în anul 1949, şcoala s-a bucurat de cele mai bune condiţii, atât în procesul instructiv educativ cât şi de condiţiile de cazare. în anul 1949, şcoala a fost desfiinţată, mutându-se elevii la şcoala de nevăzători din Cluj, iar elevele la şcoala de nevăzătoare din Buzău.

Scoală aceasta va ocupa un loc deosebit de important în istoria tiflologiei româneşti pe care viitoarele cadre vor fi obligate s-o elaboreze dintr-o datorie de conştiinţă.

PRIMA ŞCOALĂ PENTRU ORBI DIN VECHIUL REGAT

"În toamna anului 1901, multe dintre familiile care aveau unul sau mai mulţi copii nevăzători au aflat cu satisfacţie că, de atunci înainte, handicapaţii vizuali vor putea să beneficieze de învăţătură, cultură şi pregătire profesională în cadrul unei şcoli înfiinţate prin strădaniile viitorului mare tiflopedagog I.V. Tassu, în incinta orfelinatului pentru copii orfani şi de surdomuţi din Focşani.

Personalitate marcantă, I.V. Tassu revenise în ţară după absolvirea Institutului Naţional al Tinerilor Orbi (Paris, 1899), înarmat fiind cu o amplă documentaţie tiflopedagogică, pe care o va aplica cu succes în desfăşurarea procesului de învăţământ special în noua şcoală.

Este destul de cunoscut actul premergător înfiinţării acestei şcoli încât nu mai trebuie să fie din nou reprodus, rămânându-mi obligaţia de a insista acum asupra rezultatelor obţinute în decursul primei jumătăţi de veac în unitatea respectivă. Se poate spune pe drept cuvânt că şcoala amintita a creat noi generaţii de oameni, cu comportament umanitar şi demn, cu un sens de viaţa nou şi cu perspective. Astfel, în aceasta primă jumătate a secolului XX, se poate vorbi de o nouă situaţie a handicapaţilor vizuali, încadraţi în mai multe categorii de activităţi profesionale: muncitori manuali, tehnicieni, funcţionari, muzicanţi, cadre didactice, jurişti, scriitori şi cadre sanitare.

Această activitate s-a oglindit prin crearea unor noi condiţii de viaţă pentru aceştia, inimaginabilă până atunci. Astfel, cei care absolveau şcoala păşeau în viaţă posedând o pregătire profesională din care să-şi asigure existenţa materială practicând una din următoarele meserii: împletitori de răchită, papură, tei, rafie, trestie de mare, confecţionări de perii şi de bidinele etc. Alţii, pregătiţi pe tărâmul muzical, îşi asigurau existenţa, fie cântând în micile formaţii instrumentale, fie individual, în cârciumi şi restaurante, cu angajament scris sau prin bună înţelegere, fie cântând la nunţi, botezuri, onomastice şi ocazii festive. La începutul secolului XX, muzicanţii nevăzători erau angajaţi şi la multe din cinematografele cu filme mute, patronii acestora preferau muzicanţi nevăzători. Alţi absolvenţi (puţini la număr) ale căror familii dispuneau de o stare materială bună, erau orientaţi spre şcolile superioare de învăţământ, licee, şcoli normale pedagogice, facultăţi, inclusiv conservatorul, devenind ulterior cadre didactice de nădejde la şcolile speciale de nevăzători din ţară. îmi permit să prezint o parte dintre aceste cadre didactice: Ion Săndulescu, primul nevăzător din ţară care a absolvit facultatea de litere din Bucureşti, Alexandru Stoenescu, absolvent al facultăţii de drept din Bucureşti şi preşedintele Societăţii Sprijinul Orbilor din România, Constantin Stroescu, absolvent al facultăţii de drept din Bucureşti, avocat şi ulterior cadru didactic şi director la Şcoala primară de orbi "Regina Elisabeta" din Bucureşti, Constantin Miduş, primul flautist nevăzător, absolvent al conservatorului de muzică, Maria Făgărăşanu şi Maria Feldvari maistre de muzică la şcoala amintită, Venera Popescu şi Zoe Dragoni, primele învăţătoare din ţară, alături de alte multe cadre didactice slujitoare la aceeaşi unitate şcolară.

Ceea ce doresc să mai subliniez este faptul că toţi aceşti factori educativi au terminat cursurile şcolii primare "Regina Elisabeta" şi au constituit frontul de emancipare al elevilor nevăzători din acele vremuri.

în contextul acestei aniversări, adresez tuturor cadrelor didactice din reţeaua şcolilor speciale pentru deficienţii de vedere urarea să-şi desfăşoare activitatea cu dăruire şi pasiune, în vederea pregătirii temeinice a noilor generaţii.

în încheiere fac precizarea că Şcoală Primară de Orbi "Regina Elisabeta" care a luat fiinţă în oraşul Focşani a fost transferată în 1910 la Bucureşti în incinta Azilului "Vatra Luminoasă", unde a fost condusă cu competenţă şi cu pricepere de marele tiflopedagog I.V. Tassu. Vreme de 45 de ani (1 septembrie 1901 - 1 septembrie 1946)."

(Prof. N. Ionescu, articol apărut în revista "Litera Noastră," nr.4/1991)

ATELIERELE ŞCOALĂ PENTRU TINERII ORBI

După renunţarea completă la construirea "Oraşului Alb", Regina Elisabeta a hotărât ca toţi acei nevăzători lipsiţi de condiţii materiale să primească, lunar sau trimestrial, un ajutor material şi bănesc după starea familială. Această situaţie de ajutorare s-a menţinut aproape cinci ani, după care familia regală a hotărât ca handicapaţilor lipsiţi de vedere să li se ofere o altă formă de sprijin. Aceasta consta în şcolarizarea şi profesionalizarea lor în cadrul unui aşezământ organizat, în care să fie şcolarizaţi şi calificaţi într-o meserie. In felul acesta scăpau de umilinţă şi dependenţă.

În ziua de 1 august 1906, în Bucureşti pe b-dul. Carol 1, ia fiinţă primul atelier şcolar la care 21 de nevăzători tineri şi vârstnici sunt înscrişi la acest modest institut, pentru a fi calificaţi în meseriile de împletitori de răchită şi confecţioneri de perii şi bidinele, în decursul unui an. Rezultatele au fost mai mult decât cele aşteptate, încât familia regală a rămas pe deplin satisfăcută, hotărând să amplifice capacitatea atelierelor şcoală. Vestea s-a răspândit repede în rândurile nevăzătorilor dornici de muncă, rugând prin cereri stăruitoare să li se aprobe înscrierea în aceste ateliere.

Directorul Robert Monscky, în faţa acestor avalanşe de cereri, face cunoscut familiei regale situaţia şi roagă a se rezolva favorabil doleanţele solicitanţilor. In vederea acestei realizări, se aprobă închirierea unui al doilea imobil, pe Calea Moşilor la nr. 142, spre a putea mări capacitatea de spaţiu şcolar şi profesional. După amenajarea acestui imobil cu cele necesare unei bune funcţionări, se primesc o sută de nevăzători, bărbaţi şi femei. Se măreşte şi se diversifică numărul profesiilor, adăugându-se pe lângă cele vechi şi împletiturile din papură, rafie şi trestie de mare pentru bărbaţi, iar pentru femei se introduc meseriile de ţesătorie manuală, tricotaj şi croşetaj. Creşte numărul atelierelor şi în ambele clădiri predomină o atmosferă de muncă şi hărnicie lăudabilă.

Pentru evitarea unor situaţii nedorite intervenite în rândurile asistaţilor şi asistatelor, se mai închiriază un imobil, tot pe Calea Moşilor, la nr. 140, care este amenajat special pentru femei, cu domnitoare şi cantină.

Ce a însemnat pentru tinerii nevăzători frecventarea acestor ateliere şcoală? A însemnat nespus de mult! Prin şcolarizare le-au schimbat întreaga lor concepţie despre viaţă. Le-au dezvoltat memoria, gândirea şi inteligenţa, devenind alţi oameni, emancipaţi şi capabili de muncă. Le-au schimbat propriile lor păreri de a concepe o viaţă nouă, ca toată lumea care îi înconjura. Au învăţat să scrie şi să citească, să cunoască câte ceva despre limba română şi despre strămoşii noştri. Şi au mai învăţat să creadă în puterea lui Dumnezeu.

Dacă în cadrul atelierelor activitatea s-a desfăşurat chiar de la început în condiţii optime, aducând venituri băneşti substanţiale Societăţii Vatra Luminoasă, cu totul alta a fost desfăşurarea activităţii didactice la clase. Lipseau cu desăvârşire cărţile şi manualele transcrise în alfabetul Braille, lecţiile făcându-se numai pe cale auditivă. Lipseau aparatele de matematică, hărţile şi planşele necesare materiilor predate.

Abia în anul 1908 se elaborează, de către Avram Levy Ivela, un abecedar special pentru asistaţi, abecedar care va fi multiplicat în zece exemplare scrise de mână, din cauza inexistenţei unei tipografii Braille.

Regina Elisabeta va fi aceea care va rezolva această situaţie spinoasă, la începutul învăţământului pentru nevăzători. In anul 1909 Majestatea Sa cunoaşte pe tipograful Dumitru Teodorescu, angajat la ziarul "Universului aflat într-o situaţie dificilă. Acesta, în urma unei îmbolnăviri, îşi pierde vederea şi apelează la mărinimia Majestăţii Sale de a fi ajutat. Este imediat introdus în lumea nevăzătorilor şi devine membru activ în cadrul "Societăţii de Ajutorare Vatra Luminoasă".

Dumitru Teodorescu primeşte misiunea înfiinţării tipografiei Braille, tipografie care va fi pusă în funcţiune aproape după un an. O dată cu intrarea în funcţiune a acesteia, începe tipărirea manualelor şcolare, atât de necesare pregătirii elevilor cursanţi. în decursul a doi ani, s-au tipărit zeci de titluri de cărţi şi a luat fiinţă prima bibliotecă în Braille din ţară. De la an la an, biblioteca a fost înzestrată şi cu cărţi în limba română, tipărite la Paris şi la Viena, în condiţii tehnice superioare. O dată cu aceste tipărituri, biblioteca a fost dotată şi cu partituri muzicale de valoare. Toată această dotare a bibliotecii, în anul 1910, la 1 decembrie, va fi transferată ia Azilul Vatra Luminoasă, de curând organizată.

Cel care va urma întemeietorului tipografiei Braille va fi Iacob Morandini, care, timp de peste treizeci de ani, va ridica prestigiul bibliotecii şi tipografiei la nivel internaţional.

Legată de acest prestigiu este şi apariţia revistei "Vatra Luminoasă" în anul 1909, având director pe Virgil Darăscu, un bun cunoscător al literelor. Aceasta dispunea de un profil "gen magazin" şi sublinia cu precădere toate aspectele de muncă şi de viaţă ale membrilor asociaţiei, precum şi din atelierele şcoală.

Un pas modest în ziaristica pentru nevăzători, dar care a alcătuit prima verigă din lanţul revistelor speciale ale acestor handicapaţi în decursul secolului XX. Presa specială pentru nevăzători a alcătuit puntea de legătură între aceştia şi instituţiile care i-au pregătit pentru viaţă, punându-i în contact direct cu realitatea şi cu lumea in care s-au aflat.

REPORTAJ DE ACUM... 60 DE ANI, ÎN TIPOGRAFIA BRAILLE

"Mă aflu în redacţia ziarului "Lumea Românească" pentru a face un reportaj la sediul semenilor noştri tară vedere din "Vatra Luminoasă." Mă prezint cu emoţii domnului Morandini, mai-marele acestei instituţii, creată pentru ocrotirea celor fără vedere.

Domnul Morandini are 60 de ani şi îmi e greu să cred că nu vede. Sprinten, politicos, îndemânatic, gazdă amabilă, în odăiţa în care m-a poftit să-i văd lucrul. Se duce şi vine, mereu aducându-mi o nouă carte, încă o unealtă cu ajutorul căreia tipăreşte "în alb", cum zice el, spre deosebire de tipărirea noastră "în negru." îmi arată clişeul pe care, în nişte găuri mici, se aşează cuişoare rotunde la amândouă capetele. Se pune clişeul astfel pregătit sub hârtia peste care

se trece sulul presei. Presa, îmi spune domnul Morandini, a fost inventată de domnul D. Teodorescu, orb şi el, în 1910, şi perfecţionată de el după moartea autorului.

Îmi arată sistemul de scriere Banque şi Vangand cu care, pe o parte, literele sunt în alfabetul "Braille", inventat de francezul Braille, orb, profesor la Institutul de Orbi, pentru elevii săi, iar pe cealaltă parte apare scrisul nostru "negru".

Biblioteca domnului Morandini? Nu, a Azilului Vatra Luminoasă! Rafturi simple din lemn de brad, până în tavan, în care rânduri-rânduri de cărţi cu coperţi de carton cenuşiu ori galben, îşi aşteaptă cititori. Manualele şcolare, poeziile lui Eminescu, amintirile cu atâtea ghiduşii ale lui Creangă, ***Micul Larousse***, n-au încăput decât în volume gigantice.

Domnul Morandini, cu o preciziune uimitoare, scoate din rafturi cartea cea dorită de mine. Cărţile înfrumuseţate de el cu chenare în puncte, cu frontispicii inspirate de fiecare capitol sau poezie, îmi amintesc cu înduioşare de călugării vremurilor trecute de mult.

Privesc maşinile de scris cu sistem englezesc, dotate cu ace care, - la capătul de jos au forma literelor din alfabetul latin, iar la cel de sus, pe cel inventat de Braille, pentru ca orbii să poată comunica prin scris cu cei ce văd.

Găsesc şah, ţintar şi alte jocuri, ca orbii să poată juca şi cu cei ce văd, nestingheriţi de infirmitatea lor.

Într-o încăpere alăturată, un cor mă pofteşte să-i ascult. Dirijorul orb, coriştii şi instrumentiştii, orbi şi oarbe. Se bucură că am venit din lumea cu lumină să-i văd. Ascult un concert de Gavril Muzicescu, în care forţa başilor dezlănţuie sunete în notele joase ale melodiei. Cea mai tânără solistă îmi cere voie să-mi mângâie faţa cu mâinile şi, apoi, se întoarce spre cei mulţi şi exclamă: ***„cred că e frumoasă”.***

Emilia Şt. Milicescu

CENTRUL DE REEDUCARE NR.1 BUCUREŞTI

Cu o imensă bucurie şi satisfacţie, am scris despre acest centru şcolar pentru educarea şi profesionalizarea nevăzătorilor din ţara noastră. Acesta şi-a început activitatea şcolară la 1 aprilie 1949, în incinta Şcolii primare de orbi 'Regina Elisabeta' şi în cuprinsul Azilului Vatra Luminoasă.

După reforma învăţământului preuniversitar şi universitar din ţara noastră din 1948, a avut loc o restructurare şi în învăţământul special pentru handicapaţii de toate categoriile. S-a organizat o nouă formă de învăţământ, cu o reţea şcolară nouă şi mai extinsă.

Pentru handicapaţii vizuali, s-a alcătuit un sistem de şcoli speciale cu totul diferit de cel vechi. Astfel s-au înfiinţat şi reorganizat şcoli generale de 7-8 ani, cursuri de grădiniţă de 2-3 ani, şcoli ajutătoare şi de alfabetizare cu durată de unul, doi ani şi şcoli profesionale cu durate de studii de 3-4 ani. Mai târziu s-a înfiinţat şi învăţământul liceal pentru nevăzători şi ambliopi.

Centrul de reeducare a fost organizat de profesorul Constantin Răzmeriţă, un specialist şi un recunoscut pedagog. Din păcate, însă, acesta s-a stins din viaţă numai după doi ani de la deschiderea acestui centru şcolar.

După decesul său, a urmat la conducerea acestui centru renumitul tiflopedagog Ioan Marcu, care a reuşit să realizeze pentru această unitate şcolară cele mai importante cerinţe. într-un foarte scurt timp, printr-o muncă susţinută, împreună cu întreg corpul didactic, a schimbat complet aspectul vechiului aşezământ. Clasele, atelierele , dormitoarele, au fost renovate şi mobilate cu mobilier adecvat fiecărui specific. în toate spaţiile şcolare au apărut perdeluţe la geamuri şi vase cu flori la ferestre. Curtea interioară a fost *frumos* pavată iar cele două ronduri s-au încărcat de flori şi de trandafiri, apărând ca un părculeţ plăcut şi atrăgător. în cel de al doilea rond, zi şi noapte ţâşnea apa rece şi bună din cele două fântâni arteziene de curând instalate. Peste tot predomina o atmosferă plăcută şi încântătoare. Toate aceste minunate realizări s-au datorat strădaniilor de zile, de luni şi de ani ale profesorului şi directorului Ioan Marcu şi ale întregului colectiv de cadre didactice.

Pare că profesorul Ioan Marcu a fost predestinat să se nască şi să trăiască toată viaţa sa în rândurile nevăzătorilor din ţara noastră. Spre a-i ajuta în toate problemele lor de viaţă şi de învăţământ.

În decursul existenţei sale, centrul de reeducare a suferit mai multe transformări cu profiluri şi denumiri diferite:

a - şcoală profesională cu durată de 2-3 ani şi cu caracter mixt. Elevii erau de vârste între 14 - 18 ani sau între 18 şi 40 de ani.

b - "curs special redus" cu durata de 1,2 ani, la ambele cicluri existând obligativitatea pentru cursanţi să-şi însuşească una sau două meserii, ce vor fi trecute în diploma de absolvire. O dată cu meseriile însuşite, exista şi obligativitatea de a cunoaşte perfect sistemul de scriere Braille.

În anul 1950, ministerul hotărăşte ca Centrul de reeducare nr. l să se transforme în Centrul şcolar profesional nr. 11. Prin această transformare, centrul va primi o nouă formă şcolară, cu un plan de învăţământ mai larg şi cu o programă şcolară de factură teoretică şi practică deosebită Toate aceste transformări erau determinate de noua tehnologie apărută în reţeaua şcolară cât şi de cerinţele sociale ale pieţei, legate de cererea şi oferta momentului respectiv.

În anul 1952 noul centru şcolar profesional primeşte denumirea de "Şcoala profesională specială nr. 5," denumire pe care o va păstra până la I octombrie 1965, când se va transforma în "Centrul şcolar nr. I Bucureşti."

În anul 1552 Ministerul Prevederilor Sociale hotărăşte o statistică cu privire la numărul absolvenţilor acestui centru, constatând următoarele: s-au calificat 1200 absolvenţi în diverse meserii, fiind angajaţi în diferite cooperative meşteşugăreşti de invalizi cât şi în unele întreprinderi de stat.

În anul 1979 acelaşi Minister al Prevederilor Sociale hotărăşte o a doua statistică a absolvenţilor Centrului Şcolar nr. 1, Bucureşti şi constată următoarele: 3000 de nevăzători calificaţi angajaţi în cadrul UCECOM şi a unor întreprinderi de stat. Aceşti absolvenţi erau calificaţi în următoarele meserii: telefonişti, maseori, fizioterapeuţi, confecţioneri de perii şi împletituri din fibre sintetice şi răchită, muzicieni, maiştri, educatori, profesori, cercetători şi cadre didactice universitare.

Cele două statistici au avut rolul preponderent să confirme lumii o dată mai mult posibilităţile de muncă ale nevăzătorilor şcolarizaţi.

In activitatea sa de 30 de ani, desfăşurată în cadrul celor două centre şcolare, Ioan Marcu, s-a bucurat de un bilanţ amplu şi deosebit de important.

Pentru ilustrarea bogatului bilanţ realizat în cadrul celor două centre şcolare, subliniez o parte din cele mai importante realizări: I cabinete metodice de fizică, chimie şi matematică; cabinete de istorie, geografie şi ştiinţele naturii; cabinete de audiţie la cărţi de limba română şi de dactilografie. Toate aceste cabinete au fost mobilate cu mobilier de. specialitate şi cu obiectele necesare unei bune funcţionări.

In privinţa sectorului tehnico-profesional, subliniez că toate atelierele au fost complet renovate, în care s-au montat maşini şi anexe de producţie necesare procesului instructiv-educativ. Permanent, atelierele au fost aprovizionate cu materia primă de prelucrare. Maşinile şi ustensilele au fost asigurate cu panouri şi dispozitive de protecţie contra accidentelor şi ale incendiilor. Pentru o imagine mai completă al acestui sector de producţie, prezint mai jos atelierele care au funcţionat în cadrul celor două centre şcolare, I de la înfiinţare şi până în prezent, după cum urmează: ateliere de cartonaşe, nasturi, mături, ceramică şi olărie, împletituri din răchită şi fibre sintetice, perii şi bidinele, tapiţerie şi tâmplărie. Pe lângă toate aceste ateliere, au funcţionat şi clase tehnice, precum au fost: maseori şi asistenţi fizioterapeuţi, clasă de muzică şi clasă de acordaj de piane, clasă de telefonie şi de dactilografie.

Prin intervenţiile sale stăruitoare, directorul Marcu a obţinut de la Ministerul Prevederilor Sociale aprobarea ca elevii să primească echipamentul de îmbrăcăminte şi încălţăminte şi echipamentul necesar în interiorul atelierele. Şi tot în acelaşi timp a obţinut de la minister aprobarea ca elevii să primească trimestrial un gen de bursă de 30% din manopera executată în timpul fiecărui trimestru.

O altă împlinire ce trebuie subliniată este faptul că au fost realizate atelierele tipografiei Braille, muzeul tiflologic şi înfiinţarea unei mari biblioteci Braille. Din păcate, această bibliotecă s-a desfiinţat, motiv de mari nemulţumiri. In locul acesteia, s-a înfiinţat-o modestă fonotecă, cu benzi magnetice şi casete audio. Cât timp va dura această fonotecă, nimeni nu poate să ştie, pentru că aceasta va putea fi înlocuită de imprimantele calculatoarelor. Progresul tehnic şi ştiinţific distruge uneori realităţile trecutului şi prezentului în favoarea viitorului printr-o permanentă reînnoire. Mintea iscusită a inovatorilor şi

inventatorilor, cât şi setea de modernizare îi obligă pe creatori la cele mai impresionante descoperiri unele utile omenirii, altele cu totul distrugătoare. O nebunie permanentă şi mereu reînnoită va predomina omenirea de mâine.

CENTRUL ŞCOLAR NR. 1 BUCUREŞTI

Coborând pe firul trecutului istoric al învăţământului special pentru nevăzători şi ambliopi, constatăm că începuturile organizate de învăţământ special din ţară apar la începutul secolului XX.

În vechiul regat apare prima şcoală primară de orbi în anul 1901, în cadrul Orfelinatului de Surdomuţi şi Orfani din focşani, şcoală înfiinţată şi organizată de tânărul nevăzător I. V. Tassu.

În Transilvania ia fiinţă la 15 octombrie 1900 o şcoală primară pentru copii orbi, sub conducerea şi administraţia Imperiului Austro-Ungar.

În anul 1904, la Timişoara se organizează "Aşezământul pentru Ocrotirea Orbilor," cu program educativ şcolar şi profesional.

În Bucureşti Societatea de Binefacere Vatra Luminoasă, de sub patronajul Reginei Elisabeta, înfiinţează şi organizează atelierele şcoală pentru tinerii şi adulţii nevăzători, la I august 19o6.

În anul 1908 se înfiinţează la Cernăuţi Institutul Orbilor şi Surdomuţilor, având un rol deosebit de important.

Toate aceste şcoli şi aşezăminte alcătuiesc baza învăţământului special din ţara noastră, învăţământ modest, dar deosebit de important pentru handicapaţii vizuali.

Trecerea de la Centrul de Reeducare nr. l, la Centrul Şcolar nr. l, s-ar putea spune că s-a realizat într-o clipă, adică în momentul când s-a primit ordinul de denumire al noului centru. Aceasta s-a realizat la 1 octombrie 1965. Nimic deosebit la început, dar după aceea au urmat toate schimbările şi transformările impuse de o nouă funcţionare.

I-a fost dat Centrului Şcolar să fie condus de o serie de directori reprezentativi, care i-au adus faimă şi renume. Printre aceştia, îi citez pe următorii: Ioan Marcu, Alexandrina Baz, Aurel Stancu, Alexandru Dabu, Naia Filip, Gorea Dumitru şi Anastasiu George. Cu toţii au avut meritele lor care nu trebuie uitate. Doresc să mărturisesc sincer că, în timpul funcţionării acestor directori, m-am aflat ca profesor, colaborând la rezolvarea unor situaţii şi probleme necesare şcolii şi elevilor.

Îmi este greu să scriu, sub povara emoţiilor, despre directorii şi celelalte cadre didactice ce au funcţionat atâţia ani cu dăruire şi pasiune în cele două centre şcolare pentru nevăzători şi ambliopi. Rând pe rând, majoritatea dintre aceştia au trecut în eternitate prea devreme şi nici unul prea vârstnic. S-au dus lăsându-mi în minte şi în suflet cele mai vii amintiri din viaţa şi activitatea lor, ca dascăli şi oameni. Scriu şi tresar îndurerat, la gândul despre fiecare dintre ei. Naia Filip, ce moarte cumplită şi stupidă l-a răpit, în urma , accidentului de avion, pe când se întorcea din China, prăbuşindu-se pe teritoriul sovietic, Gorea Dumitru şi Anastasiu George s-au sfârşit după o grea suferinţă a bolii cumplite - cancerul. Şi tot de această boală şi-au sfârşit viaţa directorul Marcu Ioan, Stancu Aurel, Baz Alexandrina. La numărul acestor decedaţi s-au mai adăugat o serie de profesori, de educatori şi de maiştri, fie-le ţărâna uşoară! Pentru fiecare am vărsat o lacrimă şi am depus o floare. Momentele acelea tragice mi s-au imprimat adânc în minte şi în suflet, fără să mai dispară vreodată.

Înduioşătoare şi impresionante evocări despre toţi aceşti colegi de şcoală şi de muncă! Cu asemenea personalităţi, au fost posibile rezultatele cele mai grandioase obţinute în pregătirea elevilor.

În incinta celor două centre şcolare am trăit timp de 30 ani, partea cea mai frumoasă a vieţii mele. Cariera de profesor a constituit pentru mine şi familia mea baza materială, bună şi suficientă.

Aduc tot prinosul meu de recunoştinţă domnului director Alexandru Dabu care, în urma unor intervenţii stăruitoare pe lângă Patriarhia Română, a obţinut înfiinţarea unei capele, în incinta Centrului Şcolar nr. 1, ajutat de o serie de cadre didactice, bisericuţă în care nevăzătorii şi toţi ceilalţi salariaţi să se poată închina bunului Dumnezeu, să-i implore mila şi ajutorul, ori de câte ori vor simţi nevoia.

SPITALUL DE ORBI "VATRA LUMINOASĂ"

Sub spectrul vremurilor grele şi incerte ale primului pătrar al secolului XX, Regina Elisabeta a fost nevoită să renunţe la înfiinţarea unui spital oftalmologie, dar a discutat cu unii medici de renume, rugându-i ca ei să rezolve acest deziderat, la timpul potrivit.

Spitalul acesta a luat fiinţă în incinta Azilului Vatra Luminoasă, în anul 1920, cu eforturi deosebit de mari depuse de către medicul oftalmolog Adela Leonida Paul. în urma acestei realizări, a fost numită de către Consiliul de Efori directoarea Spitalului de ochi şi a Azilului Vatra Luminoasă.

În timpul color 30 de ani de funcţionare, între anii 1920 - 1949, spitalul a funcţionat cu profil filantropic, pentru toţi bolnavii de ochi din Bucureşti şi din ţară. Nu se percepea nici o taxă la consultaţii, tratamente, internări şi intervenţii chirurgicale. Pentru toate aceste servicii pacienţii erau scutiţi dacă prezentau actul de pauperitate. Cei care nu dispuneau de acest act trebuiau să plătească internările şi operaţiile de ochi cu o taxă de 50%, conform spitalelor din Bucureşti.

Chemările şi glasurile şcolilor, aşezămintelor şi spitalelor ce au funcţionat în incinta Azilului Vatra Luminoasă m-au obligat să scriu câte ceva despre fiecare. Toate aceste instituţii au dat valoarea cuvenită azilului, de-a lungul unui secol. în perioada anilor 1920 -1926, spitalul a fost condus cu multă competenţă şi specialitate de către medicul Adela Leonida Paul, după care, printr-o întâmplare nefericită, aceasta se îmbolnăveşte şi, în urma unei intervenţii chirurgicale, îşi pierde viaţa.

Consiliul de efori ai azilului îl numeşte ca director la aceste două instituţii pe soţul răposatei, doctorul Constantin Paul. El va conduce cele două instituţii cu multă responsabilitate, ducând mai departe renumele şi faima spitalului. După aproape 20 de ani, între 1927 şi 1946, în urma intrigilor comuniste îndreptate asupra activităţii şi personalităţii directorului C. Paul, care este acuzat că ar fi tolerat un cuib de legionari în cadrul spitalului, a fost îndepărtat din ambele funcţii. Nedreptate strigătoare la cer şi de neiertat!

Departe de mine gândul că aş impieta memoria doctorului Adela Leonida Paul, dar ţin să menţionez că aceasta nu a avut nici cele mai mici sentimente de simpatie şi de înţelegere pentru ocrotiţii azilului. Cu o dârzenie nemaipomenită, urmărea pe toate căile să desfiinţeze azilul, iar pe ocrotiţi să-i transfere în cadrul a două azile, separând bărbaţii de femei. Prin această mutare, li se curma activitatea zilnică a acestor condamnaţi ai soartei. O crimă cumplită comisă asupra unor oameni cu totul nevinovaţi. Doctora Adela Leonida Paul dorea să înfăptuiască acest act inuman pentru a transforma imobilul azilului într-un sanatoriu oftalmologie de renume pe plan naţional şi mondial. Visul i-a fost spulberat de majoritatea colegilor săi şi de toate personalităţile reprezentative din Bucureşti şi din ţară.

Rolul principal al azilului a fost preconizat de către familia regală, Carol I şi Regina Elisabeta, de a sluji nevăzătorilor ca instituţie de şcolarizare, educaţie şi profesionalizare, pe toată durata existenţei lui. Spitalul de ochi Regina Elisabeta Vatra Luminoasă, chiar de la început, a avut un rol nefavorabil pentru o parte din ocrotiţi. Pentru obţinerea spaţiului necesar saloanelor bolnavilor internaţi, au fost mutaţi 60 de ocrotiţi în azilul de la Ungheni, unde nu desfăşurau nici o activitate. Internaţii stăteau toată ziua de pomană, necunoscând nimic altceva decât dormitoarele şi sala de mese.

Ziua toată şi-o petreceau mai mult în pat, părăsindu-l numai atunci când fumau, beau o cană de apă sau când mergeau la W.C. Pe atunci azilele aduceau mult cu puşcăriile, care aveau porţile deschise spre lume, dar cu regimul de viaţă închis. Lumea aceea din azile era o lume desconsiderată şi compătimită de oameni. Aceştia erau socotiţi ca nişte oameni pierduţi şi lipsiţi de speranţe şi idealuri.

Doctorul Paul, pe cât era de sobru şi de galant în afara spitalului, pe atât era de apropiat şi de prietenos cu pacienţii săi, îşi fixase o frază interogativă tip, pe care o adresa tuturor bolnavilor veniţi prima dată la vizită. Fraza aceea era următoarea: ***"Ia loc, te rog, uită-te bine la mine şi spune-mi cum mă vezi!"*** Pacientul, parcă intimidat, parcă inhibat, stătea câteva clipe pe gânduri, după care răspundea prompt şi sincer: ***"Cum să vă văd, domnule doctor? Vă văd prost de tot!"*** Doctorul izbucnea într-un râs contaminant, după care răspundea bolnavului: ***"Doamne fereşte, să fiu prost! Mătăluţă nu vezi bine!"*** şi amândoi se porneau pe un râs nestăvilit, care îi împrieteneau chiar din clipa aceea.

În anul 1947, în ţară s-a instaurat dictatura comunistă, care a restructurat toate instituţiile şi întreprinderile existente. încă din 1946, doctorul Constantin Paul este înlăturat de la conducerea spitalului şi a azilului Vatra Luminoasă, fiind înlocuit de medicul Olga Sicorski Ionescu, care, după doi ani, va reuşi să mute spitalul în Udul. Hristo Botev, în localul spitalului studenţesc. Spitalul a primit denumirea de "Spitalul Oftalmologie nr. 22".

SPITALUL DE RĂNIŢI, ZONA INTERIOARĂ 303 VATRA'LUMINOASĂ

Cel de al doilea Război Mondial, 1939 - 1945, faţă de primul război, 1914 - 1918, nu poate fi comparat în ceea ce priveşte mijloacele de luptă distrugătoare de armate şi de populaţie civilă, de bunuri materiale şi spirituale dispărute de pe teritoriul ţărilor beligerante. Factorii principali de distrugere s-au datorat în primul rând flotilelor şl escadrilelor de aviaţie şi vaselor marine, precum şi a celorlalte maşini sofisticate de luptă. Acestea au decimat milioane de oameni, militari şi civili. Odată cu aceste victime, războiul a generat o mulţime enormă de invalizi şi mutilaţi, împreună cu familii dezorganizate, cu văduve şi cu orfani. Pentru tratarea răniţilor, s-au înfiinţat şi s-au amenajat spitale speciale, conduse de medici militari şi civili de renume.

Între anii 1942 şi 1945, în incinta Azilului Vatra Luminoasă s-a amenajat spitalul de răniţi "Z.I. 303", repartizându-se două etaje în clădirea nou reconstruită ca urmare a incendiului care a distrus-o. Spitalul de răniţi a schimbat cu totul atmosfera patriarhală de mai înainte din azil. în fiecare zi, azilul vuia de forfota răniţilor, care mai de care mai infirmi şi mai suferinzi. La acest freamăt omenesc, se adăuga larma de muncă a personalului medical şi a tinerilor evrei, bărbaţi şi femei, care serveau un stadiu - de armată - pentru a nu fi expulzaţi peste hotare, astfel fiind protejaţi de statul român.

O notă deosebit de importantă şi impresionantă a constat în aceea că toţi cei aflaţi în azil şi spitalul de ochi atribuiau răniţilor respect şi prietenie, tară să-i compătimească şi să-i deplângă. Erau unii dintre aceşti răniţi cărora li se amputaseră ambele picioare, târându-se pe jos, ca nişte reptile şi ca nişte broaşte ţestoase. Mai puţin sinistru era aspectul răniţilor cărora li se amputaseră ambele braţe. Aceşti sărmani nu mai erau în stare să-şi efectueze nici cele mai simple trebuinţe personale, nici să se îmbrace, nici să se dezbrace, nici să-şi ducă lingura şi paharul la gură spre a se hrăni, nici să-şi aprindă o ţigară şi nici să-şi şteargă nasul şi lacrimile cu batista. Partea cea mai grea şi mai neplăcută rămânea aceea când aceşti condamnaţi trebuiau să meargă la W.C. şi să-şi facă nevoile. Imaginaţi-vă momentele acelea atât de penibile şi de neplăcute. Personal, de foarte multe ori i-am ajutat fără cea mai mică ezitare.

Pentru risipirea acestei atmosfere apăsătoare şi pentru stimularea lor sufletească, săptămânal răniţilor li se prezentau orchestre şi solişti vocali care susţineau recitaluri frumoase şi tonifiante. Orchestrele şi soliştii veneau de la Opera Română, de la Teatrul de Operetă, precum şi de la teatrele Constantin Tănase, Savoy şi Alhambra. Şi noi, ocrotiţii din azil, din primăvară până toamna târziu, în serile senine şi plăcute, le cântam cu micile noastre formaţii muzicale şi din gură câte un ceas, două, până la orele 22.00. Atunci se bătea toaca pentru culcare. Întregul aşezământ se cufunda în linişte, în întuneric şi în somn. Toată această activitate muzical-artistică constituia pentru răniţi un tratament meloterapeutic excepţional. La acest tratament se adăuga al doilea, de restabilire fizică şi psihică. Acest tratament era efectuat de medici militari psihiatri.

Aceştia stăteau de vorbă cu fiecare invalid în parte şi, în cele mai multe cazuri, reuşeau să-i convingă să se resemneze cu noile condiţii de invalid, în care îşi vor duce viaţa. După acest examen, invalizii primeau un certificat de reabilitare, pentru care aveau o adevărată repulsie.

Ministerul de Război efectiv îi ajuta pe invalizi, acordându-le gratuit chioşcuri şi tarabe în care aceştia vindeau ziare, reviste, cărţi poştale şi ilustrate, ţigări, chibrituri şi alte produse C.A.M. Alţii puteau vinde la tarabe mărunţişuri şi produse cosmetice. Foştii meseriaşi lucrau în mici atelierele de reparaţii de

încălţăminte, umbrele, ochelari şi developări foto. Toate aceste preocupări pe care invalizii şi mutilaţii de război le practicau bine şi conştiincios îi ajutau să capete încrederea şi stima clienţilor. în viaţa lor de toate zilele, se ajutau de protezele făcute şi de cărucioarele special confecţionate pentru deplasări.

Prin ei lumea îşi reamintea cu groază de urmările distrugătoare ale războiului de curând sfârşit.

În lecţiile mele de la clasă înfieram ororile cruntului război şi elogiam eroismul soldaţilor români. De multe ori, furat de tumultul frământărilor chinuitoare ale invalizilor din azil, cădeam într-o profundă analiză a războiului şi condamnam cu revoltă provocarea lui.

Mi-a fost dat să asist la externarea mai multor invalizi vindecaţi, dar care rămăseseră împuţinaţi trupeşte şi poate şi sufleteşte. Unora li se amputaseră o mână sau un picior, altora li se extirpase un ochi şi care arătau cât se poate de umiliţi şi descurajaţi.

Cu intuiţia mea de om handicapat, înţelegeam perfect de bine viaţa grea ce urmau s-o ducă fiecare dintre aceşti invalizi de război, îmi amintesc cu emoţie despre momentele când aceştia părăseau azilul şi spitalul. împreună cu părinţii soţiile şi rudele plecau acasă cu obrajii scăldaţi în lacrimi de te îngrozeau. în acele momente de despărţire, uitau complet de sfaturile şi de îndrumările medicilor şi psihiatrilor, combătând cu străşnicie raportul dintre teorie şi practică. I In singur lucru cunoşteau cu toţii - că au ajuns neoameni din cauza războiului. Un destin hain aşa cum nu-şi imaginaseră le schimbase viaţa, preocupările şi propriul lor trup.

Şi totuşi acestor invalizi şi mutilaţi, de doua ori învingători, li se atribuiau cele mai mari consideraţiuni. Învingători o dată pe frontul de război şi a doua oară, învingători pe frontul vieţii, când cu demnitate se străduiau să se reîntoarcă în rândurile lumii din care au plecat.

AŞEZĂMÂNTUL DE REEDUCARE, OCROTIRE ŞI ASISTENŢĂ MEDICALĂ VATRA LUMINOASĂ

Menţionez faptul că acest aşezământ cu profil de şcoală, de azil şi de spital a avut o durată de funcţionalitate extrem de scurtă, numai de doi ani şi jumătate, din 15 noiembrie 1946 şi până la 31 martie 1949. A luat fiinţă din cele trei instituţii existente în incinta Vatra Luminoasă: şcoala primară de orbi, azilul Vatra Luminoasă şi spitalul de ochi. In timpul scurtei funcţionări, aşezământul a aparţinut Ministerului Sănătăţii şi a fost condus de medicul oftalmolog Olga Sicorski Ionescu. La baza funcţionării aşezământului a stat un regulament (statut) care a fost publicat în buletinul Monitorului Oficial - cu nr. 200, din 6 mai 1946. în regulament erau prevăzute următoarele dispoziţii:

a) secţia şcoală şi azilul aveau 200 de locuri pentru bărbaţi, femei şi copii.

b) spitalul pentru îngrijirea bolnavilor de ochi, cu tratamente şi intervenţii chirurgicale şi cu cercetări oftalmologiei, avea o capacitate de 100 de paturi.

c) Ministerul Sănătăţii acordă o alocaţie zilnică în sumă de 240 lei pentru fiecare elev ocrotit şi bolnav.

Şi tot în regulament mai erau cuprinse următoarele dispoziţii:

a) pentru elevi şi ocrotiţi să funcţioneze o şcoală în care aceştia să înveţe scrisul şi cititul în sistemul Braille.

b) existenţa unei tipografii Braille pentru tipărirea manualelor şcolare şi a cărţilor de lectură.

c) ateliere pentru deprinderi manuale şi profesionale acestea fiind următoarele: ateliere de perii, de împletituri din răchită, papură şi pai croşetaj şi modelaj.

Şcoala avea un curs primar adaptat, iar azilul un curs cu profil redus. Zilnic cursanţii învăţau timp de două ore una din meseriile menţionate, după care urmau la clasă cursurile formate din 2-4 ore.

Rezultatele acestui aşezământ nu au fost deloc importante, pentru care Ministerul Muncii şi Prevederilor Sociale prin Decizia Consiliului de Miniştri nr.1487, din 9.11.1948, a preluat acest aşezământ transformându-1 într-un centru şcolar cu un profil superior şi cu un centru profesionalizat modem.

Coborând un pas în timp, revin la prezentarea unui moment de o deosebită importanţă din viaţa ilustrului tiflopedagog I.V. Tassu.

La I septembrie 1946, I.V. Tassu părăsea pentru totdeauna şcoala pe care o înfiinţase, o organizase şi o condusese cu dăruire şi devotament rar întâlnite. La 3o iunie 1940, fost scos la pensie, dar directorul care urma să-i înlocuiască, se afla mobilizat ca locotenent în rezervă la o unitate militară din ţară. In cadrul tuturor regimentelor se făceau mari pregătiri în vederea intrării României în război, fapt care a avut loc la 22 iunie 1941.

Noul director, Dumitru Scorpan, trimite o scrisoare domnului I.V. Tassu, din unitatea militară in Care se afla, rugându-1 să continue funcţia de director în mod onorific, iar pe cea de institutor, cu plată, până la revenirea sa la post, conform ordinului Ministerului Educaţiei.

Am considerat necesar ca textul acestei scrisori deosebit de interesante şi plăcute să fie introdus în monografie, ca un document.

"23 iunie 1940

De pe zonă

DISTINSE ŞI RESPECTATE DOMNULE DIRECTOR,

Având onoarea de a vă fi cunoscut în decursul anilor precedenţi, atât personal cât şi mai ales din munca onestă şi neobosită ce aţi depus-o pe tărâmul didactic în general şi în deosebi în acela al învăţământului tiflopedagogic din România, căutând şi reuşind totodată de a ridica la loc de frunte cel mai vechi institut de orbi din ţara noastră, institut înfiinţat cu mărinimie şi gingăşie sufletească de către marea şi regretata Regină Elisabeta, ţin ca o dată cu ieşirea domniei voastre la pensie, să vă aduc cele mai respectuoase omagii de recunoştinţă şi admiraţie pentru tot ce aţi înfăptuit, în folosul celor lipsiţi de vedere, adică în folosul orbilor.

Aţi muncit atâţia ani, aţi luptat cu fel de fel de greutăţi, dar aţi izbutit în misiunea dumneavoastră, pentru că i-aţi înţeles pe aceşti sărmani, i-aţi iubit ca nimeni altul şi i-aţi ocrotit, pătrunzând cu dibăcie în marea şi gingaşa lor lume, aceea a eternului întuneric, redându-le atâtea posibilităţi de cunoaştere, de orientare, de înţelegere şi de subtilă simţire, ce merge dincolo de închipuirea obişnuitei lumi, ce adesea, deşi are ochi, nu vede, are urechi şi nu aude, are minte şi prea puţine înţelege.

Subsemnatul, după cum ştiţi şi dumneavoastră, în urma preocupărilor şi activităţii ce am avut timp de 15 ani, numai în domeniul copiilor deficienţi şi inclusiv a celor orbi, prin activitate, asistenţă şi practică, atât în ţară cât şi în străinătate, am solicitat şi am obţinut de la Onor Ministerul Educaţiei Naţionale transferarea şi numirea mea ca să fiu continuator de operă, începută şi dezvoltată de către domnia voastră.

De aceea, înţelegând nu o rupere cu trecutul, ci legându-mă cu el spre a fi o continuitate şi o crescândă completare a operei dumneavoastră, o dată cu aceste rânduri, ţin să vă declar solemn că voi fi nu numai recunoscător, dar şi păstrător la tot ce aţi realizat în acest învăţământ, rugându-vă a-mi permite de a fi cel dintâi consilier al modestei mele persoane şi a vă considera şi mai departe în rândurile noastre activ şi în al acelora ce i-aţi servit cu devotament şi v-au fost atât de dragi.

Aceasta, pentru ca prin sfaturile, experienţa şi ideile dumneavoastră, să puteţi continua, ca şi aiurea în alte ţări, activitatea căreia v-aţi dedicat şi care v-a onorat şi vă va onora.

Eu unul, voi căuta să vă solicit, cu permisiunea dumneavoastră, în această colaborare.

Cât priveşte de munca ce voi depune, de dragostea ce voi arăta-o acestor fiinţe, cât şi de înţelegerea ce voi arăta-o distinşilor camarazi şi colegi, cred că nu vă vor desminţi aşteptările domniei-voastre.

În prezent, ca de altfel mai tot anul de la august trecut, am fost şi sunt concentrat, căutând a răspunde cu aceeaşi dragoste la chemarea Patriei noastre scumpe.

În timpul liber, fireşte, mă gândesc şi la îndatoririle şcolare. Aş fi dorit să viu pe la Bucureşti luna aceasta, să iau contact cu dumneavoastră, dar fiind rechemat din concediu, va fi posibil să viu prin Iulie.

Până atunci, cred ca veţi binevoi a face domnia voastră tot ce trebuie făcut.

Primiţi vă rog, distinse domnule director I.V. Tassu, asigurarea celei mai deosebite stime şi consideraţiuni, ce vă păstrez.

Sănătate,

D. D. Scorpan

Brigada Infanterie, Oficiul Poştal Militar nr. 125

Pe Zonă"

(Din monografia "120 ani de la naşterea ilustrului tiflopedagog I.V. Tassu" de Nicolae Ionescu)

COOPERATIVA MUNCA ORBILOR (MUNCA)

Pe o suprafaţă de pământ umbrită de zeci de ani de o plantaţie de duzi şi nuci ce se afla în apropierea Centrului şcolar nr. 1 Bucureşti şi a aparţinut Azilului Vatra Luminoasă s-a construit din bugetul UCECOM-ului în anii 1949-1950 o clădire frumoasă din beton, metal şi sticlă. Clădirea a fost rezervată primei unităţi de muncă pentru nevăzătorii din capitală. Dispune de un singur etaj şi cuprinde hala şi ateliere de producţie, birourile administrative, cantină, un cabinet medical dentar.

La parter, există o hală foarte spaţioasă în care sunt montate, cu ingeniozitate şi temeinicie, numeroase maşini electrice specifice meseriei de confecţionare a cutiilor, de toate felurile şi de toate dimensiunile, din carton, necesare ambalării produselor.

Programul de muncă se desfăşoară în două schimburi, începând de la orele 6 dimineaţa şi până la orele 14, după care urmează schimbul 2, de la orele 14 la 22. Cele două schimburi sunt alcătuite din muncitori şi funcţionari, bărbaţi şi femei, nevăzători şi văzători.

În cadrul acestei cooperative, funcţionează trei secţii: cea de cartonaj cu pondere principală, cea de perii cu pondere secundară şi cea de pensule şi bidinele încleiate în sacâz şi clei topit, această secţie având un profil minor de atelier în care lucrează numai femei cu vedere.

În secţia de cartonaj, te crezi ca şi cum te-ai afla într-o fabrică: papşerele, creiţerile, bigurile, stanţele şi capsatoarele, în huruitul lor continuu şi trepidant, produc un zgomot puternic şi obositor, care zilnic transformă colile de carton şi de mucava în cele mai diverse ambalaje.

Subliniez faptul că mai bine de 30 ani, cooperativa s-a bucurat de numeroase comenzi, ridicând mult veniturile muncitorilor, prin salarii şi beneficii substanţiale. Toată această bunăstare s-a datorat într-o mare măsură hărniciei şi priceperii preşedintelui Pârvan Taşcău.

Din păcate, multe întreprinderi mari din Bucureşti şi din ţară şi-au înfiinţat secţii de ambalaje proprii, iar alte întreprinderi le-au înlocuit cu ambalaje din materiale plastice. Faţă de aceste situaţii, cooperativa se află în goluri mari de producţie, creând o situaţie nedorită care ridică probleme serioase.

Revenind la perioada de început a cooperativei, menţionez că aceasta a dispus de o activitate cultural artistică deosebit de amplă. Avea un cor mixt pe patru voci, un ansamblu muzical instrumental cu soliști vocali de muzică populară şi muzică uşoară. Amândouă aceste formaţii artistice participau anual la concursurile ţinute în Bucureşti şi în ţară în cadrul UCECOM, unde obţineau locuri fruntaşe cu diplome şi premii în sume ce bani şi în obiecte. Aceste formaţii erau alcătuite în exclusivitate din muncitori nevăzători bărbaţi şi femei.

O altă formaţie artistică de succes era echipa de dansuri, formată numai din copiii salariaţilor, muncitori şi funcţionari. Altă latură culturală desfăşurată în cadrul cooperativei consta în orele de lectură zilnică din cărţi şi ziare, procurarea biletelor la spectacole şi concerte în Bucureşti. In aceeaşi măsură,

conducerea cooperativei se îngrijea de bunăstarea sănătăţii salariaţilor, aprobau cu preţ redus tratamente la cabinetul medical dentar, cât şi distribuirea de bilete în casele de odihnă şi tratament.

Privind aceasta stare de bine în care nevăzătorii îşi desfăşurau activitatea, nu pot să rămân indiferent şi nepăsător faţă de situaţia din prezent, în care cooperativa acestui an 2004, se găseşte într-un declin destul de mare şi este expusă falimentului. Fără rezerve, se impune cu necesitate ca această situaţie spinoasă să fie analizată în mod serios de conducerea întreprinderii găsind cele mai bune soluţii de remediere.

50 DE ANI DE LA ÎNFIINŢAREA ASOCIAŢIEI ORBILOR DIN ŢARA NOASTRĂ

În mijlocul unui grup de tineri visători şi entuziaşti, am pornit împreună şi hotărâţi să înfiinţăm Societatea Nevăzătorilor, cu 50 ani în urmă, bizuindu-ne pe obţinerea aprobărilor necesare de la forurile conducătoare.

În fruntea acelui colectiv, s-a aflat adevăratul întemeietor al asociaţiei, I. Tănăsescu, unul dintre cei mai buii prieteni şi colegi ai mei. Colectivul de conducere a fost propus de către majoritatea nevăzătorilor din Bucureşti şi din ţară, întrevăzând în noi toate şansele şi speranţele unei reuşite sigure. Cu toţi sperau şi vedeau în asociaţie baza de sprijin din propria lor viaţă.

Amintirile fac parte din propriile noastre trăiri şi unele dintre ele ne însoţesc până în ultimele clipe ale vieţii.

Prin hotărârea Consiliului de Miniştri cu nr. 2222 din 18 octombrie 1952, s-a încredinţat Ministerului Prevederilor Sociale înfiinţarea şi organizarea Asociaţiei Orbilor din Republica Populară Română. Pentru îndeplinirea acestei dispoziţii, Ministerul Prevederilor Sociale emite ordinul cu nr. 29675/20.12.1954 prin care stabileşte componenţa comisiei care va ava împuternicirea să înfiinţeze şi să organizeze această asociaţie. La sfârşitul lunii martie 1955, comisia îşi încheie obligaţiile de executare a ordinului. Ministerul Prevederilor Sociale emite o adresă cu nr. 1957/7.4.1955, prin care face cunoscut comisiei că îşi va continua activitatea în cadrul asociaţiei în forma următoare: preşedinte, I. Tănăsescu, vicepreşedinte, N. Ionescu, secretar general, Laura Cerna şi instructor social şi cultural, Viorica Haidu.

Sediul comitetului de conducere al asociaţiei a fost repartizat provizoriu în complexul de clădiri ale Şcoli Speciale nr. 5. Din păcate, asociaţia a rămas până în prezent fără un imobil propriu, lucru căruia i se pot atribui unele discuţii.

După şcolile speciale pentru nevăzători şi ambiopli din ţară, care au avut rolul principal de încadrare a absolvenţilor în producţie, a revenit asociaţiei acest rol să fie dus la îndeplinire cu stricteţe de atunci şi până în prezent. Asociaţia a constituit până azi, deci, factorul principal în ceea ce priveşte plasarea nevăzătorilor în producţie.

Intre colectivul înfiinţării asociaţiei şi subsemnatul a existat o sudură atât de strânsă, încât nu pot concepe cum acest colectiv a dispărut complet în perioada celor 50 de ani scurşi.

Subliniez faptul deosebit de important că asociaţia a fost înfiinţată după ce colectivul s-a documentat temeinic în actele şi statutele societăţilor şi asociaţiilor pentru nevăzători ce au aparţinut primei jumătăţi a secolului XX. înarmaţi cu o amplă documentaţie şi însufleţiţi de un deosebit entuziasm, am pornit la acţiunea necesară a înfiinţării asociaţiei. Am înaintat o serie de cereri şi memorii foarte bine documentate Preşedinţiei Consiliului de Miniştri, Comitetului Central al Partidului Muncitoresc Român, Ministerului Prevederilor Sociale şi al Sănătăţii, împreună cu o serie de audienţe.

Perseverare diabolicum est, dar perseverarea noastră a fost angelică. Am obţinut cu foarte multe greutăţi şi aşteptări înfiinţarea asociaţiei. De atunci s-au scurs 50 de ani şi, dintr-o datorie de suflet şi de conştiinţă, s-ar cuveni să aniversăm acest grandios eveniment ce aparţine în totalitate ne văzători lor, chiar dacă la aniversare nu vor exista sticlele cu şampanie şi cântecele lăutarilor.

Ca la oricare început de drum, nu a fost deloc uşor să înfiinţăm asociaţia. Pentru funcţionarea filialelor şi a grupelor, trebuia ca acestea să dispună de un spaţiu locativ, oricât ar fi fost de mic. In perioada aceea era o criză acută de locuinţe şi de spaţii funcţionale, încât forurile conducătoare şi administrative din

ţară erau forţa zgârcite cu noi. O a doua greutate la fel de mare consta în faptul că nevăzătorii erau foarte puţin cunoscuţi în acele timpuri de către personalul de conducere din regiunile şi raioanele ţării, deşi aceştia erau şcolarizaţi şi calificaţi într-o meserie.

Îmi amintesc cu duioşie şi emoţie cum nevăzătorii tineri şi vârstnici aşteptau din partea asociaţiei împliniri de domeniul minunilor. Chiar aşa nu a fost posibil, dar că cei mai mulţi dintre membrii asociaţiei au beneficiat de ajutoarele materiale şi morale, mai mult sau mai puţin, nimeni nu poate nega. Un fapt cât mai grăitor vine să confirme cele relatate de mine. Numai în perioada funcţionării provizorii a asociaţiei, din ianuarie 1955 şi până în august 1956, când va avea loc conferinţa pe ţară a asociaţiei şi va deveni persoană juridică, s-au dat numeroase ajutoare. Au fost plasaţi în muncă în diverse cooperative meşteşugăreşti şi în unele întreprinderi şi instituţii din ţară foarte mulţi absolvenţi. Au primit ajutoare băneşti în special cei căsătoriţi, au fost internaţi în spitale şi în cămine nevăzătorii vârstnici. Ce puteam oferi mai mult într-un timp atât de scurt şi cu restricţii bugetare enorme.

De atunci şi până în prezent toate aceste cerinţe au rămas aceleaşi, deşi condiţiile materiale ale nevăzătorilor se găsesc la un nivel mult superior. Toţi membrii asociaţiei beneficiază de scutiri de taxa la plata abonamentelor de radio şi televiziune, transport în comun, precum şi a abonamentelor la telefoane. In aceeaşi măsură, beneficiază de abţinerea unor medicamente gratuite sau compensate. Ceea ce ridică foarte mult nivelul material de viaţă al nevăzătorilor este acel ajutor social lunar, sub formă de pensie de milioane de lei, acordat deopotrivă tinerilor şi vârstnicilor. La acest substanţial ajutor bănesc se mai adaugă şi cel de însoţitor persoanelor incapabile de a se descurca singure în viaţă. In faţa acestor rezolvări materiale multiple, le revine obligaţia nevăzătorilor să fie cât mai ataşaţi şi interesaţi de problemele asociaţiei.

Pe lângă aceste realizări materiale aprobate nevăzătorilor, asociaţia mai are rolul cultural şi sportiv pentru membrii săi, prin următoarele activităţi: imprimă pe casete audio cărţi şi materiale din toate domeniile de activitate, pe care le difuzează filialelor, tipăreşte în scrierea Braille şi revista "Litera noastră," în cadrul celor două tipografii, ţine regulat concursurile literare şi interşcolare în fiecare an, pe linie sportivă, activează prin concursuri şi competiţii naţionale şi internaţionale la disciplinele şah, rolball, popice şi atletism. Toate aceste discipline contribuie efectiv la dezvoltarea psiho-fizică a ne văzători lor tineri.

De o deosebită importanţă sunt şi cele două emisiuni radio care săptămânal sunt prezentate de către profesorul şi vicepreşedintele asociaţiei, Radu Sergiu Ruba. Prima emisiune radio, "Ochiul interior," cuprinde informaţii privitoare la viaţa nevăzătorilor şi activitatea lor din cadrul asociaţiei, al şcolilor speciale din ţară şi al locurilor de muncă. Cea de a doua emisiune, "Lumina sufletului", prezintă lucrări în proză şi în versuri, precum şi compoziţii muzicale ale nevăzătorilor dotaţi şi consacraţi a acestor arte.

Mă bucur că soarta a hotărât să mă fi aflat în acele timpuri când a luat fiinţă asociaţia. în momentul de faţă trăiesc aceleaşi sentimente şi scriu cu sinceritate despre existenţa asociaţiei în decursul unei jumătăţi de secol.

Regret foarte mult însă că trebuie să închei acest material într-un mod cu totul nedorit de nimeni. în ultimul timp, asociaţia a căzut sub un con de umbră densă şi incertă, care o expune la situaţii grele . A cui e vina nu mă pot exprima, dar o atribui împrejurărilor de faţă, în cea mai mare parte. Din acest motiv, responsabilitatea revine consiliului asociaţiei şi comitetelor filialelor, care îşi au rolul şi datoria lor de răspundere.

Fără să sensibilizez pe nimeni, rămân cu totul convins că nevăzătorii vor fi îndemnaţi de aceleaşi sentimente şi vor căuta să limpezească situaţia de faţă. Viaţa a fost şi a rămas o continuă luptă, de la care nici nevăzătorii nu trebuie să se abată şi să facă excepţii.

Urez din toată inima Asociaţiei nevăzătorilor din România să-şi urmeze drumul drept cu succese, drumul care a fost trasat cu 50 ani în urmă, cu mari şi grele eforturi şi confruntări.

ACTIVITATEA DE ASISTENŢĂ SOCIALĂ ŞI ÎNCADRARE ÎN MUNCĂ

Asistenţa socială a nevăzătorilor se încadrează în măsurile generale luate de statul nostru în privinţa ocrotirilor sociale. Asociaţiei îi revine sarcina de a depista şi lua în evidenţă nevăzători, pentru a acţiona în mod constructiv la rezolvarea problemelor sociale ridicate de aceştia.

In acest scop, asociaţia a procedat la o acţiune sistematică de depistare a nevăzătorilor, mobilizând întreg activul salariat al filialelor şi colaborând cu organele medico-sociale din mediul rural şi cu serviciile de oftalmologie din policlinici.

Cu ocazia depistării, fiecărui nevăzător i s-a întocmit la domiciliu, o fişă socială care cuprinde datele de stare civilă, studiile, datele medicale (data şi cauza pierderii vederii), starea materială, ruta profesională şi dinamica ocrotirii.

Cu ajutorul acestor fişe, asociaţia are posibilitatea să cunoască întreaga situaţie a nevăzătorilor, fiind în măsură să rezolve problemele care intră în competenţa sa şi să furnizeze organelor de stat datele necesare soluţionării problemelor cu caracter general.

În îndeplinirea sarcinilor sale, asociaţia a desfăşurat o activitate organizată de îndrumare şi sprijinire a nevăzătorilor, în toate problemele ridicate de aceştia.

Astfel, nevăzătorii sunt îndrumaţi după cum urmează, cei în vârstă de 3 - 16 ani, spre şcolile speciale generale din reţeaua învăţământului de stat; cei în vârstă de 16 - 30 ani la şcolile profesionale şi tehnice speciale din reţeaua Ministerului Muncii; cei care au depăşit vârsta de 30 ani, capabili de muncă, la cooperativele meşteşugăreşti, spre a fi calificaţi la locul de muncă, iar cei cu capacitate de muncă redusă sînt îndrumaţi la căminele-atelier.

Calificarea profesională a nevăzătorilor, se face în următoarele meserii:

a. Confecţioneri de mături, perii, coşuri, cartonaje, nasturi, obiecte din metal prin ştanţare, tricotaje, plăpumi, saltele şi împletituri de nuiele şi material plastic;

b. Maseuri, tehnicieni fizioterapeuţi şi telefonişti.

Plasarea în muncă a nevăzătorilor este sprijinită de asociaţie, în strânsă colaborare cu instituţiile centrale şi locale, întreprinderi şi organizaţii cooperatiste. De asemenea, asociaţia urmăreşte nevăzătorii la locul de muncă pentru adaptarea lor la procesul de producţie, sprijinind stabilirea unor norme de muncă speciale, adaptarea mijloacelor la specificul invalidităţii şi luarea măsurilor de igienă şi de protecţia muncii.

In vederea soluţionării în perspectivă a acestei probleme, subliniem faptul că în ţara noastră se studiază posibilitatea ca nevăzătorii să se califice în noi meserii accesibile specificului lor şi la un nivel tehnic corespunzător.

FILIP NAIA ŞI COSTANTIN DUMITRESCU, DOI PREŞEDINŢI DE SEAMĂ AI ASOCIAŢIEI NEVĂZĂTORILOR DIN ROMÂNIA

FILIP NAIA. VIAŢA ŞI ACTIVITATEA

Cu multă emoţie şi tristeţe, încerc să evoc pe scurt viaţa şi activitatea sa, desfăşurată în cadrul asociaţiei ca preşedinte, cât şi în cadrul şcolii de nevăzători din Bucureşti.

S-a născut la 28 decembrie 1918, în comuna Iaz, Judeţul Caraş-Severin. După terminarea şcolii primare din comuna natală, părinţii îl înscriu la Şcoala Normală din oraşul Caransebeş. Absolvă şcoala pe locul întâi şi obţine diploma ce învăţător, încadrându-se la o şcoală din acelaşi judeţ. După doi aii de funcţionare, este încorporat în armată şi repartizat la şcoala de ofiţeri în rezervă. Ca absolvent al şcolii de ofiţeri, obţine gradul de sublocotenent şi este trimis pe front, în anul 1942, în U.R.S.S. Ia parte la mai multe lupte grele, de la Sevastopol şi Crimeea, unde după multe rezultate de bravură obţine gradul de locotenent major. În una din luptele din Crimeea este grav rănit, fiind obligat să părăsească frontul şi să se interneze în Spitalul Militar din Iaşi. După mai multe luni de tratament, îşi pierde pentru totdeauna simţul vederii. După părăsirea spitalului, Naia Filip se înscrie şi urmează cursurile Centrului de Reeducare a Marilor Mutilaţi de Război. În urma acestor cursuri, se restabileşte psihic foarte repede şi se încadrează în societate. Se înscrie la Facultatea de

Psihologie şi Pedagogie din Bucureşti, pe care o absolvă cu calificativul foarte bine. În timpul studenţiei, funcţionează ca profesor la Centrul Marilor Mutilaţi de Război, remarcându-se prin entuziasmul şi dăruirea cu care îşi pregătea cursanţii.

După părăsirea acestui centru, este încadrat de către Ministerul Prevederilor Sociale la Şcoala de Nevăzători din Bucureşti, unde este numit şi director de studii, n timpul funcţionării la această şcoală, aduce unele îmbunătăţiri învăţământului special pentru adulţii neşcolarizaţi.

După înlăturarea lui I. Tănăsescu din postul de preşedinte al asociaţiei, este propus şi ales ca să desfăşoare această funcţie Filip Naia.

În toamna anului 1958, după multe stăruinţe venita din partea Ministerului Prevederilor Sociale, Naia Filip se lasă convins de a merge în Republica Populară Chineză, Ia un schimb de experienţă în probleme de şcolarizare şi profesionalizare ale elevilor nevăzători din ambele ţări. Ca preşedinte al asociaţiei nevăzătorilor se simţea oarecum obligat să ia parte la consfătuire. Deznodământul fatalităţii va avea loc la întoarcere lui din China când se va prăbuşi avionul TU-104, de fabricaţie URSS, cu un număr de 120 pasageri la bord, pe teritoriul acestei ţări. Îmi este nespus de greu să descriu jalea şi durerea pe care a trăit-o familia lui, împreună cu toţi nevăzătorii din ţară.

Ca un mare autodidact, Naia Filip şi-a făurit o vastă cultură prin intermediul unor lecturi sistematizate, dobândind un volum de cunoştinţe în domeniul tiflopedagogiei şi psihologiei speciale, într-un timp foarte scurt. Pe baza acestor cunoştinţe dobândite, va publica o serie de articole şi materiale în revista "Viaţa Noua" şi în buletinele ministerelor muncii, prevederilor sociale şi sănătăţii.

După trecerea sa în eternitate, drept recunoştinţă, conducerea şcolii şi a asociaţiei i-au dactilografiat toate aceste publicaţii într-un mare volum, pe care l-au oferit părinţilor săi, aflaţi în disperare şi durere. În aceeaşi suferinţă apăsătoare s-a aflat şi tânăra sa soţie, mulţi ani la rând, împreună cu cei doi copilaşi ai săi.

Păstrez în suflet credinţa creştinească că sufletul său se va bucura în veci vecilor de odihna raiului.

CONSTANTIN DUMITRESCU. VIAŢA ŞI ACTIVITATEA.

Două amintiri frumoase mi-au rămas întipărite în memorie legate de acesta, în timpul cât a funcţionat ca preşedinte a1' Asociaţiei Nevăzătorilor din România.

a) în ziua alegerii sale ca preşedinte, în locul defunctului Filip Maia, printre invitaţii cu care a dorit să se consulte m-am aflat şi eu. Noul preşedinte s-a exprimat faţă de noi, în timpul discuţiei, cu o frază frumoasă, pe care nu am uitat-o nici până astăzi: "Dacă soarta a hotărât să fiu preşedintele asociaţiei, mă simt dator să duc la îndeplinire această misiune nobilă, cu sfinţenie şi credinţă."

b) Pentru rezolvarea problemelor asociaţiei, a fost cel mai perseverent preşedinte, reuşind să înlocuiască cuvântul 'orb' cu cel de 'nevăzător', fapt care personal m-a impresionat la culme.

Aş comite o mare greşeală, dacă nu aş sublinia faptul că fiecare dintre conducătorii asociaţiei s-au evidenţiat cu unele realizări de valoare, că au contribuit toţi la bunul mers al instituţiei noastre.

Prin pierderea vederii, Constantin Dumitrescu s-a schimbat psihic foarte mult. A devenit sobru şi prudent cu toţi cei din jurul său, chiar şi cu familia. Se folosea de diferite procedee pentru rezolvarea problemelor asociaţiei, manifesta o oarecare neîncredere faţă de solicitanţi.

S-a născut la Târgovişte în anul 1920, la 14 iunie. Cel de al doilea război mondial va pecetlui soarta propriei sale vieţi. După absolvirea Şcolii de Ofiţeri din Târgovişte, va fi trimis pe front unde va cădea victimă războiului, devenind handicapat vizual pentru toată viaţa.

În ziua de 17 octombrie 1958, la conferinţa pe ţară a Asociaţiei Nevăzătorilor, va fi ales preşedinte al acestei organizaţii, in toată perioada activităţii sale în aceasta funcţie, s-a remarcat ca unul dintre cei mai destoinici reprezentanţi ai nevăzătorilor.

MUZEUL TIFLOLOGIC DIN ROMÂNIA

La începutul lunii iulie 1960, a fost inaugurat muzeul tiflologic în incinta şcolii de nevăzători din Bucureşti. La festivitatea înfiinţării acestui muzeu, s-au aflat profesorul şi directorul 1. Marca şi colectivul de cadre didactice, alcătuit din următoarele persoane: G. Anastasiu, Alex. Viaşu, Maxim Palievici, Mădălina Coracin, Constantin Gheorghe Şerban Vasile şi subsemnatul. Din păcate, majoritatea persoanelor acestui colectiv au trecut în nefiinţă, rămânând ca eu personal să scriu cu emoţie despre această instituţie. Regret mult că în prezent muzeul se află într-un mare regres, pierzându-şi funcţionalitatea. Dacă la început această instituţie a fost vizitat de majoritatea cadrelor didactice de specialitate din Bucureşti şi din ţară, ca şi de multe persoane de cultură din România şi din străinătate, persoane care şi-au imortalizat gândurile şi impresiile lor sincere în cartea de onoare a instituţiei.

Subliniez faptul că în lume există puţine instituţii cu acest profil, încât sincer mărturisesc că mă simt mândru la gândul că şi în România este prezentă o asemenea instituţie.

Un factor impresionant din interiorul muzeului este acela că scrie pe emblema lui următoarele cuvinte: ***"Nevăzătorii - pe drumul lung şi anevoios pentru lumină şi muncă."***

Posibilitatea înfiinţării şi dotării muzeului s-a datorat, în cea mai mare parte, entuziasmului şi interesului de care toţi acei fondatori - profesori, maiştri şi educatori - l-au depus zi de zi şi luni de luni până la realizarea acestuia.

S-au procurat fotografii, insigne, ziare, reviste şi cărţi de la cadrele didactice active şi pensionare. S-au procurat de la şcolile speciale şi de la aşezămintele de nevăzători mijloace tehnice de scris şi de tipărit în sistemul Braille, materiale tiflotehnice, scule şi ustensile folosite în atelierele speciale pentru nevăzători. S-au adunat volume tipărite din domeniul literelor, de proză şi poezie, cărţi cu caracter autobiografic, precum şi alte publicaţii semnate de autori nevăzători.

În muzeu există exponate care tăinuiesc adevărate comori ale trecutului, din viaţa nevăzătorilor: diploma şi medalia de aur obţinute de I.V. Tassu la absolvirea "Institutului Naţional al Tinerilor Orbi" din Paris, bustul turnat în bronz al medicului şi directorului azilului şi spitalului, Constantin Paul, medalia cu efigia Reginei Elisabeta, medalie ce s-a vândut cu 100 lei de aur pentru construirea azilului Vatra Luminoasă, precum şi "cutia milei," în care s-au strâns enorme sume de bani pentru Societatea Vatra Luminoasă, pentru Azilul Vatra Luminoasă şi pentru nevoile nevăzătorilor din acele vremuri.

Cu asemenea zestre de valoare, muzeul îşi justifică pe deplin existenţa şi funcţionalitatea, iar cei care au posibilitatea să-i îmbogăţească dota, să o facă din toată inima şi cu toată conştiinţa, prin aceasta contribuind la o realizare socială de seamă pentru triflopedagogia românească.

Rămâne ca o datorie de conştiinţă a colectivului ce conduce acest muzeu să reactiveze vizitele, care au devenit foarte puţine, acesta fiind o flacără vie de informare care nu trebuie să se stingă niciodată.

95 ANI DE EXISTENŢA A TIPOGRAFIEI BRAILLE DIN BUCUREŞTI

Dintre toate instituţiile care au funcţionat în incinta şi pe teritoriul Vatra Luminoasă, tipografia Braille se încadrează în cea mai lungă perioadă de existenţă şi funcţionare. În lupta cu scurgerea anilor şi a vremurilor, aceasta a funcţionat fără întrerupere din anul 1910, când a luat fiinţă ca un mic atelier de tipărituri Braille, condus de maistrul Dumitru Teodorescu şi de lucrătorul Levy Tadeu. De la acest modest atelier şi până în zilele noastre, profilul tipografiei s-a schimbat mereu. Astăzi asociaţia dispune de o tipografie Braille mecanică şi de alta electronică, un progres remarcabil al zilelor noastre.

Pe drumul lung de 95 ani, tipografia şi-a purtat paşii neobosit, de la o perioadă la alta, oferind nevăzătorilor de toate vârstele manuale şcolare, cărţi de literatură şi ştiinţă, precum şi volume de religie. Prin aceasta a oferit nevăzătorilor lectura preferată şi dorită de ei cu. ardoare.

Pentru ca o întreprindere să dureze aproape un secol, se impune ca aceasta să dispună de anumiţi factori favorabili care să o menţină. La baza existenţei tipografiei Braille s-a aflat în primul rând entuziasmul şi dăruirea totală a maiştrilor tipografi, ca Dumitru Teodorescu, Iacob Morandini, Virgil Achimescu şi alţi câţiva, care, în afara muncii depuse conştiincios zi de zi, cu toţii sau străduit să aducă îmbunătăţiri maşinilor de tipărit şi de multiplicat, aducându-le mici

inovaţii şi invenţii, care să contribuie la sporirea calităţii tipăriturilor. La acelaşi nivel, s-au ridicat şi harnicii lucrători tipografi printre care citez pe Aurel Vello, C. Marinescu, Chesaru

Vasile, Mihai Ambruş, Lucia Ştefan Postelnicu, Zoe Titică, Florica Dumitriu Ursu şi mulţi alţii.

Sincer mărturisind, m-am simţit întotdeauna legat de această întreprindere, pentru că mi-a oferit sprijinul material, prin volumele tipărite în scrierea Braille, care mi-au fost atât de necesare, atât în anii de liceu cât şi în cei de facultate.

Pentru nevăzători, pregătirea şcolară este cu atât mai dificilă dacă lipsesc cărţile şi manualele tipărite în sistemul Braille. La acest rol al tipăriturilor Braille s-au mai adăugat revistele "Viaţă Nouă" şi "Litera Noastră", caietul muzical şi cel de şah.

Mare păcat însă că, în ultimul timp, activitatea tipografiei Braille se reduce văzând cu ochii, aceasta fiind înlocuită prin imprimarea unor cărţi şi a unor reviste pe benzi magnetice, pe casete audio, pe CD-uri şi chiar pe DVD-uri.

Întrevăd, cu multe regrete, că foarte curând progresul tehnic va reduce la maxim activitatea tipografiei Braille din Bucureşti.

LICEUL HORTICOL PENTRU AMBLIOPI

O nouă clădire va fi sortită să se ridice pe teritoriul Vatra Luminoasă, la numai 16 ani de la construcţia cooperativei "Munca," pentru absolvenţii nevăzători şi ambiopli din Bucureşti şi din ţară. Ambliopia este o suferinţă fizică manifestată printr-un coeficient vizual redus la ambii ochi, care nu poate fi tratată şi ameliorată nici pe cale medicală şi nici pe cale chirurgicală.

Demersurile necesare pentru obţinerea aprobării şi a bugetului în vederea construirii liceului pe o linie modernă, adecvată specific dizabilităţii ambliopiei, le-au revenit, deopotrivă, atât directorului coordonator, I. Marcu, cât şi directoarei adjuncte (de studii), Alexandrina Baz, care au depus numeroase eforturi, timp de doi ani, la Ministerul Prevederilor Sociale, până au obţinut aprobările şi bugetul necesar pentru construcţia liceului. Ridicarea acestuia a mai adăugat o pagină importantă în istoria tiflopedagogiei româneşti.

Cu o plăcută emoţie, mărturisesc cu sinceritate cum cei doi directori, la turnarea fundaţiei edificiului liceului, au mobilizat toate cadrele didactice şi pe elevi să participe la acest eveniment deosebit de important. Directoarea Alexandrina Baz a introdus în cofrajul fundaţiei o cutie metalică, în care se afla scris un scurt istoric al centrului şcolar pe care îl conduceau cei doi directori. După aceea, s-au tăcut fotografii, s-au ţinut mici cuvântări şi s-a prezentat un program festiv interpretat de elevii şi elevele centrului şcolar. Momentele au fost puternic emoţionante şi s-au şters greu din mintea şi din sufletul participanţilor.

Noua clădire a şcolii cuprindea douăsprezece clase şi cabinete şcolare modeme, cât şi un cabinet medical dotat ultramodern. În această clădire a funcţionat liceul horticol, precum şi clasele de tapiţerie, tâmplărie şi lăcătuşerie mecanică.

Anii s-au scurs, iar majoritatea dintre cadrele didactice au trecut în eternitate, dar clădirea azilului, cu noile anexe construite, şi-au păstrat pe mai departe funcţiile stabilite cu zeci de ani în urmă.

Spre regretul tuturor cadrelor didactice, soarta s-a opus ca I. Marcu să-şi vadă îndeplinit cel mai frumos vis al său, acela al construirii unui complex de ateliere ultramoderne, al Centrului Şcoala nr. l din Bucureşti. Proiectul acestui complex fusese definitivat de doi arhitecţi ai Ministerului Prevederilor Sociale, dar nu a fost realizat din cauza demiterii lui I. Marcu din postul de director, pe care îl deţinea.

Dacă, până în prezent, relatarea a fost despre clasele, atelierele, muzeul tiflologic, cooperativa "Munca" şi Liceul Horticol, îmi permit să ilustrez şi înfiinţarea unei unităţi spirituale şi creştineşti, realizată atât de conducerea centrului şcolar cât şi de unele cadre didactice cu multă credinţă în Dumnezeu. Prin colaborarea lor, a fost posibilă sfinţirea unei capele în incinta centrului şcolar. în ziua de 8 iunie 2001, pe la orele 11, s-a oficiat sfinţirea acestui paraclis, în prezenţa cadrelor didactice active şi pensionare, a elevilor şi a tuturor celorlalţi salariaţi.

Slujba de sfinţire a bisericuţei a fost impresionantă, iar fiecare persoană care intra în interiorul ei, unde se rugau şi aprindeau o lumânare, primea câte o cruciuliţă sfinţită, de lemn, de la preoţii care oficiaseră serviciul religios. La gândul că acest paraclis va dăinui peste timp, parcă întrevedeam clar şi convingător rolul său divin ce-1 va avea asupra cadrelor didactice, asupra elevilor şi asupra tuturor salariaţilor centrului şcolar, ce împreună vor deveni mai buni, mai credincioşi şi mai omenoşi.

Aduc din toată inima mea sincere mulţumiri domnului director Alexandru Dabu, ca şi tuturor cadrelor didactice şi celorlalte persoane ce au contribuit cu entuziasm la înfiinţarea acestui lăcaş de închinăciune. în acelaşi timp, doresc să mulţumesc tuturor feţelor bisericeşti ce vor sluji la această bisericuţă în decursul anilor şi al vremurilor.

PERSONALITĂŢI REPREZENTATIVE ATAŞATE DE NEVĂZĂTORII DIN ŢARA NOASTRĂ ÎN SECOLUL AL XX-lea

REGELE CAROLI DE HOHENZOLERN SIGMARINGEN, PRIMUL REGE AL ROMÂNIEI.

Dintre cei patru regi ai României, Regele Carol I a ocupat primul loc între aceşti suverani. S-a bucurat de cea mai lungă şi mai strălucită domnie în timpul a 48 ani (1866-1914), depăşind în numărul anilor de domnie pe Ştefan cel Mare (1457-1504).

Cel mai important merit al Regelui Carol I a fost acela de a fi ridicat România la rangul de regat, transformând-o într-o ţară liberă, modernă şi suverană, dispunând de un chip şi de o structură complet reînnoită. Din aceste motive istorice importante, Regele Carol 1 rămâne cel mai mare conducător al ţării şi al poporului român pentru totdeauna.

Un fapt deosebit de important, înscris în Istoria României, este acela ca o parte dintre principiile sale lansate să fie respectate cu stricteţe de către suveran. Un exemplu grăitor: "Totul pentru ţară, nimic pentru mine! şi cu adevărat Regele Carol I a fost cel mai apropiat monarh de ţara, în care a domnit timp de aproape o jumătate de secol, şi de poporul român, pe care l-a cârmuit cu cea mai mare dragoste şi dăruire.

Prinţul Carol dispunea de o înţelepciune şi de o austeritate cu totul aparte, care I-au avantajat toată viaţa. A fost ascultat şi respectat de întregul personal cu care a colaborat, atât în ţară cât şi în străinătate.

Acesta va organiza armata în vederea intrării ţării în Războiul de Independenţă din anii 1877-1878, război declarat de Imperiul Rus, sub conducerea împăratului Alexandru al II-lea.

Armata română reorganizată va ajunge la un efectiv de peste 40 000 de ostaşi, fiind înzestrată cu peste 100 de tunuri, precum şi cu muniţia necesară instrumentelor de luptă. Prinţul Carol era convins că numai prin intrarea ţării în război ne vom câştiga independenţa de sub jugul ruşinos şi nedrept al Imperiului Otoman. Şi, cu adevărat, solicitaţi de ruşi vom intra în acest război din care vom ieşi victorioşi şi independenţi, datorită eroismului ostaşilor români şi al conducătorului lor, Prinţul Carol.

In istoria României este înregistrat un document deosebit de important, textul telegramei trimise de Marele Duce Nicolae, la ordinul împăratului Rusiei, Alexandru al 11-lea, adresată Prinţului Carol: "Treci Dunărea pe unde vrei şi pe unde îţi place, numai vino de urgenţă cu trupele tale! Turcii ne prăpădesc! Marele Duce Nicolae."

Depeşa a fost expediată după a doua înfrângere a trupelor ruseşti, care a provocat mare descurajare în imperiu. Ducele cerea Prinţului Carol să vină cu armata sa de 35 000 mii de ostaşi, cu cele 108 tunuri şi cu toate muniţiile de luptă. Acesta îi acorda prinţului român conducerea celor două armate. Depeşa a fost expediată pe 19 iulie 1877, iar Prinţul Carol a sosit la 21 august 1877 la Poradim, lângă Plevna, în Bulgaria, fiind numit comandantul suprem al

armatelor ruso-române. Cele două armate au ieşit victorioase desfiinţând jugul otoman. Ruşii însă au uitat repede că i-am scăpat din acel dezastru al războiului şi ca rezultat ne-a răpit Basarabia de sud, parte de pământ românesc. Congresul de la Berlin a consfinţit această răpire, în defavoarea noastră.

O legendă deosebit de plăcută, ce a rămas înscrisă în istoria României, este următoarea: în timpul când armata română se afla în aşteptare pe malul Dunării, o ghiulea turcească cade în apropierea cartierului general. Ca răspuns, izbucneşte canonada artileriei româneşti, ceea ce îl determină pe Prinţul Carol să se exprime cu emfază şi mândrie: "Ăsta-i muzica ce-mi place!"

În ţară, Principesa Elisabeta nu a rămas indiferentă. A înfiinţat serviciul de ambulanţă, iar în palatul regal a organizat un atelier în care, împreună cu doamnele de onoare, au lucrat pentru soldaţii răniţi lenjerie de pat şi de corp, fese şi pansamente, primind denumirea, din partea ziariştilor vremii, de "mama răniţilor". Cea mai importantă realizare a Principesei Elisabeta a fost înfiinţarea şi organizarea spitalelor de campanie din Bucureşti, Ploieşti, Iaşi şi spitalul din gara Cotroceni.

Prinţul Carol trimitea de pe front scrisori emoţionante Principesei Elisabeta şi miniştrilor guvernului. O dată cu căderea Plevnei, acesta părăseşte frontul şi se întoarce în ţară, copleşit de privaţiunile şi greutăţile războiului.

În anul 1880, în ziua de 10 mai, s-a sărbătorit Ziua Independenţei, în care prinţul Carol a primit titlul de Alteţă Regală. Un an mai târziu, la 10 mai 1881, acesta este încoronat ca rege al României, oferindu-i-se o coroană de oţel, în greutate de 10 kg, confecţionată din oţelul unui tun capturat la Plevna. Reginei Elisabeta i s-a oferit o coroană din aur cu pietre scumpe. S-au ţinut discursuri importante, iar în toată ţara au fost manifestaţii fastuoase în vederea acestui eveniment istoric.

Monarhia s-a aflat la cârma ţării din anul 1881 şi până la 30 decembrie 1947, când la conducerea României s-a instaurat dictatura comunistă, regele Mihai I fiind înlăturat şi izgonit din ţară, iar România devenind Republica Populară Română.

În lunga sa cârmuire de 48 ani, Regele Carol s-a preocupat intens de dezvoltarea ţării, în toate domeniile: economice, sociale, culturale şi politice. Măiestria prin care acesta le-a rezolvat, împreună cu personalităţile politice din ţară, a constituit cel mai important merit al său.

Era firesc ca Regele Carol I să fie preocupat permanent de bunăstarea ţării şi a poporului. Iată un număr de realizări din vremea domniei sale:

- reţeaua de căi ferate, de drumuri şi poduri - condiţii esenţiale comerţului şi industriei;
- înfiinţarea unui complex de bănci agricole şi comerciale, în sprijinul material al populaţiei rurale şi al reprezentanţilor comerţului românesc;
- construirea de biserici, şcoli şi instituţii culturale, pentru ridicarea nivelului educativ şi cultural al elevilor şi tinerilor dornici de învăţătură şi studii;
- reorganizarea armatei şi construcţia podului peste Dunăre, între Feteşti şi Cernavodă, in care s-au investit sume importante de bani.

Opera de frunte însă a fost şi va rămâne Castelul Peleş, zidit între anii 1873 şi 1883, cu două întreruperi în timp. Denumirea castelului vine de la râul Peleş ce curge în apropierea acestuia.

Castelul a fost construit de către arhitectul german J. Stoerh şi de către arhitectul ceh Karel Liman, în stilul german al Renaşterii. Amenajarea artistică a interiorului fiecărui salon a fost încredinţată Reginei Elisabeta, care a fost ajutată de o serie de maiştri, tehnicieni şi pictori. Întreg colectivul a răspuns de mobilierul fiecărui salon, de perdelele şi draperiile acestora, de lampadarele şi celelalte obiecte necesare amenajării cu gust.

Chiar de la început, pentru regină castelul a constituit cuibul plăcerilor şi al momentelor de exaltare. Timp de peste 20 ani în acest castel s-au organizat săptămânal una sau mai multe serate, cu invitaţi de frunte români şi străini. Citez o parte dintre aceştia: George Enescu (fiul adoptiv al reginei), denumit în glumă chiar aşa de către majestatea sa, Vasile Alecsandri, Mihai Eminescu, tânăra pianistă Aurelia Cionca, poeta Elena Văcărescu, scriitorul francez Pierre Lotti, precum şi nelipsitul secretar particular al reginei, Robert Scheffer etc. Se citeau din operele reginei şi ale invitaţilor versuri şi capitole în proză. Se

ascultau recitaluri muzicale şi concerte din operele marilor compozitori, ca Bach. Beethoven, Mozart şi alţii. După cenaclu, cei prezenţi erau invitaţi la masă, care totdeauna era copioasă şi costisitoare. Regele Carol tăcea şi nu se opunea acestor serate, deşi în sufletul său le dezaproba cu vehemenţă.

A rămas ca o poveste frumoasă unul dintre dialogurile reginei cu poetul Mihai Eminescu. Regina a citit o poezie, la care Eminescu răspunde laconic: "Dacă poezia rămâne aşa, atunci vă sfătuiesc să renunţaţi la ea şi la gândul de a o publica!" La acest răspuns neaşteptat, regina îi răspunde indignată: "Nu uita că eu sunt Regina României!" Eminescu, şi mai afectat, i-a răspuns: "Da, sunteţi! Dar nu şi regina poeziei!"

Acest dialog a avut drept rezultat căderea poetului în dizgraţia reginei.

Mult mai diplomatic decât Eminescu s-a comportat Vasile Alecsandri, care a ştiut să câştige simpatia prinţului Carol şi a soţiei sale.

In anul 1866, pe când prinţul Carol părăsea Germania însoţit de către politicianul român Ion Brătianu, pentru a depune jurământul de credinţă şi a deveni domnul Ţării Româneşti, Vasile Alecsandri scrie o poezie închinată domnitorului. Poezia era intitulată "Zece mai va fi de-a pururi", poezie care va fi transpusă pe portativ şi va deveni unul din imnurile regale, compozitor fiind Alexandru Flechtenmacher.

Imnul a fost interpretat de formaţiile corale din şcoli şi armată mulţi ani la rând. Drept răsplată, Regina Elisabeta i-a tradus în limba germană lui Vasile Alecsandri o serie de poezii, precum şi un volum de proză. Pe lângă toate aceste favoruri, familia regală l-a ajutat în unele situaţii destul de grele.

Înţeleptul Carol I s-a născut în Germania la Sigmaringen în 1839, având ca tată pe prinţul Anton de Hohenzolern, iar ca mamă pe principesa Josefina.

Alegerea sa ca domn al României a fost sprijinită în primul rând de către împăratul Napoleon al III-lea, precum şi de cancelarul Otto Von Bismark al Prusiei.

Prezint mai jos versurile imnului:

"Zece mai va fi de-a pururi
Un vultur venit din munte,
Ce ne-a zis: "Popor de eroi!
Ştiu un prinţ viteaz şi tânăr,
Ce-ar veni cu drag la voi!
Dacă vreţi, vi-l dau ca Vodă!
Noi cu toţii, "Să ni-l dai!"
Şi l-a dat pe Vodă Carol,
Într-o zi de zece mai!
Zece mai va fi de-a pururi
Sfântă zi, care ne-a dat,
Domn viteaz al ţării noastre,
Libertate şi regat."

În viaţa prinţului Carol şi a soţiei sale, au avut loc trei momente grele, de răscruce, care au influenţat profund asupra întregii vieţi a lor. Primul moment s-a datorat intrării României în Războiul de Independenţă, care deşi s-a terminat bine şi cu victorie, a influenţat negativ un timp propria lor viaţă. Cel de al doilea moment a avut loc atunci când prinţul Carol se hotărâse să abdice de la tronul Ţării Româneşti, din cauza unor uneltiri şi a unor intrigi neîntemeiate. În anul 1874, în Bucureşti a izbucnit o molimă de tifos, febră tifoidă şi scarlatină. Fatalitatea a căzut şi în familia princiară. Fetiţa lor, principesa Maria, în vârstă

de trei ani şi câteva luni, se va îmbolnăvi, după care va înceta din viaţă la scurt timp. Ca părinţi, vedeau în fiica lor fericirea fără de margini, fericire care le-a fost răpită de crunta boală. Fetiţa era un copil precoce, cu o inteligenţă sclipitoare. Principesa Elisabeta scria mamei sale, despre nepoţica ei, că este un adevărat spiriduş, fără să ştii vreodată din ce loc apărea. În urma acestei pierderi, Principesei Elisabeta i se agravează uşoara paralizie a membrelor inferioare, de care suferea. Prinţul Carol o trimite în străinătate un timp, pentru a-şi atenua durerea sufletească pricinuită de decesul fiicei sale. La această durere infinită, s-a mai adăugat principesei incapacitatea de a mai purta o sarcină.

Ca succesor la tronul României, Prinţul Carol acceptă propunerea fratelui său ca nepotul său, Ferdinand, să devină moştenitorul adoptiv. Astfel, la vârsta de 16 ani, Ferdinand vine în ţară, unde îşi continuă studiile de cultură generală şi militară.

În anul 1906, s-au sărbătorit 40 ani de domnie a Regelui Carol I atât în Bucureşti cât şi în toată ţara, cu mare entuziasm. în capitală s-au organizat o expoziţie ce a durat şase luni. Aceasta a avut loc în parcul Carol şi a înfăţişat prosperarea României în toate domeniile de activitate: economic, financiar, politic şi ştiinţific. în cadrul acestei expoziţii, Regina Elisabeta a organizat un pavilion special, în care elevii şi tinerii nevăzători, prin activităţile desfăşurate, demonstrau publicului vizitator numeroasele lor abilităţi.

Demn de menţionat rămâne faptul că Regele Carol I a oferit multe ajutoare băneşti, chiar şi din bugetul propriu, la o parte din

instituţiile de cultură: Academia Română, Fundaţia Culturală Universitară, precum şi unităţilor de istorie, geografie şi armată. Se întâmpla adeseori să prezideze şedinţele Academiei şi ale celorlalte societăţi, pe cheltuiala sa proprie, gest foarte apreciat pe atunci de reprezentanţii culturii româneşti.

Pentru bogata sa activitate editorială, mă simt dator să enumăr lucrările publicate, realizate în lunga sa domnie de 48 ani.

Se stinge din viaţă la 29 septembrie 1914. Şi este înmormântat la biserica Episcopiei Curtea de Argeş.

OPERA PUBLICISTICĂ

Memorii, 1902, două volume

30 ani de domnie, 1897 două volume

30 ani de domnie militară, 1889, cuvântare, Iaşi

Nicopole, 1904 (şi ediţia germană Breslau, 1906)

Credinţa şi graiul (cuvântări ţinute între 1906 - 1912 - 1913)

Cuvântări şi scrisori, 1909

Memorii, 17 volume 1909 -1912

Testamentul, 1914

Tage buch des... aus Ordonnanzoffizier des Kronsprinz Friedrich Wilhelm von Preussen in Feldzug, 1864, Stuttgart 1915, discursuri.

Carol I, Fundaţia Universitară din Bucureşti, 1891.

Terminată în 1893, după planurile Regelui Carol I, fundaţia a fost inaugurată la 14 martie 1895 şi recunoscută ca persoană juridică în acelaşi an. Regulamentul fundaţiei prevede un comitet administrativ - rectorii celor două universităţi (Bucureşti şi Iaşi), un delegat al regelui Carol I şi un director special, numit pentru o perioadă de trei ani de către Ministerul Cultelor si Instrucţiunii Publice. Pe lângă acest colectiv, mai funcţionează doi bibliotecari şi mai mulţi custozi. Custozii răspund de bugetul financiar necesar funcţionării fundaţiei. La vasta şi valoroasa operă socială ce a aparţinut Regelui Carol I, s-a mai adăugat şi Palatul Cercului Militar Naţional, care şi în prezent îşi menţine rolul său cultural şi istoric de mare valoare socială.

ZIARUL UNIVERSUL, 29 SEPTEMBRIE 1914

"Plângeţi români de pretutindeni! Plângeţi români din toate părţile, descoperiţi-vă, îngenunchiaţi şi plângeţi lacrimi fierbinţi!

Regele Carol I nu mai este. Suveranul cel atât de muncitor, atât de înţelept, atât de viteaz. Principele care, cu toată inima, a lucrat la întărirea înlăuntru şi înălţarea în afară a României.

Regele, care nici în cele mai grele împrejurări, nu şi-a pierdut un moment cumpătul şi a ştiut să îndrumeze ţara tot înainte şi s-o ridice tot mai sus. Acela care cucerise pas cu pas iubirea adâncă a tuturor românilor, a fost doborât de boala cu care s-a luptat bărbăteşte ani de zile, căci de ani de zile regele suferea. în orice împrejurări, moartea Regelui Carol I, cel Mare, ar fi îndurerat ţara şi pe români.

Astăzi, în împrejurările prin care trecem împreună cu lumea întreagă, când înţelepciunea şi experienţa lui era atât de trebuitoare, e nemărginită durerea noastră a tuturor. Cu inima strânsă, zicem cu toţi românii de pretutindeni: Dumnezeu să odihnească pe primul şi marele Rege Carol I al României. în cruda încercare prin care trece iubita noastră familie domnitoare, fie ca neţărmurita iubire şi durere a ţării şi a întregului neam român, să-i aducă alinare.

Ultima noapte, de vineri seara, M. S. Regele se culcă la orele 22,30 fără a se simţi rău. Pe la orele 5 dimineaţa, Majestatea Sa a avut o sincopă. Majestatea Sa Regina îi veni imediat în ajutor şi trimise după doctorul Mamulea. Cu toate îngrijirile ce i se făcu, augustul nostru suveran şi-a dat obştescul sfârşit, câteva minute înaintea sosirii medicului.

Decesul Regelui Carol I al României a avut loc în dimineaţa zilei de 27 septembrie 1914, în castelul Peleş din Sinaia, la vârsta de 75 ani."

REGINA ELISABETA,
PRIMA REGINA A ROMÂNIEI

Elisabeta (Paula Otilia Eliza) Principesa de Wied, cu pseudonimul literar "Carmen Sylva", s-a născut la 29 decembrie 1843, în orăşelul de lângă Rin - Neu - Wied.

De la vârsta de patru ani, fetiţa va primi în cadrul familiei, al doicilor şi al bonelor, o educaţie cazonă, dură şi impusă, care o va duce la o dezvoltare intelectuală rar întâlnită. Pe lângă limba maternă (germana), va mai învăţa concomitent limbile franceză şi engleză, iar după împlinirea vârstei de zece ani va studia cu multă competenţă limbile italiană, spaniolă şi suedeză, depunând deosebit de mari eforturi. După vârsta de douăzeci de ani, ajunsese să vorbească curent toate aceste limbi, însuşite prin conversaţii şi lecturi. Stadiul acesta era numai unul dintre componentele culturii sale impresionante, pentru că Principesa Elisabeta cânta foarte bine la pian, orgă şi din gură. O adevărată interpretă, la nivelul muzicienilor consacraţi. La componenta artistică de muziciană, s-a mai adăugat aceea de pictoriţă, cât şi de maistră neîntrecută în broderia artistică manuală.

La acest sistem de educaţie vastă, mama sa insista sa fiica Elisabeta să fie educată şi sub spiritul moral, creându-i un regim de viaţă severă, fără de îmbuibări şi desfătări exagerate. Un regim asemănător cu cel din mănăstiri. O obliga să cunoască viaţa grea a lumii sărace, bolnave şi infirme, sărindu-le în ajutor ori de câte ori era nevoie. Aspectul acesta filantropic, de ajutorare, Regina Elisabeta l-a păstrat până în ultima zi a vieţii sale, acordând persoanelor suferinde ajutoare materiale şi băneşti, dar mai ales construindu-le azile, spitale şi şcoli de învăţătură.

Înzestrată de la natură cu o putere fenomenală de muncă şi de activitate, efectuează o serie de călătorii în majoritatea ţărilor din Europa. îmbogăţindu-şi impresiile şi cunoştinţele despre oameni şi popoare.

Se căsătoreşte la vârsta de 26 ani, cu prinţul Carol al României. Nunta a avut loc în oraşul Neu-Wied, în 1869, şi a fost onorată de prezenţa rudelor şi a invitaţilor din Rusia şi Franţa, cât şi a unor delegaţi din România.

După nuntă, împăratul Iosif al II-lea va pune la dispoziţia tinerilor căsătoriţi propriul său vapor, spre a-i aduce acasă în România, în portul Giurgiu, străbătând cursul apei Dunării. Croaziera a fost frumoasă şi plăcută, impresionând extrem de mult pe cei transportaţi. De la Giurgiu, suita a parcurs drumul într-un elegant vagon de tren special amenajat, până la Bucureşti.

Numai la un an de la căsătorie, principesa Elisabeta va aduce pe lume o fetiţă (principesa Maria), fetiţă în care întrevedea izvorul fericirii sale pentru tot restul vieţii. Nu a fost să fie aşa, pentru că fatalitatea şi soarta şi-au spus cuvântul lor hotărâtor. în anul 1874, în Bucureşti a izbucnit o epidemie de febră tifoidă şi de scarlatină foarte mare. Fetiţa principesă Maria se îmbolnăveşte de una dintre aceste epidemii şi, în urma unor suferinţe grave, îşi va pierde viaţa. Părinţii, rudele şi persoanele care cunoşteau fetiţa au căzut într-o profundă durere. Cea care va suferi cumplit va fi însăşi mama sa care, în urma acestei pierderi, îşi va zdruncina sănătatea. Pentru aceasta, soţul său o va trimite în străinătate, pentru a se însănătoşi şi a se restabili sufleteşte. Revenită în ţară, Elisabeta îşi va găsi refugiul în scrierea unor versuri de profundă durere, legată de pierderea nefericită a fiicei sale. Scrisul şi muzica au constituit pentru principesa Elisabeta balsamul întremător şi binefăcător contra loviturii date de soartă.

Cu o rezistenţă sufletească demnă de invidiat, cu o sensibilitate omenească mai rar întâlnită şi cu o afecţiune profundă pentru frumos şi arte, principesa Elisabeta păşeşte pe mai departe în viaţă într-o aparenţă normală.

Regină a fost şi ca o regină a condus ţara şi poporul în frica lui Dumnezeu. Femeie a fost şi şi-a îndeplinit toate plăcerile şi bucuriile vieţii, ca oricare altă femeie din înalta societate a vremurilor. Artistă a fost şi a gustat cu voluptate din sublimul literaturii, al muzicii şi al picturii, mai mult decât şi-a dorit. Şi cu toate aceste posibilităţi, nu se poate considera şi confirma că regina Elisabeta a dus viaţa într-o strălucită fericire, l-a fost dat şi ei să cunoască durerile trupeşti şi sufleteşti de multe ori. Pe unele dintre acestea le-a rezolvat mai uşor, dar altele dintre acestea au copleşit-o şi au supus-o suferinţelor. Şi, totuşi, demn rămâne faptul deosebit că Regina Elisabeta a ieşit triumfătoare în toate împrejurările.

Ca o mare artistă, ea şi-a consacrat jumătate din viaţă scrisului şi picturii, dobândind mari satisfacţii sufleteşti, care au îndemnat-o să organizeze acele serate literare şi muzicale cu public numai dintre artişti. Seratele se desfăşurau fie în Bucureşti la Palatul Regal, fie la Sinaia în Castelul Peleş. Scriitorii şi poeţii, muzicienii şi pictorii invitaţi prezentau creaţii proprii, alături de ale reginei, lucrări ce erau sever analizate de fiecare. După acest zis cenaclu, urmau mesele copioase şi prelungite până spre zorii dimineţii, petrecute într-o atmosferă intimă şi cordială, ca în poveşti. Petrecerile acestea erau foarte costisitoare, care determinau uneori pe regele Carol să aibă faţă de regină o oarecare nemulţumire: "Draga mea, faci o risipă inutilă cu aceste mese extrem de costisitoare!" Avea dreptate Majestatea Sa, dar, din respect pentru augusta sa soţie, tăcea şi suferea împreună, cu sufletul său regesc şi generos.

De multe ori regina mărturisea celor cu care purta discuţii, în timpul seratelor, următoarele: "Când mă aflu cu voi, am impresia că în toată fiinţa mea pătrunde un curent electric care mă face să mă simt bine şi mulţumită, de parcă aş pluti în fericire." Fericirea sa nu era permanentă, pentru că existau destule zile şi momente grele şi supărătoare în viaţa sa. Şi atunci seratele o făceam să evadeze din aceste trăiri şi să se simtă împăcată în mijlocul anturajului prezent.

Familia regală, împreună cu toată suita palatului, îşi petreceau zilele de activitate şi de repaus după un program calendaristic foarte bine stabilit. în timpul iernii, în general, locuiau la Palatul Regal din calea Victoriei. Primăvara şi toamna se mutau la Palatul de la Cotroceni, iar vara îşi petreceau viaţa la Castelul Peleş de la Sinaia. Programul nu era rigid, pentru că puteau să plece la Sinaia în tot timpul anului, ori de câte ori doreau sau. se iveau diverse ocazii.

Regina Maria, în cartea sa "Povestea vieţii mele," a scris despre Regina Elisabeta că era înzestrată de mama natură cu un har divin, cu care făcea pe unele persoane să viseze cu ochii deschişi spre împliniri, spre idealuri, spre mai bine. Şi tot în paginile acestui roman, autoarea schiţa un portret al Majestăţii Sale Elisabeta oarecum copiat după jurnalul lui Robert Scheffer, în parte:

"Cu adevărat, ea nu era frumoasă, dar cucerea prin farmecul său deosebit pe oricine o privea sau îi vorbea! Toaleta sa nu este fastuoasă. Poartă rochii din catifea roşie şi pălării cu bordurile mici şi cu voal de mătase din import. Rochiile apar ca nişte halate, care îi atenuează din grandoarea de regină. Foloseşte un parfum anume preparat chiar după reţetele sale, făcut din plante şi flori. Are ochi albaştri, dantura albă, părul castaniu spre alb, cu fruntea înaltă, iar glasul plăcut şi melodios."

Regina Elisabeta era îndrăgostită de portul ţărănesc din România, port pe care l-a introdus în rândul doamnelor de la palat, cu o mare satisfacţie.

Un fapt deosebit de important cu privire la relaţiile de prietenie ale reginei cu unii scriitori francezi şi cu unii redactori ai unor edituri de renume din Franţa au creat unele discuţii în rândul persoanelor din anturajul său.

Regina a rămas indiferentă în faţa discuţiilor create şi a publicat la Paris o bună parte din lucrările sale, având la dispoziţie mai multe rubrici ale unor reviste. La acest avantaj s-a adăugat şi prestigiul de a fi premiată de academiile franceză, engleză şi germană. La rândul său, nu s-a lăsat mai prejos în atenţia acestor ţări şi a tradus în limba germană opere literare ale unor scriitori din ţările menţionate.

La Paris a publicat şase volume cu povestiri, nuvele şi versuri, cât şi un volum cu aforisme, intitulat "Cugetările unei regine," volum care s-a bucurat de succes atât în Franţa cât şi în România. Legături de prietenie sinceră s-au stabilit între regină şi scriitorul Francois Pierre Lotti, legate de domeniul scriitoricesc şi al sensibilităţilor sufleteşti deopotrivă de mari, pentru care regina nu s-a sfiit să mărturisească uneori persoanelor mai apropiate: "Pierre Lotti este omul care trebuie iubit pentru toate calităţile lui de scriitor şi de om." Apropierea de acest scriitor s-a produs după ce Regina Elisabeta i-a citit romanul "Pescarul irlandez," roman ce a impresionat-o şi a inspirat-o în creaţiile sale de mai târziu.

În cele două anuare ale sale sunt cuprinse mai multe dedicaţii adresate unor personalităţi din ţară şi străinătate, sincere şl deschise. Compozitorului George Enescu, pe care îl adora la culme, i-a adresat următoarele cuvinte: "George Enescu este fiul meu adoptiv sufleteşte."

Tinerei pianiste Aurelia Cionca i-a adresat: "Este prea tânără fata ′aceasta spre a fi o aşa mare pianistă."

Reginei Maria i-a scris: "Ne potrivim foarte mult în atâtea; manifestări şi porniri sentimentale, încât ar fi mare păcat să nu ne iubim ca două bune surori."

Despre Elena Văcărescu a scris următoarele: "O iubesc pe Elena, pentru că mi-e prietenă şi pentru că o ador ca om şi ca poetă."

Despre Vasile Alecsandri complimentele au fost mai severe: "Este poetul care ştie să câştige uşor simpatia şi încrederea celor mai mari personalităţi din lume fără eforturi mari."

Lista cu dedicaţii adresate de regină unor personalităţi s-ar putea prelungi mult, dar mă opresc aici.

După o lectură stăruitoare a unor memorii şi a unor biografii celebre, Regina Elisabeta s-a hotărât să-şi scrie propria sa biografie, 3 care îi va aduce succes neaşteptat în rândul cititorilor. Lucrarea a început să fie elaborată în anul 1905, şi a fost finalizată după doi ani. în primele pagini ale acestei lucrări sunt prezentate date şi momente din viaţa părinţilor şi bunicilor săi. Motivul principal al acestei prezentări s-a datorat faptului că familia sa era de renume mondial. Dintre membrii familiei, unii au fost conducători în Germania, ca prinţi, regi şi împăraţi. La elaborarea lucrării acesteia a pus un deosebit suflet, vorbind de ţara natală, cât mai ales de România şi poporul român. întreaga operă de versuri şi proză cuprinde cincizeci de volume, precum şi peste o sută de articole din diverse domenii. Opera sa vastă, din păcate, nu s-a ridicat la nivelul realizărilor geniale. Prezentarea operei sale se poate caracteriza prin următoarele trăsături: este autobiografică, naraţiunile (nuvele şi povestiri) au caracter naţional şi patriotic, romanele au caracter social, istoric şi erotic.

În ceea ce priveşte opera sa filantropică şi a soţului său, ea constă în ajutorarea persoanelor sărace, bolnave şi infirme. Important rămâne faptul că toate realizările pe plan social au fost încredinţate Reginei Elisabeta, realizări pe care le-a înfăptuit cu dăruire şi devotament.

Regina Elisabeta s-a stins din viaţă şi a trecut în eternitate la 18 februarie 1916, fiind plânsă de întregul popor român. A fost înmormântată la Biserica Episcopală din Curtea de Argeş alături de soţul său Carol I. De curând, au fost aduse la aceeaşi biserică episcopală şi osemintele pământeşti ale Regelui Carol al II-lea şi a celei de a doua soţii, Elena Lupescu. În acest sfânt lăcaş se află, deci, depuse cele trei familii regale: a Regelui Carol I, a Regelui Ferdinand şi a Regelui Carol al II-lea.

Opera Reginei Elisabeta (Carmen Sylva)

Revenants et revenus (piesă de societate, în franceză), Socec, Bucarest (1880);

Sappho (versuri), F.A. Brockhaus, Leipzig, 1880;

Hammerstein (versuri), F.A. Brockhaus, Leipzig, 1880;

Sturme (versuri), Emil Strauss, Bonn, 1881;

Rumänische Dichtungen Deutsch von Herausgegebenund mit weiteren beträgen versehen von Mite Kremnitz, W.Friedrich, Leipzig, 1881;

Puiul (povestiri, în româneşte) fără editură, Bucureşti, 1882;

Die Heze (poem), A.Duncker, Berlin, 1882;

Vrăjitoarea, traducere de A.Steuermann, Institutul de editură Ralian şi Ignat Samitca, Craiova, 1897;

Jehovah, Wilhelm Friedrich, Leipzig, 1882;

Iehova, traducere, fragmente în româneşte de George Coşbuc, în volumul Carmen Sylva, Valuri alinate, Minerva, Bucureşti, 1906;

Leidens Erdengang (povestiri şi nuvele), Alexander Duncker, Berlin, 1882;

Pelesch Märchen, Emil Strauss, Bonn, 1882;

Povestirile Peleşului, traducere de DA.Sturdza, ediţiunea Ministerului Cultelor şi Instrucţiunii Publice, Bucureşti, 1882;

Les pensees d'une Reine, prefaţă de Louis Ulbach, Calman Levy, Paris, 1882

Vom amboss, Emil Strauss, Bonn, 1890 (traducerea germană a volumului în franceză e făcută chiar de Carmen Sylva);

Cugetările unei Regine, traducere de I.C. Crăciun, editor Th. Balsaan, Iaşi, 1882. O altă traducere de Leopold Stern, sub acelaşi titlu, Editura Lumen, Bucureşti, 1910;

Ein gebet (nuvelă), Alexander Duncker, Berlin, 1883;

O rugăciune, traducere de Fior Carp, Editura proprie, Cernăuţi,' 1887 şi o alta de B.Marian, sub acelaşi titlu, Editura Librăriei Leon Alcalay, Bucureşti, 1904;

Vârful cu Dor, baladă română în trei părţi. Textul de F. de Lorac (anagramă după Femme de Carol, pseudonim pe care Carmen Sylva l-a folosit e singură dată, cu această ocazie). Muzica de Zdislaw Lubicz. Traducerea în limba română după manuscrisul original de M. E-scu (Eminescu), Tipograful Curţii Regale, fără an, Bucureşti, (1884);

Aus zwei Welten (roman), împreună cu Mite Kremnitz, Wilhelm Friedrich, Leipzig, 1884;

Handzeichnungen, Alexander Duncker, Berlin, 1884;

Nuvele, traducere de G. lonescu-Gion, Socec & Cie, Bucureşti, 1888;

Mein Rhein (versuri), Adolphe Titze, Leipzig, 1884. Parţial traduse în Poeziile unei Regine, Ilie Ighel Deleanu, fără editură, Bucureşti, 1897; Versuri, traducere de A. Toma, Editura librăriei Socec, Bucureşti, 1897; Poezii, traduse şi publicate cu înalta autoritate a M. S. Reginei, de Elena Poenaru, fără editură, Bucureşti, 1904; Valuri alinate, poezii de Carmen Sylva, traduse de George Coşbuc, Minerva, Bucureşti, 1906; Poezii din Carmen Sylva, traducere de Adrian Maniu, Fundaţiile Regale pentru Literatură şi Artă Regele Carol al II-lea, Bucureşti, 1936

Meine Ruh', în cinci tomuri, Alexander Duncker, Berlin, 1884, ed. 1901

Hohen und Tiefen, Mutter und Kind, Weltweisheit, Balladen und Romansen, Blutstropfen (versuri). Pentru traduceri din aceste volume a se vedea volumele citite în nota Mein Rhein;

Durch die Jahrhunderte, (nuvele), Emil Strauss, Bonn, 1885. De prin veacuri, Traducere în limba germană de L.M. (Livia Maiorescu), Leon Alcalay, Bucureşti, f .a.;

Anna Boleyn (dramă), scrisă împreună cu Mite Kremnitz, Emil Strauss, Bonn, 1886;

Astra, scrisă împreună cu Mite Kremnitz, Emil Strauss, Bonn, 1886; Astra, traducere de G lonescu-Gion, Socec, Bucureşti, 1887. N. Rădulescu-Niger a realizat o versiuzie dramatică omonimă, reprezentată la Teatrul Naţional din Bucureşti, în 1905;

Mein Buch (versuri), Felix Bagel, Dusseldorf, (1886). Traducere parţială în Poeziile unei Regine traduse de llie Ighel Deleanu, fără editură, Bucureşti, 1897;

Es klopft, W. Wunderling, Ratisbonne, 1887. Bate la uşă, traducere în română de L.M. (Livia Marinescu), Socec, Bucureşti, 1887;

Feldpost (roman), scris împreună cu Mite Kremnitz, Emil Strauss, Bonn, 1887;

In der irre (nuvele), scrise împreună cu Mite Kremnitz, Emil Strauss, Bonn, 1888. 0 singură nuvelă (însurat) fost tradusă de A. Alecsandrescu-Dorna, Steinberg, Bucureşti, 1903;

Islandischer von Pierre Loti, uebersetzt von (traducerea în germană a romanului Pecheur d'Islande de Pierre Lotti), Emil Strauss, Bonn, 1888;

Pelesch im dienst (nuvele), Emil Strauss. Bonn, 1888. Robia Peleşului, traducere de E.R.R., Leon Alcalay, Bucureşti, (1897);

Rache und andere novellen (nuvele), scrise împreună cu Mite Kremnitz, Emil Strauss, Bonn, 1888. Traducere parţială de Th. M. Stoenescu în Pablo Dommenich. Istorie militară după povestirea unui martor ocular, Ig. Haimann, Bucureşti, 1889;

Lieder aus dem Dimbovitzathal. Aus dem Volkmunde gesammelt von Helene Vacaresco ins Deutsche ubertragen von (traducerea unei antologii de poezii populare româneşti culese de Elena Văcărescu), Emil Strauss, Bonn, 1889;

Deficit (roman), Emil Strauss, Bonn, 1890;

Die Sphynx (poem), Fr.Luckhardt, Berlin, 1890. George Enescu a scris un lied pe acest poem.

Frauenmuth (6 piese de teatru), Emil Strauss, Bonn, 1890. Dintre ele, Marioara şi în ziua scadenţei au fost traduse de Haralamb G. Lecca şi reprezentate pe scena Teatrului Naţional din Iaşi cu ocazia vizitei regale din octombrie 1904. Ullanda, traducere de dr. A. Steuermann fără editură, Iaşi, 1904. Văduvele Domnului Daniel, traducere de Leopold Stern, Tipografia Universitară, Bucureşti, 1907. Sorocul, aceeaşi cu în ziua scadenţei, anterior citată, a fost tradusă de Liviu Rebreanu pentru a fi reprezentată la Teatru Naţional din Bucureşti, f. d. (înainte de 1916);

Povestiri, poezii, cugetări - traducere inedită, cu un studiu de Charles Simond, Gautier, Paris, 1890;

Visul poetului, tipografia Carol Gol, Bucureşti, 1890. Citită de Carmen Sylva într-un dintre şedinţele publice ale Academiei;

Gedenbuchlein (cugetări extrase din operele lui Carmen Sylva de A. Lewin), Hyll & Klein, Barmen und Leipzig (1891);

Handwerklieder, versuri, Emil Strauss, Bonn, 1891. Traducere parţială în volumele citate mai sus;

Heimath! versuri, Emil Strauss, Bonn, 1891. Traducere parţială în volumele citate mai sus;

Meerlieder (versuri), Emil Strauss, Bonn, 1891. Traducere parţială în volumele citate mai sus;

Weihnachtskerzchen von Pallanza (versuri si cugetări), Vercellini ,Pallanza,1891;

Sola, Tipografia Carol Gobl, Bucureşti, 1891. Citită de Carmen Sylva în şedinţa omagială a Academiei din 1 aprilie 1891 (a se vedea Analele Academiei Române, XIII, I, 107);

Bucarest, în "Les Capitales du Monde," pp. 314-340, Hachette, Paris, 1892. Bucureşti, traducere de D. Stăncescu, Tipografia Universul Bucureşti, 1892;

Meister Manole (piesă de teatru), Emil Strauss, Bonn, 1892. Meşterul Manole (traducere de Haralamb G. Lecca), spre 1900, publicată în Lecca, Poesii, p.4 şi urm.;

Monsieur Hampelmann, scrisă împreună cu (Jean-Jules) Lecomte du Noiiy, Carol Gobl, Bucureşti, 1898, (povestire în franceză, germană şi română, ediţie trilingvă);

La legende de la bonne reine / Povestea reginei binefăcătoare, traducere în franceză şi română după un manuscris german inedit de Georges A. Mandy, Minerva, Bucureşti, 1899 (ediţie bilingvă);

Die beiden maske, Tragodie-komodie von Paul de Saint Victor, ins Deutsche ubetragen von -, 3 voi. (traducerea pieselor dramatice cuprinse în Les deux masqnes de Paul de St. Victor), Alexander Duncker, Berlin, 1899-1900;

Seelen Gesprăche (cugetări), Emil Strauss, Bonn, 1900. Versiunea anterioară a autoarei, publicată sub titlul Cuvinte sufleteşti, Tipografia cărţilor bisericeşti, Bucureşti, 1888;

Thau (versuri) Emil Strauss, Bonn, 1900. Traducere parţială în volumele citate mai sus;

Les petites bottines, scenetă în două acte, tradusă în franceză după un manuscris german inedit de Jean Lens-Slătineanu, Socec, Bucureşti, 1900;

Mărchen einer Konigin (povestiri), 2 voi., Emil Strauss, Bonn, 1901. Poveştile unei Regine, traducere de Lia Hîrsu, Socec, fără an, Bucureşti;

Es is Volbracht! Das leben meines bruders Otto Nicolas Prinz zy Wied (amintiri), Alexander Duncker, Berlin, 1902;

Unter der blume (versuri), W. Wunderling, Ratisbonne, 1903. Traducere parţială în volumele citate mai sus;

Gefluterte worte (cugetări), W. Wunderling, Ratisbonne, 1903;

Neaga, scrisă anterior, în 1880, dar publicată în libret doar în 1904, pentru muzica lui Ivar Hallstrom;

In der Lunka, Socec, fără an (1905), Bucureşti. Poveste fantastică dedicată lui George Enescu. în luncă, o idilă de -, traducere de Al. Tzigara-Samurcaş, Socec, Bucureşti, 1905;

Rheintochters Donaufahtt, fără editură Regensburg, 1905, Pe Dunăre (traducere de Al. Tzigara-Samurcaş), Socec Bucureşti 1905;

Les Noels d'une Reine, H. Dragon, Paris, 1905;

Mein Penatenwinkel (amintiri), 1 voi., Verlag von Hermann Minjon, Frankfurt/Main, 1907; cel de-al doilea volum, scris în 1911, a fost pierdut sau distrus de editor (?)

Aliunde (cugetări), în limba franceză, Minerva, Bucureşti, 1913;

Insula Şerpilor, Steinberg, Bucureşti (1918).

OPERE NETERMINATE

Der Engelkrieg. O versiune sau poate un fragment a fost preluat de Bucura Dumbravă (Panny Seculici) în Cartea îngerilor, Compania, Bucureşti, 2002;

Des Schicksals Meister.

ANUNŢURI ŞI ARTICOLE PUBLICATE ÎN ZIARELE "UNIVERSUL" ŞI "DIMINEAŢA"

ZIARUL "UNIVERSUL" MARŢI 20.01.1904

INAGURAREA AZILULUI REGINA ELISABETA.

Orele 14. Inagurarea azilului "Regina Elisabeta," al cărui Preşedinte de Onoare este M. Sa Regina, a fost construit pe terenul dăruit de M. Sa. Regele Carol I.

În acest azil se primesc bătrâni săraci şi infirmi, iar mai târziu s-au primit şi orbi. Aşezământul "Regina Elisabeta" este situat în şoseaua Filantropia nr. 73, într-una din cele mai frumoase zone ale capitalei. Clădirea dispune de două etaje, parterul cuprinzând sala de mese biroul şi dependinţele. La etaj sunt camerele pensionarilor, fiecare având câte două paturi, o mare baie sistematică, spălătorie şi mai multe săli. întregul azil este iluminat electric şi prevăzut cu calorifere.

La inagurare au fost prezente următoarele personalităţi: Zoe Sturza, soţia Primului Ministru, domnii miniştri Vasile Lască, I.C. Brătianu, Spiru Haret şi Porumbaru, D.I Kalinderu, administratorul Domeniilor Coroanei, C.F. Robescu, Primarul Capitalei, Comitetul azilului, Comitetul de administraţie şi vicarul Sf. Mitropolit D. Ion.

În cuvântul luat de domnul ministru Marghiloman, spune că în acest institut sunt prezenţi 52 de semeni, cei mai încercaţi de soartă, având o capacitate de 100 locuri de internare.

Contribuţiile materiale (băneşti) pentru înfiinţarea acestui aşezământ au fost după cum urmează: Majestatea Sa Regală Carol I a dăruit terenul şi sumele necesare pentru lucrări premergătoare, însumând ca valoare 321.991 lei numerar, 59.504 lei, taxe de breveturi şi 40.000.000 lei reprezentând terenul oferit.

Maiestatea Sa Regina Elisabeta suma de 7.000 lei.

Doamna Maria Cantacuzino, născută Mavros, a depus suma de 317.445 lei precum şi alţi donatori, precum văduva fostului mareşal al palatului cu suma de 13.000 lei. Printre donatori se mai numără şi Dumitru şi Maria Bălcescu, Georg de Monteoru, Maria Niculescu, Nicolae Nichiforescu, fraţii Groiendel de Gyulafalvo. De asemenea, trebuie amintiţi domnii ingineri G. Pruncu şi Cezar Fontali, conducătorii construcţiei imobilului.

ZIARUL"DIMINEAŢA", MIERCURI, 13.09.1906

REGINA ELISABETA LA VATRA LUMINOASĂ

Ieri la ora 11, Regina Elisabeta, însoţită de Principesa Schoenburg, de doamna de onoare, d-na Bengescu şi de secretarul particular, dl. D. Dalorso, a vizitat instituţiunea "Vatra Luminoasă" despre a cărei menire s-a vorbit mai pe larg în coloanele acestui ziar. La intrare, Regina a fost întâmpinată de toţi orbii, care au cântat melodia "Nunta Mare," sub conducerea domnului Ivela. Domnul Ivela a ţinut apoi o scurtă cuvântare, care a emoţionat întreaga asistenţă şi a umplut de lacrimi ochii Reginei. Apreciatul profesor de muzică, în cuvinte mişcătoare, a arătat ce mari dureri va alina de acum înainte instituţia creată de Regină.

Directorul instituţiei, dr. D.R. Monsky a prezentat pe fiecare ocrotit. Regina s-a întreţinut cu toţi, exprimându-le cuvinte mângâietoare. S-a continuat vizita, trecându-se prin atelierele de ţesătorie, de paie, de funii şi de tipografie. Din această vizită s-a constatat că instituţiunea merge în progres. S-au comandat 42 de maşini de tipar tip "Teodorescu". Azilul confecţiona zilnic 40 de scaune pentru fabrica de mobile "Ajud". În timpul vizitei, dl. dr. Detelenz a dăruit un pian institutului. La finalul vizitei, după ce Regina gustă şi din mâncarea dată orbilor, pleacă în mijlocul uralelor şi binecuvântărilor orbilor. Regina a binevoit să dea următoarea explicaţiune, pe care o reproducem textual: Organizarea va fi absolut socială, "fiecare orb va avea o odaie în care va fi stăpân, cu nevasta şi copiii săi, bucătăria va fi comună, ca nevestele să poată ajuta la munca soţilor. Acea muncă va fi retribuită în mod fix şi lunar, iar

excedentele vor servi la îmbunătăţiri necesare instituţiunii." La ieşirea Reginei, o mulţime imensă, ce se adunase pe bulevardul Pache, izbucni în urale entuziaste.

ZIARUL "DIMINEAŢA," MIERCURI 11.10.1906

VIZITA REGINEI ELISABETA LA "VATRA LUMINOASA"

Ieri, pe la orele trei după amiază, Regina Elisabeta a vizitat institutul "Vatra Luminează" al orbilor, din bulevardul Carol, nr. 31. Ea era însoţită de doamnele Bengescu, Cantacuzino, Pherekide etc. Printre asistenţi se afla şi domnul Disescu.

La intrare, Regina Elisabeta a fost primită de domnul Robert Monski, directorul institutului şi de corul orbilor, care a intonat imnul regal, acompaniat la pian de domnul Levy Ivela, cunoscut profesor de muzică. Regina s-a întreţinut într-un chip amabil cu fiecare orb în parte. Atenţia i-a fost atrasă de un orb de 12 ani, Tudor Tudorescu, care i-a cântat din vioară cu foarte mult talent. Tânărul Pârlivie a executat la vioară "Nunta ţărănească" cu multă tehnică. De asemenea şi orbul Vasile Constantinescu. După aceea, corul a intonat din nou "Moara", "Ciripitul păsărilor," cu diferite efecte onomatopeice introduse de domnul Levy şi pentru care Regina i-a exprimat vii mulţumiri. De asemenea, l-a felicitat pentru frumoasele sale expoziţiuni. Apoi, luând la braţ pe orbii Soldănescu şi Teodorescu, a vizitat diverse locuri din institut.

Director Constantin Mile

ZIARUL "DIMINEAŢA", MARŢI 14.11.1906

CONFERINŢA DOMNULUI LT. BRUDILĂ

Comandantul Companiei III Administraţie, Galaţi, trimite următoarea scrisoare căreia îi dăm loc cu plăcere:

DOMNULE DIRECTOR, în ziua de 8 noiembrie curent, am ţinut o mică cuvântare trupei de sub comanda mea, căreia i-am arătat scopul înfiinţării azilului "Vatra Luminoasă." Le-am arătat că, de la mic la mare, de la vlădică la opincă, toţi care simt româneşte s-au grăbit a-şi da obolul lor pentru a desăvârşi măreaţa operă a cărei iniţiatoare este mama răniţilor din Războiul de Independentă din anii 1977-1978.

Alinătoarea suferinţelor celor dezmoşteniţi de soartă este M. Sa Regina României. Ostaşul român nu trebuie să stea rece în faţa unei asemenea opere măreţe la care contribuie toţi locuitorii ţări, ci trebuie să dea dovadă că şi el simte şi trebuie să ia parte, punând o cărămidă la viitorul azil, unde şi cei fără vedere vor putea duce un trai mai omenos, nu ca până acum lăsaţi în voia sorţii şi cerşindu-şi pâinea pe străzi. Graţie prea iubitei noastre suverane, orbii vor avea un azil unde vor putea învăţa profesiuni potrivit situaţiunii lor şi vor fi folositori lor, câştigându-şi existenţa mai omenos, nu cerşind-o.

Soldaţii, viu entuziasmaţi, au consimţit în unanimitate ca să cedeze cu toată inima solda pe zece zile în folosul "Vetrei Luminoase."0 dată cu aceasta, am şi onoarea de a vă trimite şi lista de subscripţie, iar cu prima poştă veţi primi prin mandat poştal suma de 47 (patruzeci fi şapte) lei, pe care vă rog a o înmâna celui în drept.

Primiţi, vă rog, domnule director, mulţumirile mele, precum şi asigurarea deosebitului meu respect,

Locotenent Brudilă

ZIARUL "DIMINEAŢA", MIERCURI, 20.12.1906

PENTRU VATRA LUMINOASĂ

Veşnic activa societate de gimnastică "Aurora" nu lasă să treacă nici un eveniment mai însemnat, folositor binelui public, fără a nu contribui şi ea cu puterile ei la realizarea scopului umanitar ce se urmăreşte. Nu era cu putinţă ca "Aurora" să nu participe şi ea la strângerea fondurilor pentru inimoasa instituţie "Vatra Luminoasă."

Secţiunea de domnişoare a acestei societăţi, care întotdeauna a lucrat cu zel când a fost vorba de acte caritabile, organizează în favoarea "Vetrei Luminoase" o serată muzicală, teatrală, dansantă, care se va ţine în seara de sâmbătă 23 decembrie 1906, în saloanele Liedertafel. Pentru această serată, talentatul scriitor George Raneti a binevoit a scrie un admirabil prolog (în dialog) care se va reprezenta de membrii societăţii. Fără a mai insista asupra programului acestei seri, care cuprinde bucăţi la piano, executate de o distinsă pianistă din Berlin, de factură umoristică etc. Cred că toţi acei care cunosc seratele "Aurorei" se vor grăbi să asiste la această serbare cu caracter filantropic.

ZIARUL "UNIVERSUL," MARŢI 10.12.1908

PETRU SĂRACI, ÎMPĂRŢIREA AJUTOARELOR A AVUT LOC LA AZILUL REGINA ELISABETA.

Ieri, după amiază, s-a făcut la azilul Regina Elisabeta de pe şoseaua Colonel Mihai Ghica, de către comitetul acestei societăţi, împărţirea de haine, lemne şi obiecte necesare la 500 de săraci. Instituţia aceasta caritabilă e una din cele mai de lăudat. Ea întreţine într-o clădire, care are tot confortul necesar, vreo 110 sărmani, atât femei cât fi bărbaţi, care în majoritate femei, care sunt îngrijite într-un chip părintesc. In fiecare odaie, care este prevăzută cu două paturi de fier, lumină electrică, calorifer şi pardosele de parchet, sunt adăpostiţi câte doi săraci. Ei au tot ce le trebuie şi pe deasupra li se dă şi doi lei pe lună, ca să aibă de buzunar. Azilul mai este prevăzut cu nişte băi sistematice şi cu nişte lavoare separat alcătuite, în aşa chip ca în nici-o altă instituţie de acelaşi fel. Fiecare pensionar îşi face în fiecare zi baia lui. Peste tot este o curăţenie exemplară. Pensionarele care sunt azi adăpostite, hrănite şi îmbrăcate costă pe societate anual câte 4oo-5oo lei pentru fiecare persoană. Un sfert dintre asistate sunt străine, iar celelalte trei sferturi sunt române. Spălatul lor costă lunar 200 lei, iluminatul 160 lei, hrana 1.380 lei şi încălzitul 960 lei. Pensionarele au vârsta de la 60 de ani în sus. Sunt pe acolo şi vreo câteva tinere care sunt sau oarbe, sau paralitice şi cărora de asemenea li se dă aceeaşi îngrijire, ca şi celorlalte.

Fundaţia aceasta se datoreşte în mare parte şi Majestăţilor Lor Regelui şi Reginei, care au dăruit suma de 421.495 lei, precum şi localul. Au mai contribuit următoarele persoane: d-na Maria Cantacuzino cu suma de 300 000 lei, fostul mareşal al palatului, Gheorghe Constantin Filipescu, cu suma de 20.000 lei. Acesta a reorganizat cu totul azilul. Au mai contribuit cu ajutoare Fundaţia Cantacuzino, Nicolae Nichiforescu, Fotino Alexandru, E. Lahovari, Maria Niculescu Ionea, Leopold Dreyfus, Grigore Monteoru, Dimitrie Ivanof, Dimitrie şi Maria Bălcescu, regretatul nostru fost director şi întemeietor al ziarului "Universul," Luigi Cazavillan.

Comitetul societăţii "Regina Elisabeta" este alcătuit din următoarele persoane: d-na Carp, prezidentă, d-na Sabina Cantacuzino, secretară, iar ca membre sunt d-nele: Lidia Filipescu, Maria Bălcescu, Elena Ferekide, Sarmisa Alimănişteanu, Zoe Râmniceanu, Irina Bătculescu, Maria Catargiu, C. Nacu, M. Mavrocordat şi domnişoara B. Zamtirescu.

Azilul este condus de o singură directoare, domnişoara Părăscu, o economistă şi patru servitori. Pe lângă acest azil se mai construieşte încă o aripă, ca să mai poată adăposti vreo 90 de săraci, până la totalul de 200 persoane. împărţirea ajutoarelor s-a făcut de la data la 1.06.1908 şi au fost de faţă preşedinta societăţii, doamna Carp, precum şi doamnele Elena Ferechide, Zoe Râmniceanu, dr. Botescu, ajutor de primar etc. Li s-a dat fiecărui sărac rochii, broboade, cămăşi, rânduri de haine, plăpumi, scurteici, şoşoni, ghete, provizii ca zahăr, cafea, orez etc. şi câte 500 kg. de lemne de foc. Ţin să aduc aici mulţumirile mele doamnei Zoe Râmniceanu care, cu o extremă bunăvoinţă şi amabilitate, mi-a dat toate amănuntele de mai sus.

Caselli

ZIARUL "DIMINEAŢA," MIERCURI 13.12.1913

LA AZILUL ORBILOR

Luni 16 decembrie, la orele 10 dimineaţa, cu prilejul zilei de naştere a Reginei Elisabeta, a avut loc obişnuita serbare anuală a orbilor din acest azil. Directorul azilului, d-1 dr. Crăiniceanu, ţine o scurtă cuvântare, relevând importanţa zilei pentru orbii azilului, care datorează atâta recunoştinţă patroanei lor, arătând totodată că a trimis suveranei diferite obiecte confecţionate de internaţii azilului. După aceea, Societatea Bancară, prin procuristul ei, d-1 Hersch, predă, ca în cei patru ani trecuţi, câte două poliţe gratuite, a 1.000 lei, la doi copii orbi din azil, urându-le ca aceasta să le fie un imbold spre muncă şi progres şi făcând urări pentru regină şi familia regală. Urmă apoi un serviciu divin, după care preotul azilului ţinu o cuvântare îndemnând pe interni a urma pilda apostolului Pavel, care propăvăduia cumpătarea şi cumpănirea plăcerilor trupeşti şi sufleteşti, precum şi pilda suveranei, care n-a pregetat de a munci şi a face bine.

Corul şi orchestra azilului, sub conducerea neobositului şi excelentului maestru Buic, a executat imnul regal şi alte bucăţi alese, într-un mod demn de toate laudele, acompaniat fiind de maestrul pianist Ivela, care a ţinut a dovedi că, în afară de bun pianist şi compozitor, mai este şi un talentat orator. într-un discurs interesant, plin de inteligenţă şi sentiment, a relevat înaltele calităţi sufleteşti ale Reginei, care prin vasta ei cultură şi bunătate, a ajuns să fie mai presus ca alte fiinţe pământeşti. Dovadă despre cultura ei aleasă este faptul că cea mai mare şi nepărtinitoare academie din lume, Academia Franceză, a apreciat sublimele idei din cartea "Cugetările unei regine," înscriind-o printre membrii academiei. în continuare, au fost relevate diferitele acte frumoase realizate de regină, accentuând că iubirea aproapelui, suportarea cu resemnare a suferinzilor şi munca neobosită au fost totdeauna deviza reginei înseşi, care pot servi oricăruia ca pildă demnă de imitat. La încheiere, urează mulţi ani de aici înainte, spre binele acestei ţări şi familiei regale. Internii azilului mai execută discursuri alese, după care serbarea a luat sfârşit.

Omagiile societăţilor de binefacere din capitală prezidate de regină, precum şi acelea care se bucură de patronajul suveranei, au fost aseară la Palatul Regal pentru a prezenta felicitări cu ocazia aniversării.

Comitetul societăţii "Regina Elisabeta," precum şi delegaţiile filialelor din provincie, au fost prezente la orele 18, unde au fost premiate de suverană, în salonul cel mare din aripa stângă a palatului.

Cu ocazia aniversării, suverana a împlinit vârsta de 70 ani.

M.B. Cantacuzino

ZIARUL "DIMINEAŢA," 20.02 1916

CUM A MURIT REGINA ELISABETA

Uşoara ameliorare, de care am vorbit marţi, a ţinut toată ziua până după-amiază la orele 16.30. Mitropolitul Primat a venit să viziteze pe augusta bolnavă, la căpătâiul căreia a stat un ceas. Bolnava s-a arătat foarte mişcată de vizita şefului bisericii ortodoxe române. în timpul serii, această stare mai uşoară s-a menţinut. Pe la ora două şi jumătate noaptea s-a produs o criză uşoară care a început după ce doctorii au dat bolnavei calmante. Regele Ferdinand şi Regina Maria, prinţul moştenitor, principesele Elisabeta şi Maria au stat toată noaptea la căpătâiul bolnavei, împreună cu d-nii doctori Buicliu, C. Cantacuzino şi Manuela, precum şi doamnele de onoare. Pe la ora 5.3U dimineaţa, Regina Elisabeta, care era în deplină conştiinţă şi luciditate de spirit, a schimbat câteva cuvinte cu Regina Maria şi Regele Ferdinand. Mai târziu starea bolnavei s-a agravat din nou, subit. Pulsul şi respiraţia arătau apropiatul sfârşit, care s-a petrecut la orele 8.29 dimineaţa. S-a stins încet, fără suferinţă, în braţele Regelui Ferdinand şi al Reginei Maria, a căror durere adâncă era sfâşietoare.

După câteva minute, au sosit pe rând la palat d-nii I. Brătianu, ministrul justiţiei, Victor Antonescu, ministrul de interne, Morţun, ministrul instrucţiei publice, I.G. Duca, prefectul poliţiei, C.G. Corbescu, ministrul de externe, Em. Porumbaru, ministrul lucrărilor publice, dr. Angelescu şi toţi ceilalţi miniştri.

COMUNICAREA OFICIALĂ A MORŢII REGINEI

Aseară a apărut în Monitorul Oficial, încadrat în doliu» comunicarea oficială a decesului Reginei Elisabeta.

Bucureşti, 18 februarie 1916, orele 8,25 dimineaţa, Majestatea Sa Regina Elisabeta, vrednica şi credincioasa tovarăşă de viaţă a primului rege al României, a încetat din viaţă la Palatul Regal din Bucureşti, în urma unei pneumonii, fiind de faţă Majestăţile Lor Regele şi Regina şi Alteţa Sa Principele Moştenitor.

LOUIS BRAILLE. VIAŢA ŞI OPERA

Acest geniu mondial care a inventat alfabetul ce-i poartă numele, precum şi sistemul de scriere punctată, ambele utilizate de nevăzătorii din aproape toată lumea, a trecut prea devreme în eternitate, la vârsta de 43 de ani, doborât de o boală necruţătoare, tuberculoza.

În cazul fericit când Louis Braille ar fi dispus de o viaţă mai lungă, cine ştie ce ar mai fi putut crea pentru binele nevăzătorilor, care să le fi îmbogăţit viaţa lor, atât de grea şi de discutabilă. Cu adevărat, acest geniu mondial, prin invenţiile sale, a ajutat pe majoritatea nevăzătorilor din lume. Drept recunoştinţă, statul francez, la împlinirea a 100 ani de la trecerea lui în eternitate, a hotărât ca rămăşiţele sale pământeşti existente în cimitirul din comuna sa natală, Couvray, să fie depuse la Paris, la Pantheon. în prezenţa unor personalităţi de marcă din instituţiile pariziene şi ale unor membri ai asociaţiei nevăzătorilor "Valentin Haüy," a avut loc această impresionantă ceremonie, ca act de preţuire şi recunoştinţă închinate acestui geniu.

Louis Braille s-a născut la 4 ianuarie 1809, în comuna Couvray în departamentul Seine-et Marne, la sud-est de Paris, spre marea bucurie a părinţilor şi a rudelor lui. Tatăl său, Simon Braille, de meserie şelar-curelar, mama sa, Monique Baron, casnică, vor primi o puternică lovitură din partea propriilor destine. Copilul se va răni la un ochi cu un cosor cu care se jucase câteva clipe. Scula aceasta făcea parte din trusa de instrumente care tăia şi finisa piesele din piele de bovine. Uşoara lezare a ochiului, la început neluat în seamă de către părinţi, aceasta s-a agravat urgent, medicii devenind incapabili să-i mai trateze pentru evitarea orbirii. Între anii 1816- 1818, părinţii îl înscriu la şcoala din comuna natală, unde micuţul nevăzător Braille va face cu greu faţă programului şcolar normal. În anul 1819, părinţii îl vor înscrie la Institutul Naţional al Tinerilor Orbi din Paris, învăţând după manuale speciale, scrise în relief cu litere latine, sistem greoi şi impropriu simţului tactil al degetelor ambelor mâini.

În anul 1820, căpitanul de artilerie Nicolas Mărie Charles Bărbier de la Serre (1767-1841), a prezentat tinerilor orbi din Paris sistemul său de scriere (nocturnă), cu dorinţa ca, după ce acest sistem va fi studiat şi experimentat, să fie introdus în institut pentru tipărirea cărţilor şi manualelor şcolare.

Sistemul Bărbier fusese introdus în cadrul armatei franceze ca un cifru grafic militar folosit în timpul nopţii, pe front. Directorul Institutului Tinerilor Orbi, Guillie, a încredinţat pentru studiu acest sistem unor tineri cursanţi, printre care se afla şi Louis Braille. Aceştia au studiat foarte serios sistemul Bărbier, ajungând la concluzia că sistemul nu este acceptabil pentru simţul tactil şi numărul mare de puncte (12 la număr) ar îngreuna procesul de citire.

Louis Braille, după un studiu atent de câteva luni, reduce sistemul Bărbier la şase puncte şi alcătuieşte sistemul ce-i poartă numele, aplicându-1 la scrierea literelor alfabetului, a cifrelor arabe şi romane, a semnelor notaţiei muzicale, precum şi a semnelor ortografice şi de punctuaţie, a semnelor de matematică fizică, chimie şi altele.

Abia după cinci ani de la elaborarea în proiect a acestui sistem punctiform, este recunoscut oficial în Franţa, 1829, an care va fi considerat în istoriografia de specialitate ca an al apariţiei oficiale a acestui sistem, care va fi introdus în cursul a câtorva zeci de ani în majoritatea ţărilor din lume.

Louis Braille, ca un bun muzician (pianist şi organist) era competent şi îndreptăţit să alcătuiască el sistemul de notaţie muzicală în sistemul său, în condiţii optime. în anul 1827, în sistemul său se va tipări "Gramatica gramaticilor," carte ce va reprezenta pentru institut un mare succes.

Pentru a-şi asigura existenţa materială, va fi obligat să cânte la orga bisericii "Saint Nicolas de Chardonet," în timpul slujbelor religioase şi a sărbătorilor naţionale, atunci când se oficia serviciul liturgic.

În anul 1823, institutul îl angajează ca maistru ajutor la atelierul de confecţionare a papucilor de casă împletiţi din fâşii de postav. După zece ani institutul îl va încadra ca educator-meditator, slujbă care îi va oferi un salariu mai mare şi satisfacţii sufleteşti deosebite, după mărturisirile proprii.

Doi ani mai târziu, fatalitatea va face ca Louis Braille să se îmbolnăvească de tuberculoză, boală care timp de 17 ani îl va distruge fizic şi moral îngrozitor.

La 6 ianuarie 1852, Louis Braille se stinge din viaţă şi este înmormântat la cimitirul din comuna Couvray, alături de tatăl şi de una dintre-surorile sale.

După decesul său, nu este uitat nici de poporul francez şi nici de întreaga omenire, acordâdu-i-se sentimente de recunoştinţă şi de îndatorire în toate ocaziile de comemorare.

Un lucru rămâne definitiv stabilit despre acest geniu care nu va dispare din mintea şi din sufletul nevăzătorilor din întreaga lume, decât atunci când sistemul său de scriere pentru această categorie de handicapaţi nu va mai supravieţui.

În anul 1957, în casa natală a genialului inventator Louis Braille din comuna Couvray, s-a organizat muzeul ce-i poartă numele. în anul 1981, am avut fericita ocazie ca, împreună cu soţia, să vizităm acest muzeu, care ne-a impresionat în mod deosebit. Ghidul de acolo, binevoitor şi bine documentat, ne-a făcut un amplu istoric al vieţii şi operei ilustrului inventator. După expunere, ghidul ne-a vorbit şi despre monumentul ridicat prin colectă publică în anul 1878, monument care a fost turnat în bronz şi fontă de către sculptorul Etienne Leroux. Monumentul a fost inaugurat Ia 31 mai 1887.

Substanţa istorică şi documentară a acestui monument păstrează pentru totdeauna lumina recunoştinţei genialului inventator Braille.

IOAN VASILE TASSU. VIAŢA ŞI OPERA

Despre Tassu s-a scris foarte mult, dar nu suficient încât să poată ilustra viaţa şi activitatea sa, desfăşurată pe tărâm didactic, cultural, social şi umanitar.

Şi-a început cariera profesională într-o perioadă când nu exista nici-o sursă de şcolarizare pentru copiii şi tinerii nevăzători din ţara noastră, fapt pentru care toată această categorie de handicapaţi marginalizaţi depindea în totalitate de ajutorul şi de sprijinul părinţilor, rudelor şi al unor persoane binevoitoare.

I.V. Tassu a fost acela care a reuşit să schimbe fundamental condiţiile de viaţă ale acelei lumi condamnate pe nedrept la incultură, obscurantism şi sedentarism ucigător.

Drumul activităţii sale didactice, desfăşurat în cadrul şcolii pe care a întemeiat-o în 1911 a fost greu şi încărcat de foarte multe piedici şi lipsuri materialele pe care numai el le-a rezolvat întotdeauna, cu pricepere şi abnegaţie, ca un mare tiflopedagog şi om.

Meritul său impresionant şi deosebit de important s-a marcat prin faptul de a fi reuşit ca majoritatea absolvenţilor şcolii să-şi însuşească-o meserie din care să-şi câştige existenţa materială. Pregătirea şcolarilor în diverse meserii şi muzică i-a făcut apţi să practice meseria însuşită la şcoală în cadrul societăţii, cu demnitate şi pricepere. Apare astfel surprinzător tabelul cu meseriile şi profesiile pe care tinerii absolvenţi le exercitau în vederea asigurării existenţei lor materiale şi spirituale,

Cei mai mulţi dintre aceştia practicau meseria de confecţioneri de perii, de bidinele şi de pensule, de împletituri din papură şi tei (rogojini, ştergătoare, paporniţe şi coşuleţe), de împletituri din răchită (coşuri de tot felul, împletituri de damigene şi sticle şi mobilier de masă şi de grădină). Produsele finite erau vândute fie la domiciliu, fie în pieţe, magazine şi târguri.

Altă parte dintre tinerii absolvenţi practicau lăutăria, cântând la nunţi, botezuri şi onomastici; unele dintre micile formaţii muzicale de nevăzători cântau în cârciumi şi bodegi, cu multă competenţă şi pricepere. Cei dotaţi de la natură cu voci frumoase cântau în corurile bisericeşti sau ca solişti în unele tarafuri de lăutari, fiind bine apreciaţi de public.

Cei mai puţini dintre absolvenţii şcolii, ai căror părinţi dispuneau de o situaţie materială bună, urmau cursurile unor gimnazii, ale unor licee şi chiar ale unor facultăţi care, după absolvirea acestor instituţii de învăţământ, erau angajaţi ca învăţători, educatori şi institutori la şcolile speciale din ţară şi la aşezămintele de nevăzători existente.

Sub acest aspect nou, în care nevăzătorii îşi câştigau existenţa prin muncă, se poate vorbi pe bună dreptate de o nouă soartă a acestora, demnă şi emancipată. Astfel au devenit persoane cu drepturi şi îndatoriri egale cu toţi cetăţenii ţării, bucurându-se de dreptul la muncă, la învăţătură şi la întemeierea unei familii.

I.V. Tassu a fost o personalitate complexă, cu vederi şi concepţii diverse şi multiple, dispunând de foarte multe calităţi morale şi umanitare, purtând în sufletul său credinţa în Dumnezeu. Datorită acestor trăsături nobile, el, împreună cu cadrele didactice, s-au străduit să asigure şi elevilor o educaţie morală şi religioasă deosebită. Tassu a considerat religia şi credinţa în Dumnezeu ca pe o hrană spirituală permanentă, simţindu-se dator să o cultive cât mai intens în mintea şi în sufletul elevilor.

Pentru ca să dispunem de o imagine cât mai completă despre acest tiflopedagog român, am considerat necesar să prezint în lucrare dedicată acestuia o schiţă sumară a portretului său fizic şl moral:

"Vorbea rar şi afectat, rostind cuvintele cu o voce caldă şi melodioasă. Cuvintele pe care le rostea îţi pătrundeau numaidecât în suflet şi în minte, rămânând fixate acolo multă vreme. Dispunea de o severitate aparte, care nu-ţi trezea nici-un pic de teamă şi de reţinere. Din toată fiinţa lui radia o bunătate fără de margini, care te făcea să-i respecţi şi să te ataşezi de el pentru totdeauna."

Modestia l-a călăuzit toată viaţa. Această însuşire strict omenească a transmis-o deopotrivă şi cadrelor didactice şi elevilor şcolii. Graţie bogatei sale pregătiri intelectuale, precum şi unei dotări de la natură, Tassu s-a remarcat printr-o evidentă forţă creatoare şi artistică. S-a evidenţiat ca scriitor şi compozitor, ca publicist şi autor de manuale şcolare. Toate aceste preocupări de creaţie Ie-a considerat ca făcând parte din propriul său suflet, veşnic frământat. De multe ori se întreba dacă să mai scrie sau nu, dacă să mai publice sau nu.

Şi, cu toate aceste îndoieli, Tassu nu a renunţat niciodată de a scrie şi de a crea, spre binele şi în ajutorul şcolarilor nevăzători şi văzători. Dar pentru el cea mai importantă şi mai apropiată preocupare de sufletul său nobil şi sensibil a rămas activitatea de concertist, în care s-a considerat omul în toată deplinătatea. între anii 1899 şi 1944, a avut fericirea să susţină mai mult de o sută de concerte şi de recitaluri de vioară, cu acompaniament de pian, în Bucureşti şi în diverse oraşe din ţară. La această mare satisfacţie, el a mai adăugat-o şi pe aceea că susţinea cu toată convingerea că, prin fiecare concert şi recital, nu se făcea numai pe el cunoscut publicului, ci întreaga masă de nevăzători din întreaga ţară.

Tassu a fost şi a rămas personalitatea cea mai reprezentativă din istoria tiflopedagogiei româneşti, în tot decursul secolului XX, cât şi în viitor, probabil.

***

Ne naştem fiecare cu norocul şi cu nenorocul nostru, zestre pe care o atribuim ori Divinităţii fie Destinului. Oare, de destin să depindă locul şi rostul nostru în viaţă şi în societate? Dacă e aşa, atunci el poate fi un al doilea Dumnezeu. Un Dumnezeu mai puţin Dumnezeu, dar mai crud şi mai neînduplecat decât primul. Să fie aceasta o ipoteză certă? Sau poate numai o legendă fatalistă, o poveste a fantasticului? Nici una, nici alta, ci mai degrabă, din amândouă câte o parte, foarte bine sudate între ele şi atothotărâtoare.

În zorii zilei de 6 septembrie 1878, venea pe lume în oraşul Iaşi un băieţel, al treilea copil al familiei Eleonora şi Vasile Tassu. După trei ani de viaţă fericită a părinţilor, bolta senină a familiei se întunecă de nori groşi, care dezlănţuie o furtună îngrozitoare în casa acestora. Micuţul băieţel, "Nică," ce împlinise abia trei ani, se îmbolnăveşte şi este internat în spital. Acolo zace mai mult de două săptămâni între viaţă şi moarte, supravegheat permanent şi pe rând de către părinţi. Forţa aceea stihinică şi nebună le distrusese ultimul vis făurit despre fiul lor, aflat în suferinţă pe patul spitalului.

La externare, copilul se însănătoşise, dar spre marea nenorocire a părinţilor, îşi pierduse vederea. Medicii, spre a-i încuraja pe nefericiţii părinţi, îi asigură că mai târziu copilul îşi va recăpăta vederea. încrezători în spusele medicilor, au tot aşteptat să se producă minunea, dar aceasta nu s-a petrecut. în disperarea lor, au căutat alte căi salvatoare, ca să îndrepte ceea ce boala de variolă distrusese. Au mers cu băieţelul în fiecare duminică la biserică. Au aprins lumânări, au dat acatiste, s-au rugat la Dumnezeu şi la icoane, au donat bani la unele biserici sărace. însă odrasla lor n-a dobândit leac.

Au luat apoi calea spitalelor, s-au dus cu copilul la medicii cei mai renumiţi şi la spitalele cele mai mari. S-au perindat de la Iaşi la Bucureşti, iar la Iaşi la Budapesta, la Viena, la Praga, întorcându-se de fiecare dată tot mai descurajaţi. Leacul dorit şi căutat, pentru ochii micuţului Nică, nu l-au aflat.

După o resemnare sufletească, părinţii au hotărât să-i ofere fiului lor o serie de preocupări care să-i dezvolte fizic şi psihic cât mai mult, smulgându-1 din ghearele inactivităţii ucigătoare.

Mama sa, profesoară de limba franceză, a hotărât să-1 pregătească la nivelul şcolii primare. I-a citit zilnic din manualele şi din cărţile şcolare. Copilul, fiind foarte inteligent, mama sa a decis să extindă planul de şcolarizare a micuţului, predându-i şi ore de pian şi de limba franceză.

Cele două surioare ale lui Nică, la rândul lor, l-au antrenat la jocuri şi la exerciţii de gimnastică, pe care amândouă le făceau în cadrul şcolii.

Ori de carte ori familia Tassu mergea în vizită la rude şi la prieteni, Nică era totdeauna prezent. Pentru el acele vizite plăcute constituiau un prilej fericit de a cunoaşte străzile, drumurile şi locurile din oraşul Iaşi şi în acelaşi timp de a cunoaşte oamenii vizitaţi, de la care învăţa foarte multe lucruri noi şi interesante. Se poate releva faptul că, prin toate aceste acţiuni, părinţii săi erau pedagogi excepţionali. Numai aşa se explică cum aceşti părinţi au reuşit să-i insufle fiului lor dragostea de muncă şi de învăţătură, de muzică şi de frumos. De la mama sa a învăţat primele cunoştinţe de pian, iar de la tatăl său cele de vioară. La şase ani începe lecţiile de pian, la care face progrese uluitoare, graţie talentului de care dispunea. Dintr-un instinct matern, mama sa întrevedea că mai târziu muzica va constitui aleanul de bază în momentele de tristeţe cauzate de infirmitatea fiului său. Şi într-adevăr a avut dreptate, deoarece mult mai târziu fiul său sublinia în lucrarea sa, rămasă în manuscris, următoarele: "De cele mai multe ori, muzica a constituit pentru sufletul meu, uneori abătut, mângâierea supremă."

La şapte ani începe să înveţe vioara cu tatăl său care, spre deosebire de mama, era foarte sever. La început, copilului nu-i plăcea acest instrument, văzându-l "respingător şi greu." Meritul mare al părintelui său a fost acela de a-i schimba părerea despre vioară.

Ca buni pedagogi, părinţii s-au orientat excepţional în vederea pregătirii şi instruirii în străinătate a fiului lor. Au solicitat Ministerului Instrucţiunii Publice aprobarea ca fiul lor să susţină examenul pentru absolvirea a patru clase primare la "Şcoala Al. I. Cuza" şi pentru obţinerea certificatului de absolvire. Prin acest formidabil succes, I. V. Tassu a devenit primul tânăr nevăzător din România care a obţinut un astfel de certificat în baza examenelor,' document ce mai târziu îi va servi la înscrierea sa la Institutul Naţional al Tinerilor Orbi din Paris.

***

Spre sfârşitul lunii august 1892, tânărul nevăzător I. V. Tassu în vârstă de 14 ani mergea la Paris însoţit de tatăl său, doctor în ştiinţe juridice şi preşedintele Curţii de Conturi din Iaşi. Pe lângă bagajele necesare, mai luase cu el o vioară de marcă mai puţin valoroasă, dosarul completat amănunţit, în care era anexat şi certificatul de absolvire a patru clase primare. Se prezenta la Institutul Naţional al Tinerilor Orbi din Paris ca un tânăr pregătit excepţional în România. Cultura sa era completată şi pe latura muzicală, cântând foarte bine la pian şi la vioară şi vorbind curent limba franceză. Toată această amplă pregătire tânărul o dobândise numai în cadrul familiei. La examenul susţinut în faţa comisiei şi a cadrelor didactice ale institutului, Tassu a fost admis cu media zece. Foarte repede el şi-a câştigat stima şi preţuirea colegilor, care i se adresau cu formule prieteneşti cordiale: "Mon ami", Mon frere", "Cher Tassu."

Pentru a-şi păstra neştirbit prestigiul dobândit, Tassu s-a prezentat totdeauna foarte bine pregătit la orele de la cursuri. Dintre cele 16 ore de activitate zilnică, studia la vioară trei ore, la pian două, în afară de duminica. Studia cu un entuziasm contaminant pentru colegii săi.

Institutul cuprindea două cicluri şcolare, primul echivalând cu profilul unui gimnaziu, iar cel de al doilea, cu profilul unui conservator al secolului al XIX-lea.

Ori de câte ori Tassu povestea despre anii săi de studii la Paris, mai totdeauna îşi începea relatarea eu emoţie, depănându-şi amintirile cu multă afecţiune.

"Dintre toţi anii, pentru mine cel mai greu a fost primul an. Atunci am depus cele mai mari eforturi de a învăţa să scriu, să citesc în sistemul Braille, să-mi îmbogăţesc vocabularul cu cuvinte şi expresii noi din limba franceză." Şi cu cât se cufunda mai mult în povestire, cele relatate de el deveneau mai interesante şi mai plăcute: "De luni până sâmbătă, programul nostru se întindea pe durata a 16 ore zilnic. De necrezut, dar foarte adevărat. La orele 22 ne culcam, iar la orele 6 dimineaţa suna deşteptarea şi o dată cu aceasta începea desfăşurarea programului şcolar. Duminica, în zilele de sărbători bisericeşti şi naţionale, cât şi în timpul vacanţelor, deşteptarea se suna la ora 8 dimineaţa, iar stingerea la orele 21. După micul dejun, participam la slujba religioasă ţinută în micuţa capelă din incinta institutului. Cei din ciclul doi cântau în timpul slujbei la orgă, la pian, în ansamblul instrumental al institutului. în tot timpul zilelor de sărbătoare aveam libertatea să mergem la spectacole, la rude, la prieteni sau pur şi simplu în promenadă, prin cartierele oraşului Paris."

Tassu considera acest program din cadrul sărbătorilor că avea un caracter tiflopedagogic, pentru că prin intermediul acestuia nevăzătorii cucereau de fiecare dată un spaţiu teritorial mai mic sau mai mare, legau prietenii cu lumea văzătorilor, care le creau sentimente de omenie şi de dragoste.

***

Dintr-un joc al hazardului, sau poate dintr-o hotărâre a destinului, în ziua de 30 august 1899, Tassu se va afla pentru ultima dată în faţa comisiei Institutului Naţional al Tinerilor Orbi din Paris, într-un moment de fericită răscruce a vieţii. îşi susţinea examenul de . absolvire al institutului, comisia oferind tânărului absolvent român ; diploma de onoare, cu medalia de aur, brevetul de maestru violonist, însoţite de propunerile acesteia de a rămâne profesor la catedra de muzică din institut.

Graţie nobleţei şi mândriei de patriot român, Tassu a răspuns comisiei, cu mult respect: "Onorată comisie, mă voi simţi toată viaţa îndatorat faţă de dumneavoastră, de Institutul unde mi-am însuşit specializarea, dar nu pot să primesc înalta catedră pe care mi-o oferiţi! Mă întorc în ţara mea, pentru a face şi cu ceva pentru copii orbi de la noi. Vă mulţumesc!"

I.V. TASSU: OPERA ELABORATĂ ŞI PUBLICATĂ

Literatura (versuri si proză)

1. "Pe placul nostru," volum de versuri pentru copii, apărut în Editura Socec (1923) cu desenele realizate de I. V. Popa. Volumul cuprinde 32 de poezii cu tematică foarte diversă, cu 94 pagini;

2. "Lumea lui Gogoneaţă", volum care cuprinde poezii, dialoguri ; ,scenete în versuri, apărut la Editura Cugetarea, în colecţia "Cartea copilului" (nr.26, 1944). Volumul are 53 de scurte poezii cu titluri foarte diverse, 65 pagini;

3. "Cale greşită," volum apărut în Editura Cartea Românească (1931), în colecţia "Orientarea profesională", cu o prefaţă de Grigore Trancu-Iaşi. Volumul (63 pagini) este scris în colaborare cu Marin N. Biciulescu şi cuprind multe ilustraţii sugestive;

4. "Crăişorul Odorel", volum apărut în colecţia "Cartea Copilului" (nr. 21) Editura Cugetarea (1943).Volanul este subintitulat "Povestire pentru copii" şi este dedicat învăţătoarelor de la grădiniţe şi clasele întâia şi a doua ale şcolilor primare.

LUCRĂRI PEDAGOGICE ŞI TIFLOPEDAGOGICE

Articole şi studii

1. "Les aveugles en Roumanie" (în revista "Valentin Häuy", iunie 1906, nr. 6);
2. "Dreptatea este a noastră" (articol publicat în 1912, în ziarul "Universul);
3. "Să nu fim defăimaţi" (articol publicat în ziarul "Universul" în 1913);
4. "Trecerea azilului de orbi la direcţia sanitară" (articol memoriu publicat în mai multe ziare în 1916);
5. "Se impune o specializare a cadrelor didactice de la şcolile de orbi din ţară" (articol apărut în ziarul "Universul" în 1919);
6. "În chestia şcoalelor speciale" (şcoli de orbi şi Societatea Amicii Orbilor), articol publicat în mai multe ziare în 1924;
7. "Istoricul şcolilor de orbi," studiu apărut în revista Braille (anul I, martie 1926, nr. 2);
8. "Câteva cuvinte despre orbi, cultură, educaţie, propuneri". Studiu apărut la Tipografia Mihai Antonescu, 1913;
9. "în chestia şcoalelor speciale," studiu apărut Ia Tipografia "Poporul" (fără data), 24 pagini.

MANUALE ŞCOLARE.

1. I.V. Tassu şi M N. Biciulescu, "Ionel şi Marioara", abecedar, partea a doua, pentru clasa I primară, urbană şi diviziunea rurală, cu desene noi şi originale. Ediţia I, Bucureşti, 1921;
2. I.V. Tassu şi M. N. Biciulescu, "Mai departe", carte de citire pentru clasa a III-a urbană şi diviziunea a III-a rurală;
3. I.V.Tassu şi M.N. Biciulescu, "Vrei să citeşti?" abecedar, partea 1, pentru clase I primară urbană, Ediţia I, 1921;
4. I.V. Tassu şi M.N. Biciulescu,"învaţă româneşte," lecţii ilustrate de gramatică şi compuneri libere, clasa a III-a urbană, ediţia I, Bucureşti, 1922;
5. I.V. Tassu şi M.N. Biciulescu, "Să isprăvim," carte de citire pentru clasa a IV-a primară ,urbană, ediţia a Ii-a, Bucureşti, 1923;
6. I.V. Tassu şi M.N. Biciulescu, "Altceva," carte de citire pentru clasa a II-a primară, urbană, ediţia a VII-a, Bucureşti, 1925;
7. I.V. Tassu şi M.N. Biciulescu, "învaţă româneşte," lecturi ilustrate de gramatică şi compuneri libere pentru clasa a III-a urbană, ediţia a IV-a, Bucureşti, 1925;
8. I.V. Tassu şi Mihai Negru, "Manual de limbă română" pentru clasa a V-a complementara, idem pentru clasa a VI- complementară, idem pentru clasa a Vii-a complementară;
9. I.V. Tassu şi Mihai Negru, "Manual de istorie" pentru clasa a V-a urbană şi rurală," idem pentru clasa a Vi-a complementară, pentru clasa a VII-a complementară.

AVRAM L. IVELA (1878-1927)

A. Viaţa şi activitatea.

O fericită coincidenţă va face ca viaţa şi activitatea lui A.L. Ivela sa cuprindă o serie de laturi comune cu ale vieţii şi activităţii lui I.V. Tassu, amândoi bucurându-se de un prestigiu bine meritat în rândul oamenilor de cultură din acea perioadă. Amândoi au desfăşurat o bogată activitate didactică, pe plan beletristic şi muzical. Amândoi s-au născut în acelaşi an - 1878 - şi au ajuns profesori de seamă la şcoala primară de nevăzători din "Vatra Luminoasă."

Dacă I.V. Tassu şi-a pierdut vederea la vârsta de numai trei ani, A.L. Ivela va rămâne nevăzător mult mai târziu, după etatea de 25 ani. Dispunând totuşi de multă tenacitate, A.L. Ivela se va resemna în faţa acestei noi situaţii ca deficient vizual, aşa după cum mărturiseşte în propria sa biografie, rămasă în manuscris: "Pentru noul meu fel de viaţă, mi-am impus resemnarea şi voinţa, să-mi făuresc o cale posibilă de muncă demnă şi cinstită. Şi, într-adevăr, şi-a croit o cale demnă şi cinstită în viaţa sa plină de eforturi fizice şi intelectuale, care i-au pricinuit chiar moartea prematură, înainte de a împlini 50 de ani.

S-a născut la Bucureşti, dintr-o familie de oameni modeşti, iubitori de cultură şi pasionaţi de colecţionarea unor obiecte de artă. Dintre cei trei fii ai acestei familii, doi îşi vor pierde vederea în cursul vieţii, iar cel de al treilea fiu va deceda în floarea vârstei, la 31 ani.

A.L. Ivela a urmat cursul primar, unde s-a distins ca un elev inteligent, silitor şi cu multă sensibilitate muzicală. După absolvire şi-a continuat studiile la Liceul "Mihai Viteazul", unde îşi va lua bacalaureatul cu o medie foarte bună, în 1896. Se va înscrie apoi la Facultatea de medicină. Singurul neajuns care îl va face inapt de a frecventa mai departe facultatea, va fi slăbirea bruscă a vederii, obligîndu-1 să se retragă de la cursuri. O dată cu intrarea în Facultatea de medicină, pentru a face faţă cerinţelor materiale ale familiei sale, deoarece tatăl său decedase de curând, Ivela va ocupa o catedră de predare a limbii române, la şcoala primară unde fusese elev, iar tatăl său institutor. Această scurtă perioadă din viaţa sa va fi zugrăvită în autobiografia sa prin cuvinte impresionante: *"... Eram un om fericit... Cât de frumos se îmbina ocupaţia de student, cu aceea de dascăl şi îndeplineam ambele ocupaţii până la pasiune..."*

După părăsirea Facultăţii de medicină, A.L. Ivela se va afla un timp într-un greu impas sufletesc, căruia, totuşi, îi va găsi rezolvarea. Fiind dotat de la natură cu un auz muzical desăvârşit şi dispunând de o anumită cultură muzicală, dobândită pe cale particulară, se va hotărî să-şi îndrepte paşii spre domeniul muzicii, unde va obţine rezultate deosebite. Dându-şi seama încă de la început că prin muzică îşi va croi un drum în viaţă, A.L. Ivela se va înscrie la Academia de muzică şi artă dramatică, chiar în 1900, în care a şi părăsit Facultatea de medicină. Era de fapt şi primul pas făcut în ţara noastră de un deficient vizual, spre a frecventa cursurile muzicale ale acestui for superior, for inaccesibil până atunci ne văzători lor. Pentru a se putea pregăti cât mai temeinic, A.L. Ivela mărturiseşte în autobiografia sa, cu multă sinceritate: *"îşi poate închipui careva cu câtă tenacitate eram înarmat? Cu câtă încordare studiam? De luni până miercuri şi apoi de miercuri până vineri veneam, cu câte 4-6 pagini de pian memorizate, notaţi, bine: MEMORIZATE - şi, în acelaşi timp, cu teme de armonie şi contrapunct scrise pe caiet şi acestea nu erau printre lucrările slabe ale clasei mele, ci dimpotrivă!"*

Fire veşnic frământată, în căutarea unor surse de muncă şi cu preocupări multiple, nu se mulţumeşte numai cu viaţa de student. Astfel, în acelaşi an (1900), se va angaja ca organist şi dirijor de cor, profesii pe care nu le va mai părăsi tot restul vieţii. Tot în autobiografia sa, el arăta: "Un şir de împrejurări favorabile desemnau în zarea vieţii mele o nouă aurora pentru mine - cultivarea aptitudinilor muzicale şi aplicarea lor în învăţământ."

Se angajează ca profesor de muzică la Liceul "Cultura", deţinând deja funcţiile de organist, dirijor şi maestru de muzică la câteva şcoli.

La şcoala de la Vatra Luminoasă, împreună cu I.V. Tassu a fost iniţiatorul învăţământului muzical pentru nevăzători. Pe lângă activitatea desfăşurată ca dascăl, el va depune şi o alta la fel de susţinută, va fi un bun organizator de serbări şcolare, dirijor de coruri reunite şi conducător de orchestre, organizator de concerte şi recitaluri, autor a numeroase manuale şcolare de muzică şi, în sfârşit, compozitor şi autor de texte pentru coruri, lieduri, romanţe, cântece populare ş. a.

Concretizăm în parte afirmaţiile de mai sus prin cele ce urmează:

- dirijor de reuniuni corale şcolare între anii 1901-1903;

- dirijor de coruri reunite în perioada 1904-1906;

- cu ocazia Expoziţiei naţionale din 1906, la marea serbare de la Arenele Romane, A.L. Ivela va conduce pentru prima oară un cor de 1000 de persoane, acompaniat de orchestră. Cu această ocazie i se va acorda medalia de aur, o plachetă şi medalia jubiliară a expoziţei;

- în 1921 va prezenta din nou aceeaşi serbare la Arenele Romane, cu prilejul sărbătoririi centenarului răscoalei lui Tudor Vladimirescu.

Dotat de natură şi cu mult talent oratoric, A.L. Ivela se va remarca prin organizarea unor conferinţe în domeniul muzicii româneşti şi universale, publicul fiind cucerit de prezentarea captivantă şi interesantă a acestor prelegeri. Toate aceste activităţi I-au situat în rândul celor mai reprezentativi muzicieni români.

B. Privire generală asupra lucrărilor publicate:

Majoritatea lucrărilor sale au fost tipărite Astfel, articolele, studiile şi cronicile sale muzicale au apărut în diverse ziare şi periodice, lucrări care, pe lângă conţinutul lor artistic-muzical şi instructiv educativ, oglindesc şi vasta sa cultură. Alte articole i-au apărut în revistele "Vatra Luminoasă" şi "Amicii orbilor", cu privire la muzica şi la pregătirea muzicală a nevăzătorilor.

Publicarea manualelor şcolare de muzică, mai ales pentru învăţământul special şi gimnazial, tipărite în mai multe ediţii şi difuzate în toată ţara, au făcut ca A.L. Ivela să primească calificativul de "reformator al studiilor muzicale din învăţământ." Valoarea lor didactică a constat în noua tematică a solfegiilor, a elementelor din domeniul teoriei muzicii şi al culegerii cântecelor şi melodiilor accesibile elevilor. Ca muzicolog şi bun pedagog, el. a redactat manualele respective într-un stil nou, acestea constituind pentru mai mulţi ani baza învăţământului muzical din ţara noastră. Numărul mare de manuale a fost completat de culegeri şi albume cu cântece şi coruri clasice şi populare, cuprinse în volumele "Lira maestrului" şi "Lira şcolarului".

Un alt manual de o certă valoare didactică, de o concepţie originală, a fost cel intitulat "Orpheus", tipărit în patru ediţii. Aici el propune un procedeu original de a înţelege muzica, prin comparaţie cu literatura. Lucrarea a fost concepută sub forma unei antologii muzicale.

La lista manualelor de muzică se adaugă şi volumele "De-ale muzicii" şi "Povestiri muzicale" - ambele de o accentuată factură educaţională.

Lucrarea de mare valoare, la care Ivela a lucrat până la sfârşitul vieţii sale, cu sprijinul bunului său prieten, muzicologul Nicolae Oancea, a fost "Dicţionarul muzical ilustrat", ce a apărut chiar în anul morţii sale. Dicţionarul cuprinde numeroase date şi explicaţii în legătură cu noţiunile muzicale, biografia compozitorilor, termenii specifici muzicii româneşti etc, fiind tipărit postum, ca un omagiu adus celui care a depus mari eforturi în acest domeniu.

De asemenea, A.L. Ivela a elaborat, pentru nevăzătorii adulţi de la Vatra Luminoasă, o serie de manuale şcolare, când se simţea acut lipsa acestora, cum au fost "Carte de citire," "Abecedar," "Carte de teorie" şi "Carte de solfegii."

În 1919, în colaborare cu Grigore Magiari, un apreciat profesor de muzică, publică două interesante volume de coruri şcolare, cu texte şi partituri pentru mai multe voci. Nu mai puţin valoroasă este şi culegerea a 200 de melodii inspirate după vechile cântece spaniole. Lista vine să se completeze cu alte lucrări tipărite, ca: "Muzică liturgică," "Muzică laică pentru pian sau pentru voce şi pian", pe versuri ale poeţilor români sau pe versuri proprii etc. O altă serie de piese cu caracter popular, ostăşesc şi şcolar, vin să încheie bogata sa operă muzicală, care a văzut lumina tiparului.

C. Prezentarea succintă a lucrărilor publicate

Vom enumera lucrările de seamă ale lui A.L. Ivela ce au fost publicate, în ordinea apariţiei lor:

1. "Curs complet de muzică vocală pentru uzul şcolilor secundare de ambele sexe" (solfegii şi cântece pentru clasa a IV-a secundară) Bucureşti, Ed. Librăriei Alcalay, 1914,71 pagini;
2. "Lira şcolarului", cu 24 ilustraţii, cuprinzând textele celor 48 de cântece din album, Bucureşti, 1914,48 pagini, Ed. Librăriei Alcalay;
3. "Solfegii şi cântece pentru cl. I. secundară," Bucureşti, Ed. Librăriei Alcalay, 1914 (curs complet pentru muzica vocală), 82 pagini;
4. "Solfegii şi cântece pentru clasa a II-a secundară", Bucureşti, Ed. Librăriei Alcalay, 1914,63 pagini;
5. "Solfegii şi cântece pentru clasa a II-a secundară", Bucureşti, Ed. Librăriei Alcalay, 64 pagini;
6. "Al patrulea album muzical" (cuprinde coruri şcolare pe trei voci egale şi patru voci mixte), Bucureşti, Ed. Librăriei Alcalay, 1919,72 pagini;

7. "A doua liră a maestrului", cu note muzicale cuprinzând cântece şcolare pentru predarea învăţământului după auz, Bucureşti, 1919 Ed. Librăriei Alcalay, 32 pagini (plus introducerea de 16 pagini);
8. "Manual de muzică vocală", cuprinde solfegii şi cântece pentru cl I-a secundară, de ambele sexe, Ed. a IV-a, Bucureşti, 1919, 88 pagini;
9. "Orpheus - cartea iubitorilor de muzică", ed, a II-a, Bucureşti, 1922, 180 pagini plus programul;
10. "Dicţionar muzical ilustrat", Bucureşti, 1927;
11. "Povestiri muzicale culese", Biblioteca pentru toţi, nr. 646,[r] Bucureşti, 127 pagini.

D. Material bibliografic consultat

1 .Enciclopedia "Cugetarea";
2. "Dicţionar de muzică" de Iosif Sava şi Luminiţa Vartolomei; Ed. Ştiinţifică şi enciclopedică, Bucureşti, 1979;
3. "Un apreciat muzicolog nevăzător - A.L. Ivela" de Florian V. Ion, în revista "Viaţă nouă", supliment trimestrial nr. 2/1978;
4. Adriana Muscuna, "A.L. Ivela (1878-1927)" articol apărut în "Studii de muzicologie", voi. 17, Ed. muzicală, Bucureşti 1983. 1

GEORGE RAUL ANASTASIU (1919-1993)

A. Viaţa şi activitatea

Printre personalităţile de seamă ale nevăzătorilor din ţara noastră, la loc de frunte se află şi prof George Raul Anastasiu, care a contribuit la rezolvarea problemelor de muncă şi de viaţă, la culturalizarea ne văzători lor, la integrarea lor socio-productivă. Posesor al unor bogate cunoştinţe în multe domenii şi cunoscător al câtorva limbi străine, a activat neobosit pentru a ridica prestigiul celor fără vedere din ţara noastră, pentru necontenita creştere a nivelului lor material şi spiritual.

Născut la Bucureşti, după terminarea şcolii primare, urmează primele şase clase de liceu la Colegiul Sf. Sava, după care se mută la Liceul Titu Maiorescu, unde termină clasele a VII-a şi a VIII-a şi unde îşi ia şi bacalaureatul. în 1938 pleacă la Lausanne (Elveţia), unde, după terminarea studiilor superioare, obţine titlul de doctor în ştiinţele sociale şi diploma de inginer.

După doi ani de la pierderea vederii (în urma unei maladii avute în această perioadă) se întoarce în ţară (1947), iar în 1950 este încadrat în calitate de cadru didactic la Grupul şcolar special nr.1, Bucureşti. Aici va reuşi să se specializeze temeinic în problemele de tiflopedagogie.

Ca profesor, se preocupă de înfiinţarea unor cercuri şcolare, pe teme diverse (cerc pentru cunoaşterea limbii şi literaturii române, de etică şi educaţie socialistă, de educaţie sanitară, de autogospodărire etc. Ca director de studii, acordă un sprijin susţinut pentru dotarea cabinetelor şi laboratoarelor şcolii cu o serie de aparate, ustensile, mulaje şi exponate necesare predării unor materii de specialitate, ca limba română, matematica, fizica, botanica, zoologia ş.a.

Este autorul unui Abecedar (partea I-II), iar în colaborare cu prof. Nicolae Ionescu, întocmeşte o serie de alte manuale şcolare: de gramatică, aritmetică, geografie, ştiinţele naturii). Pentru însuşirea cunoştinţelor geografice pe hartă, pe cale tactilă şi auditivă, concepe şi confecţionează o hartă sonoră pentru elevii nevăzători, în colaborare cu prof. Gabriela Fundătură şi Vasile Şerban. Preocupat de a găsi un înlocuitor al hârtiei pentru tipăriturile Braille, realizează o folie plastică cu proprietăţi superioare hârtiei, mai rezistentă pentru imprimarea alfabetului în relief, mai uşoară şi mai estetică ca aspect.

Demn de evidenţiat este şi faptul că toată activitatea sa desfăşurată în cadrul şcolii s-a împletit cu activitatea din cadrul asociaţiei. începând din 1953, va fi solicitat ca, împreună cu alte cadre didactice şi activişti, să se ocupe de pregătirea înfiinţării asociaţiei şi de apariţia revistei "Viaţa nouă." Bun cunoscător în

problemele de presă şi ca unul care a desfăşurat o largă activitate publicistică, va avea un rol de seamă în perioada în care a luat fiinţă revista, contribuind la apariţia acesteia, în primăvara anului 1954.

În 1963 este ales vicepreşedinte cu problemele culturale, la Conferinţa a II-a pe ţară a asociaţiei. Va fi, de asemenea, desemnat şi ca redactor responsabil al revistei Viaţa nouă", în această calitate desfăşurând o amplă activitate publicistică, însumând peste 150 de articole cu teme diverse, apărute în revista asociaţiei şi în alte periodice.

Ca tiflopedagog va prezenta o serie de interesante referate şi comunicări în cadrul unor simpozioane şi colocvii, desfăşurate în ţară şi străinătate.

Din 1979 va prelua funcţia de preşedinte al Asociaţiei nevăzătorilor din R.S.R.

B. Privire generală asupra lucrărilor publicate

Cele peste 150 de articole şi studii publicate în revista "Viaţa nouă", în Revista de pedagogie şi alte periodice ale Ministerului Educaţiei şi învăţământului sunt axate pe o tematică variată:

1. probleme privind activitatea Asociaţiei nevăzătorilor din ţara noastră;
2. tiflopedagogie şi tiflologie românească şi străină;
3. inserţia socio-productivă a nevăzătorilor;
4. reportaje şi note de călătorie ş.a.

O lucrare de mare valoare documentară, istorică şi tiflopedagogică, elaborată în colaborare cu prof. Ioan Marcu este intitulată "Contribuţii privind evoluţia ideii de asistenţă în Moldova şi Ţara Românească. Instituţii şi forme de educaţie, instruire şi ajutorare a nevăzătorilor din ţara noastră." Subliniem că lucrarea respectivă este unică în felul ei, în istoriografia din ţara noastră, nemaifiind până în prezent publicată una asemănătoare. Prima parte este elaborată de prof. G. Anastasiu, iar cea de a doua parte, de prof. I. Marcu. Este vorba de un studiu amplu, complex, bazat pe documente ca: hrisoave, cronici şi acte domneşti, precum şi pe o serie de publicaţii de pedagogie, sociologie şi asistenţă socială.

Iată mai jos câteva din titlurile unora dintre articolele publicate în revistă:

1. - Activitatea cultural-educativă, factor de promovare în munca de conducere a nevăzătorilor noştri;
   - Contribuţia Asociaţiei nevăzătorilor din România pentru o corectă informare a opiniei publice despre viaţa şi activitatea nevăzătorilor;
   - Prima afirmare europeană a asociaţiei noastre;
   - Intensă activitate organizatorică - prilej de afirmare a demnităţii noastre;
2. - Imperative pedagogice ale prezentului; Noi aparate in domeniul tiflologiei;
   - In atenţia tiflologilor, o lucrare mult aşteptată;
3. Pentru asigurarea locurilor de muncă destinate nevăzătorilor;
   - Preocupări pentru găsirea de noi locuri de muncă;
   - Noi perspective în calificarea nevăzătorilor;
4. - Popas pe malul Spree-i (note de călătorie);
   - Moscova, februarie 1977;
   - Două săptămâni între Budapesta şi lacul Balaton;

- La porţile luminii (reportaj);
- Sardegna cânta e danza (un anno dopo);
- Să nu uităm Peskariofka (note de drum).

C. Prezentarea succintă a lucrării "Contribuţii privind ideea de asistenţă în Moldova şi Ţara Românească. Instituţii şi forme de educare, instruire şi ajutorare a nevăzătorilor din ţara noastră."

Ea ocupă un loc de frunte printre lucrările de istoriografie tiflologică. Multitudinea documentelor vechi şi foarte vechi care alcătuiesc bibliografia primei părţi (114 titluri de lucrări tipărite, volume; publicaţii, acte, documente, cronici şi hrisoave), demonstrează caracterul ştiinţific al lucrării, valoarea sa deosebită. Ea a fost editată de către Asociaţia nevăzătorilor din R.S. România. Prezentăm mai jos coperta şi cuprinsul, primele părţi, ca şi două fragmente din lucrare.

Prof. George Anastasiu Prof. Ioan Marcu

Contribuţii privind ideea de asistenţă în Moldova şi Ţara Românească.

Instituţii şi forme de educare, instruire şi ajutorare a nevăzătorilor din ţara noastră.

Asociaţia nevăzătorilor din R. S. România

Bucureşti, 1980

(redactori de carte: S. Opreanu şi Fl. Oprescu)

Cuprinsul Partea I, 1. Cuvânt înainte de prof. Lucia şi Alex. Caraman 2. Prefaţa autorilor; 3. Sumarul primei părţi (9 capitole, cu bibliografia - 114 titluri).

I. "(...) Cercetând documente ce poartă amprenta timpului, răsfoind cu grijă respectuoasă hrisoavele cu peceţi, din a căror ceară ne privesc, peste veacuri, zimbrii Moldovei şi vulturii Ţării Româneşti, suntem stăpâniţi de sentimente de admiraţie, nu numai pentru litera îngrijită, aşternută cu migală pe pergament, dar mai ales pentru faptul că din citirea lor reiese clar, fără posibilitate de contrazicere, ideea că pe planul relaţiilor, ţările româneşti au cunoscut aceeaşi dezvoltare ca şi alte ţări, care încearcă să se prezinte în faţa istoriei, ca premergătoare întrutoate. Astfel, dacă cronicile înregistrează întemeierea Ospiciului "Quinze-Vingts" în 1260, la Paris, de către regele Franţei Ludovic IX (1226-1270), pentru a servi de azil orbilor şi la noi, din cele mai vechi timpuri, domnitorii au manifestat grijă pentru răniţii şi invalizii luptelor, în urma cărora s-au plămădit statele româneşti de sine stătătoare". (Partea I, cap. I)

2. "(...) Lucrarea de faţă, care încearcă să pună în lumină rezultatul cercetărilor întreprinse de noi timp de mai mulţi ani, pentru aflarea şi analizarea documentelor şi mărturiilor referitoare la problemele de asistenţă socială în ţările române de-lungul veacurilor, la Biblioteca Academiei R.S.R. la Arhivele Statului, muzee şi biblioteci din Bucureşti şi din ţară, ne dă posibilitatea să tragem unele concluzii, care merită - credem - să fie reţinute.

a) Prezenţa ideii de asistenţă.

Din cele circa 100 de documente şi mărturii cercetate şi studiate, reiese fără posibilitate de îndoială faptul că, încă din secolul al XIV-lea, a existat o reală şi concretă preocupare de organizare a vieţii sociale, a asistenţei pentru diferite categorii de locuitori, în raport cu serviciile pe care aceştia le aduseseră celor două ţări româneşti (ocolnica de hrisoave domneşti ale satului Măţăul; documentele de la Ştefan cel Mare, din 12 aprilie 1459 şi 1480 etc).

De o grijă deosebită, în cadrul acestei asistenţe, s-au bucurat cei lipsiţi de vedere, de unde desprindem existenţa unui accentuat spirit umanitar.

(Partea I, cap. IX)

D. Material bibliografic consultat.

Articolele publicate în revista "Viaţă nouă" şi suplimentul acesteia (1968-1982);

2. "O nouă şi valoroasă lucrare pe tărâm tiflologic";

3. "Contribuţii la istoria învăţământului special din România (culegere de studii)", Editura didactică şi pedagogică din Bucureşti;

4. "Recuperarea socioprofesională a nevăzătorilor din România" (Comunicări prezentate la primul Simpozion tiflologic din România, Bucureşti, 1975);

5. G. Anastasiu şi Ioan Marcu: "Contribuţii privind ideea de asistenţă în Moldova şi Ţara Românească. Instituţii şi forme de educare, instruire şi ajutorare a nevăzătorilor din ţara noastră".

DUMITRU GOREA (1915-1983)

A. Viaţa şi activitatea

Cei trei profesori tiflopedagogi de renume - I.V. Tassu, Filip Naia şi Dumitru Gorea - deşi au trăit în perioade diferite şi au avut concepţii deosebite cu privire la învăţământul special pentru deficienţii vizuali din ţara noastră, au fost totuşi animaţi toţi trei de acelaşi ideal pedagogic: buna organizare şi dezvoltare a acestui învăţământ.

Dumitru Gorea s-a remarcat printr-o rodnică activitate didactică, bazată pe principii modeme, eficiente, privind învăţământul tiflopedagogic contemporan, prin aportul său la ridicarea necontenită a nivelului profesional de specialitate a cadrelor didactice, cu şi fără vedere, de la Centrul şcolar nr. l, Bucureşti, contribuind în acelaşi timp în mod hotărâtor spre a crea o bază materială nouă acestei importante instituţii de învăţământ.

Dumitru Gorea s-a născut în comuna Bicaz (jud. Neamţ), dintr-o familie de plutaşi. A urmat şcoala primară şi şcoala normală de învăţători în oraşul Roman. Pe aceasta din urmă o va absolvi în 1935, cu rezultate excepţionale, fiind declarat şef de promoţie.

Devenind învăţător, va funcţiona la mai multe şcoli din judeţele Ilfov, Neamţ şi Suceava, unde se va bucura de apreciere şi stimă din partea conducerilor şcolilor respective şi a părinţilor elevilor. De aceea, va fi apoi numit director de şcoală şi de cămin cultural în satul Fundul Sadovei, din fostul judeţ Câmpulung Moldovenesc, unde va desfăşura cu pasiune şi dăruire cele două activităţi ce i s-au încredinţat. Absolvind ulterior Şcoala militară de ofiţeri de cavalerie, a fost mobilizat şi trimis pe front. în focul luptelor, va fi rănit de trei ori, pierzându-şi vederea. II vom afla apoi la Centrul de reeducare a invalizilor de război, unde se va restabili psihic, activând în calitate de cadru didactic la acel centru.

După desfiinţarea acestuia (1947), va fi numit profesor la Şcoala specială de nevăzători din Cluj, secţia preşcolari, dovedind pentru micuţii săi elevi mult tact, răbdare şi dragoste, de adevărat părinte şi dascăl. Specializându-se în această direcţie - învăţământul preşcolar pentru nevăzători - va fi solicitat de Ministerul învăţământului să se ocupe de organizarea unei grădiniţe de copii nevăzători (fete şi băieţi) în comuna Săftica (jud. Ilfov), la care va funcţiona o perioadă de timp ca învăţător.

In perioada cât a activat ca profesor la şcoala din Cluj, s-a înscris la Facultatea de drept a universităţii clujene, pe care o va absolvi în 1951, obţinând în acelaşi an şi diploma de licenţă, iar ulterior va susţine şi examenul de tiflopedagog, pe care îl va lua cu rezultate foarte bune.

La sfârşitul anului 1958, va fi numit director de studii la Şcoala profesională specială nr.5, Bucureşti (actualul Centrul şcolar nr. 1). Ca director, va contribui la înfiinţarea cabinetelor şcolare de tehnologie, dotându-le cu materiale, ustensile şi aparatură modernă, cu exponate confecţionate de către elevii şi maiştrii şcolii pe faze tehnologice, precum şi cu o bogată documentaţie despre meseriile practicate de elevii nevăzători şi ambliopi.

Dumitru Gorea va contribui, de asemenea, la înfiinţarea studioului fonic de înregistrări pe bandă magnetică.

Una dintre cele mai mari realizări ale sale poate fi considerată înfiinţarea clasei de acordori de piane - unica de acest fel din cadrul învăţământului special pentru deficienţii vizuali din ţara noastră.

De asemenea, el va face parte din brigăzile de inspecţie pentru acordarea gradului didactic cadrelor de la şcolile speciale din Bucureşti, Buzău, Cluj şi Tg. Frumos. Totodată, Dumitru Gorea va participa la diferite simpozioane naţionale şi internaţionale, cu referate elaborate singur sau în colaborare (simpozioanele naţionale din 1956, 1958, 1960, simpozionul internaţional de la Berlin din 1967 etc).

Ca mare mutilat de război va face parte din Comitetul de luptă pentru pace al municipiului Cluj, unde va ţine cea 150 de conferinţe, prin care va înfiera războiul şi ororile lui în faţa elevilor, a cadrelor didactice şi a muncitorilor din diverse uzine şi întreprinderi.

Pentru toată această bogată activitate, Dumitru Gorea va fi distins cu diplome, medalii şi insigne, cum ar fi "Medalia Muncii," "Profesor fruntaş", "Meritul sanitar", "A X-a aniversare a luptei pentru pace", insigna "A XX-a aniversare a înfiinţării Asociaţiei nevăzătorilor din R.S. România" ş.a.

B. Privire generală asupra lucrărilor elaborate

Dumitru Gorea, ca tiflopedagog, a elaborat o serie de valoroase lucrări de specialitate, publicate în revista "Viaţă nouă", în revista Ministerului Muncii şi Prevederilor Sociale şi în Buletinul pedagogic. Cele cea. 10 articole publicate în revista "Viaţă nouă" se adresează direct elevilor şi cadrelor didactice.

Dintre lucrările de specialitate de dimensiuni mai mari citäm "îndrumător de predare a scris-cititului Braille" (1954) şi "Formarea percepţiilor, reprezentărilor şi noţiunilor despre lumea obiectelor la nevăzători" (1956).

Dumitru Gorea a fost şi autor de manuale şcolare, elaborate în colaborare: "Abecedar" (partea I şi a II-a) pentru şcolile generale de nevăzători, "Carte de citire" pentru clasa a II-a, "Manual de aritmetică" pentru clasa I şi "Manual de aritmetică" pentru clasa a II-a, "Manual de fizică şi de matematică" pentru şcolile profesionale de nevăzători. Manualele mai sus citate s-au impus prin noutatea conţinutului, al formei de prezentare, ca şi prin introducerea desenelor în relief.

Referatele prezentate în cadrul simpozioanelor din ţară şi străinătate vin să completeze lista lucrărilor sale pe plan tiflopedagogic.

C. Prezentarea succintă a lucrărilor elaborate

Referitor la articolele publicate în revista "Viaţă nouă" menţionäm că o parte dintre acestea le-a redactat personal, iar altele în colaborare. Prezentäm mai jos titlurile acestora şi revistele în care au apărut.

I. a) Despre studiul individual al elevilor (4/1963);
   b) Rânduri către absolvenţi (6/1964);
   c) La început de an şcolar (10/1965);
   d) O nouă afirmare (5/1965);
   e) Ziua absolventului (7/1967);
   f) Constantin Dumitrescu (12/1971).

II. Articole scrise în colaborare:
   a) Prof. G. Anastasiu şi prof. D. Gorea: Ion Marcu - o viaţă de pionierat în slujba nevăzătorilor (2/1979);
   b) Prof .I. Marcu şi prof. D. Gorea: Preocupări ale subcomisiei pentru semne de matematică, fizică, chimie şi geografie (2/1977).

III. Articole apărute în alte publicaţii

a) Prof. St. Pop şi prof. D. Gorea: Formarea percepţiilor, reprezentărilor şi noţiunilor despre lumea obiectelor la nevăzători (Buletinul pedagogic, nr. 6/1956);

b) Îndrumător de predarea scris-cititului Braille (Revista Min. Muncii şi Prev. Soc, numerele 1-3/1954).

Manualele elaborate în colaborare, de limba română (clasele I-II) şi de aritmetică (clasele I-II), pentru şcolile generale de nevăzători au fost aprobate de Editura didactică şi pedagogică în-anii 1956, 1957, 1959, 1961, 1962, 1965, iar manualele de fizică şi matematică pentru şcolile profesionale de nevăzători au fost avizate favorabil de Ministerul Muncii şi Prevederilor Sociale, cu acordul Ministerului Educaţiei şi Învăţământului (Serv. şcoli speciale).

Reproducem mai jos fragmente din două articole publicate în organul de presă al Asociaţiei nevăzătorilor din R. S. România, revista "Viaţă nouă":

1. "... în munca de instruire teoretică, o importanţă deosebită o are studiul individual. Munca independentă a fiecărui elev este calea sigură de însuşire temeinică a cunoştinţelor predate de către profesor la clasă. Ea se sprijină pe notiţele luate la clasă şi pe manual. Problema luării notiţelor în Braille nu e un lucru uşor. Se cere pentru aceasta, din partea profesorului, o metodică adecvată: sublinierea prin intonaţie a tezelor principale ale expunerii, dictarea unor anumite formule, concluzii etc. Dictarea trebuie să fie clară şi într-un ritm potrivit cu viteza medie de scriere a elevilor..."

(Din articolul "Studiul individual al elevilor," revista "Viaţă nouă", nr. 4/1963)

2."... Ştim că am pregătit o promoţie bine orientată, devotată (...), capabilă prin pregătire să înfrunte cu succes sarcinile de producţie pe care le va avea de rezolvat. In ţara noastră, absolvenţii nevăzători, la rând cu absolvenţii tuturor celorlalte şcoli, nu mai au a se teme de necunoscut. Colective puternice, atitudini tovărăşeşti îi aşteaptă să le sprijine paşii în viitor..."

(Din articolul "Rânduri pentru absolvenţii şcolilor speciale de nevăzători", revista "Viaţă nouă" nr. 6/1964)

D. Material bibliografic consultat

1. Prof. G. Anastasiu şi prof. I. Marcu: "Prof. D. Gorea la 60 ani", revista "Viaţă nouă" (nr.4/1965);
2. Prof. N. Ionescu: "Prof. Dumitru Gorea - un distins tiflopedagog român" (idem nr. 4/1983);
3. Revista "Viaţă nouă" (ediţiile în Braille şi în scrisul obişnuit), numerele 4/1963, 6/1964, 1/1965, 10/1965, 7/1967, 12/1971, 11/1975,2/1979;
4. Revista Min. Muncii şi Prev. Soc., numerele 1-3/1951 şi 4/1955.

PROFESORUL IOAN MARCU. VIAŢA, ACTIVITATEA DIDACTICĂ, SOCIALĂ ŞI DE SCRIITOR

Profesorul Ioan Marcu provine dintr-o familie de ţărani patrioţi, aşa cum dealtfel au fost şi au rămas, iubitori de pământul transilvănean şi de poporul român.

A venit pe lume la 13 aprilie 1919, în satul Cisteiul Român, comuna Mihalţ, judeţul Alba, aparţinând unei familii numeroase, cu zece copii, băieţi şi fete, dintre care majoritatea trăiesc şi în prezent. Cinci dintre ei au fost la vremea lor cadre didactice de nădejde, iar restul salariaţi la diverse instituţii. Pentru părinţi, creşterea celor zece copii a constituit o problemă serioasă, muncind din greu să-i crească, dar mai ales să-i întreţină la învăţătură.

I. Marcu a urmat şcoala primară în satul natal, după care părinţii I-au înscris la Liceul Sf. Vasile al Bisericii Unite cu Roma, din Blaj. In condiţii materiale destul de grele, el va învăţa cu sârguinţă, reuşind să-şi ia bacalaureatul cu medii foarte bune. După terminarea liceului, se va strădui să-şi găsească o sursă de existenţă, sursa din care să-i întreţină câtuşi de puţin şi pe fraţii săi mai mici.

În faţa dificultăţilor materiale, tatăl său va emigra timp de cinci ani în S.U.A, unde, printr-o muncă susţinută, va reuşi să agonisească o sumă de bani cu care, la întoarcerea sa acasă, va putea cumpăra o bucată de pământ pentru agricultură şi pe suprafaţa căreia să-şi construiască o casă pe mărimea familiei.

I. Marcu va părăsi Blajul şi va merge la Cluj, unde se va angaja la Şcoala de Copii Orbi, reuşind totodată să se înscrie şi la Facultatea de Drept din acest oraş, luându-şi atât diploma de licenţă, cât şi cea de doctorat în ştiinţele juridice, între anii 1939 - 1947.

În acea perioadă va urma şi Şcoala de ofiţeri în rezervă din Arad. Atras de viaţa şi de problemele speciale ale nevăzătorilor, se va reîntoarce la Şcoala de copii orbi din Cluj, unde urmează şi cursurile de defectologie de la Facultatea de Pedagogie.

În 1950, susţine la Bucureşti examenul de specialitate de profesor tiflopedagog, fiind titularizat în învăţământul special pentru nevăzători şi ambliopi. Certificatul obţinut în urma acestui examen a fost eliberat de Ministerul Prevederilor Sociale.

Ca o predestinaţie parcă impusă, I. Marcu se angajează ca secretar Ia Centrul marilor mutilaţi nevăzători din război de la Braşov, unde de multe ori el declara cu emfază că marii mutilaţi îl considerau ca "cel de al doilea general".

în anul 1946, va fi numit pedagog la Şcoala de Orbi din Cluj, unde fusese mutat şi Centrul marilor mutilaţi de război (nevăzători). Numai după doi ani, el va fi numit profesor, iar în 1950 i se va încredinţa funcţia de răspundere de director al şcolii.

În iunie 1951, va fi transferat la Şcoala Profesională "Vatra Luminoasă" din Bucureşti, unde îşi va desfăşura activitatea didactică timp de 30 de ani, până în luna septembrie 1981, când va fi pensionat. Un timp, a deţinut funcţia şi de director de studii (1951-1953), iar după aceea funcţia de director coordonator (1954-1968). In perioada acestor funcţii, cea mai importantă realizare a sa şi a profesoarei Alexandrina Baz (director de studii), a fost construirea imobilului pentru Liceul de ambliopi, plasat pe teritoriul Centrului şcolar nr. l al Azilului Vatra Luminoasă.

Noua clădire a Liceului pentru ambliopi cuprindea 12 clase cu cabinete şcolare moderne şi cu un cabinet medical bine dotat cu aparatură de oftalmologie. în clădirea respectivă, pe lângă Liceul horticol, au funcţionat şi clase de tapiţerie, tâmplărie şi lăcătuşerie mecanică.

După reforma învăţământului din anul 1948, s-au introdus la Şcoala profesională de nevăzători următoarele meserii şi ateliere: masori, confecţioneri de ambalaje din carton, nasturi, mături, telefonişti, acordori de piane, clase postliceale de asistenţi fizioterapeuţi, ceramică şi olărie, clase de muzică şi o sală de sport ultramodernă, toate dotate cu aparatură, mobilier şi instalaţii moderne la vremea aceea.

Prin intervenţiile stăruitoare ale directorului I. Marcu s-au obţinut pentru elevi o dată cu uniforma şcolară gratuită şi echipamentul de protecţie în atelierele şcolii. O dată cu această aprobare, elevii au primit ca bursă lunară 30% din suma provenită din manopera de lucru a fiecăruia. Toate aceste numeroase şi importante realizări au fost posibile graţie faptului şi meritului directorului Marcu care totdeauna s-a preocupat de situaţia elevilor.

În anul 1954, directorul 1. Marcu va participa la schimbul de experienţă de la Praga. în anul 1960 şi în 1964 va vizita instituţiile şi asociaţiile nevăzătorilor din Sankt Petersburg, Moscova şi Kiev, iar în Bulgaria va vizita atelierele din Varna şi Sofia. în Germania va vizita şcoala de nevăzători din Mannheim. În anii 1967 -1976, va participa la simpozioanele de defectologie din Berlin. În Italia, pe cont propriu, va vizita Şcoala de nevăzători din Roma, atelierul de tricotaj din Florenţa şi o clasă integrală, compusă dintr-un număr egal de elevi văzători şi nevăzători.

Impresionantul volum de realizări în folosul şcolii şi al elevilor a fost posibil cu prioritate datorită cadrelor didactice deosebit de ataşate atât directorului lor cât şi elevilor. Determinat de profund de multa afecţiune a cadrelor didactice, I. Marcu participă împreună cu întreaga şcoală la înfiinţarea Asociaţiei Nevăzătorilor, asociaţie care va condiţiona modul de viaţă al nevăzătorilor din ţară. In consiliul de conducere al asociaţiei, profesorul Ioan Marcu a fost ales pe o perioadă îndelungată, iar în colegiul de redacţie al revistei ca membru şi ca responsabil al rubricii "Calendar tiflologic".

Dispunând de o vastă cultură în domeniul tiflopedagogiei şi al tiflologiei, acesta va elabora, atât singur cât şi în colaborare, foarte multe materiale şi articole în aceste domenii. Astfel, în colaborare cu unele cadre didactice de la şcolile de nevăzători şi ambliopi din ţară, va redacta mai multe manuale şcolare de tehnologie şi studiul materialelor, un abecedar pentru nevăzători şi un manual de dactilografie pentru handicapaţii vizual. Va publica în revistele "Viaţă

Nouă", cât şi în "Litera Noastră", precum şi în Buletinul Ministerului Prevederilor Sociale, ca şi în revistele de defectologie din Cluj şi Iaşi, materiale cu conţinut tiflopedagogic, defectologie, cât şi despre istoricul învăţământului nevăzătorilor din ţara noastră şi din lume.

În 1981, Ministerul Muncii va tipări împreună cu Asociaţia Nevăzătorilor un important studiu intitulat "Instituţii şi forme de educare, instruire şi ajutorare a nevăzătorilor din ţara noastră", studiu apărut în acelaşi volum cu lucrarea profesorului George Râul Anastasiu, intitulată "Contribuţii privind ideea de asistenţă în Moldova şi Ţara Românească".

În revistele "Viaţă Noua" şi "Litera Noastră," profesorul Ioan Marcu a publicat peste 120 de articole şi materiale de specialitate. Ca o frumoasă realizare a profesorului I. Marcu, este şi înfiinţarea muzeului tiflologic, din incinta şcolii, unic muzeu cu acest profil din ţară.

Pentru bogata sa activitate pe tărâm didactic, pedagogic, social şi publicistic, I. Marcu a fost distins cu mai multe medalii, insigne şi diplome din partea ministerelor tutelare, cât şi a asociaţiei.

În ziua de 26 ianuarie 2002, s-a stins din viaţă renumitul tiflopedagog Ioan Marcu, cunoscut şi preţuit de generaţia cadrelor didactice de la şcolile speciale pentru deficienţii vizuali din toată ţara. Valorificând imensa lui activitate didactică şi tiflologică, desfăşurată de-a lungul vieţii sale, cu competenţă şi ataşament, se impune cu strictă necesitate a fi considerat pe drept primul continuator prolific al ilustrului tiflopedagog I.V. Tassu.

Prin trecerea sa în eternitate, în istoria tiflopedagogiei române s-a înscris o grea pierdere.

PROFESORUL VIOREL CRĂCIUN. VIAŢA ŞI ACTIVITATEA DIDACTICĂ, ARTISTICĂ ŞI SOCIAL-SPORTIVĂ

Dacă profesorul Viorel Crăciun este iubit şi stimat de majoritatea nevăzătorilor din ţară, se datorează în primul rând faptului că dumnealui este o persoană înzestrată din natură şi de la părinţi cu foarte multe calităţi nobile şi omeneşti: sinceritate, bunătate, seriozitate, altruism şi modestie, calităţi mai rar întâlnite în zilele noastre şi în lume.

Pe lângă toate aceste trăsături sufleteşti de care profesorul Viorel Crăciun dispune, natura l-a mai înzestrat şi cu multe aptitudini muzicale pe care şi le-a dezvoltat în cadrul liceului de muzică şi la cursurile Conservatorului Gheorghe Dima din Cluj îndeplinindu-şi idealul profesional de viaţă şi anume acela de a deveni profesor. După îndeplinirea dorinţei de a fi cadru didactic, şi-a întemeiat o familie frumoasă şi fericită. Ce cerem mai mult de la viaţă decât împlinirea acestor două idealuri?

Activitatea didactică şi-a desfăşurat-o la Centrul şcolar nr. l din Bucureşti cu rezultate foarte bune. Unele dintre aceste rezultate obţinute la catedră s-au înscris în istoria tiflopedagogiei române pe bună dreptate. împreună cu colegul său, profesorul de muzică Petre Barbu, au reuşit să pregătească permanent corul şi orchestra şcolii la nivel excepţional. Cu aceste două formaţii muzicale au fost prezenţi în mai multe rânduri în unele emisiuni de radio, bucurându-se de multe aprecieri din partea publicului auditor. Şi tot aceşti doi profesori, împreună cu ansamblurile lor, au participat ani la rând la concursurile interşcolare din Bucureşti şi din ţară, ocupând totdeauna locurile fruntaşe, cu diplome de onoare, în timp ce presa acelor timpuri adresau articole elogioase la adresa şcolii şi a elevilor.

Mare păcat însă că muzica a devenit astăzi aproape inexistentă în cadrul şcolilor speciale de nevăzători din toată ţara.

Fără cuvinte mari şi laudative, încerc să descriu viaţa şi activitatea profesorului Viorel Crăciun, cât mai fidel şi cât mai succint posibil, ţinând cont de unele considerente ce ne aparţin deopotrivă.

S-a născut cu şaptezeci ani în urmă la data de 19 iulie 1935 în orăşelul Beiuş, dintr-o familie de oameni cu o stare materială foarte modestă. Părinţii au adus pe lume cinci copii, patru băieţi şi o fată, mărturisind adeseori că ei sunt averea lor cea mai mare. Aveau dreptate, pentru că un copil constituie pentru părinţi tot ceea ce este mai scump pe lume.

Soarta nemiloasă a hotărât ca fiul lor Viorel să treacă în viaţă printr-o grea cumpănă. Să-şi piardă vederea în urma unei adevărate fatalităţi. A găsit o grenadă neexplodată, pe care el, copil fiind, a făcut-o să explodeze. Nu l-a ucis, însă l-a lăsat fără lumina ochilor, pentru tot restul vieţii. Ca el şi alte sute de copii şi tineri au avut aceeaşi soartă nenorocită, unii dintre aceştia plătind chiar cu preţul propriei vieţi, în acest joc straniu şi distrugător de oameni şi de bunuri.

Jalea şi durerea a fost mare şi grea pentru toată familia. A trebuit să treacă mult timp până când părinţii şi fraţii accidentatului s-au resemnat. Asemenea explozive se găseau cu duiumul pe câmpii, prin locuri dosnice, prin păduri şi chiar prin mâlul apelor, în timpul şi după terminarea celui de Al Doilea Război Mondial, ca instrumente ale morţii şi ale mutilării.

După ce s-au resemnat complet, toată familia Crăciun, părinţii au fost predominaţi de grija fiului accidentat şi infirm. După multe frământări sufleteşti, au hotărât să-i înscrie la şcoala de copii orbi din Cluj, unde să înveţe carte şi o meserie cât de simplă, din care să trăiască atunci când ei nu vor mai fi. De la hotărâre până la îndeplinire nu a existat decât un pas pe care l-au făcut în luna aprilie 1946, când l-au înscris la şcoală.

O dată înscris la şcoală, băiatul s-a apucat serios de învăţătură, iar din an în an făcea tot mai multe bucurii părinţilor. Ca meserie şi-a ales muzica, meserie care va face din ea mai târziu un destin, o profesie importantă. Orientarea în această direcţie a fost perfectă, pentru că din muzică şi-a asigurat existenţa materială atât lui, cât şi familiei, pe care a îndrăgit-o atât de mult.

Muzica a constituit pentru profesorul Viorel Crăciun o pasiune, iar şahul şi încă câteva discipline sportive un colosal hobby, care şi astăzi îl predomină cu aceeaşi intensitate. A participat de-a lungul anilor la majoritatea concursurilor de şah desfăşurate în ţară şi peste hotare, competiţii organizate de asociaţiile nevăzătorilor din Europa. Nu a existat competiţie la care Viorel Crăciun să nu ocupe locuri de frunte în clasament, obţinând insigne, medalii şi diplome, ducând faima şahiştilor români peste graniţe şi aducând de acolo în ţară trofeele binemeritate.

Conducerea Asociaţiei Nevăzătorilor din ţara noastră i-a încredinţat responsabilitatea de apariţie în înscrierea Braille a caietului de şah, caiet atât de preţuit de şahiştii nevăzători.

În această lungă activitate şahistă, profesorul Viorel Crăciun a constituit permanent un model şi un exemplu de disciplină sportivă şi de competenţă.

Revenind la domeniul muzical, profesorul Viorel Crăciun a publicat în revista "Viaţă nouă" o serie de articole cu tematică din această artă, articole urmărite cu mult interes de către cititorii nevăzători.

Ceea ce a ridicat la culme succesul activităţii sale artistice a fost faptul că a activat în brigada artistică a şcolii. Brigada a fost condusă de către profesoara Mădălina Coracin care răspundea de recitări şi de teatru, iar profesorii Viorel Crăciun şi Petre Barbu de ansamblurile coral şi orchestral. Cu această brigadă s-au prezentat numeroase spectacole artistice şi muzicale pe scenele unor cămine culturale, ale unor case de cultură, precum şi în incinta unor întreprinderi, de la care au obţinut cele mai mari succese.

Cu 15 ani în urmă, profesorul Viorel Crăciun se desprinde de la catedră şi părăseşte şcoala, fiind transferat ca vicepreşedinte în conducerea Asociaţiei Nevăzătorilor din România. Aici urmează să exploreze un alt tărâm de activitate, de îndrumare şi emancipare a nevăzătorilor absolvenţi ai şcolilor speciale din ţară, precum şi a celorlalţi nevăzători, salariaţi şi pensionari, membri ai asociaţiei. în cadrul asociaţiei, desfăşurarea activităţii impune multă dăruire de sine, de înţelegere şi de competenţă, calităţi de care Viorel Crăciun a dispus din plin.

Anii s-au scurs prea repede şi în prezent profesorul Viorel Crăciun s-a pensionat, trăind o viaţă tihnită în cadrul familiei. In general participă într-o mare măsură la competiţiile şi concursurile şahiste desfăşurate în ţară şi în străinătate, obţinând rezultate legate de vârstă şi de sănătate.

Pentru toată această activitate grea şi nobilă pe care profesorul Viorel Crăciun a desfăşurat-o mai bine de 30 ani, rămânem îndatoraţi şi îi dorim multă sănătate. LA MULŢI AN I!

ALEXANDRU DABU, DIRECTORUL CENTRULUI ŞCOLAR NR 1 DIN BUCUREŞTI (VATRA LUMINOASĂ)

Dintre directorii de marcă ai Centrului şcolar nr. 1 din Bucureşti, directorul Alexandru Dabu ocupă un loc de frunte. Şi-a câştigat cu merit acest loc, printr-o muncă eficientă şi susţinută, fiind ataşat sincer atât de cadrele didactice cât şi de întregul personal administrativ şi de îngrijire. Şi în aceeaşi măsură este ataşat faţă de elevi, cărora le rezervă toate problemele lor cu bunăvoinţă şi înţelegere, ca un mare şi bun pedagog.

Ca director coordonator, se preocupă permanent de rezolvarea tuturor problemelor importante ce privesc bunul mers al acestui centru. Urmăreşte cu atenţie procesul de desfăşurare atât al învăţământului cât şi cel administrativ, rezolvând cu competenţă problemele. în cazuri de excepţie, când se ivesc unele dificultăţi, solicită sprijinul forului tutelar pentru rezolvarea favorabilă a diverselor probleme.

Pentru asigurarea materialelor necesare procesului de învăţământ la clase şi ateliere, directorul Dabu împreună cu directorul de studii şi cu colectivul de cadre didactice se preocupă permanent de procurarea acelor materiale, cum sunt:

a) maşini de scris în Braille, maşini de dactilografiat (megascoape), calculatoare cu voce sintetică şi imprimante în Braille;

b) dotarea cabinetelor şcolare de informatică, fizică, chimie, cultură fizică medicală, tehnologia meseriilor, deprinderi de viaţă zilnică. Toate aceste cabinete sunt înzestrate cu machete, planşe şi alte dispozitive folosite în clasele şi atelierele elevilor nevăzători şi ambliopi.

Pentru manipularea acestei aparaturi, cadrele didactice a trebuit ca mai întâi ele să fie instruite şi informate în privinţa manipulării şi folosirii acestei aparaturi noi şi sofisticate, după care să se poată preda elevilor, în cadrul lecţiilor. în acest scop, directorul Dabu a făcut legătura ca fundaţia "Visio" din Olanda, la care a găsit sprijin material şi documentar. Şi tot acest colectiv a hotărât dubla calificare a elevilor, pentru lărgirea sferei de plasare în producţie a absolvenţilor.

Manualul şcolar constituie mijlocul şi instrumentul important şi direct de învăţământ pentru elevi, fapt pentru care directorul Dabu se preocupă intens de elaborarea si tipărirea acestora. Manualele sunt elaborate conform programelor şcolare şi planurilor de învăţământ şi efectuate tot de colectivul centrului şcolar.

Un alt aspect de marcă în activitatea directorului Dabu este şi cel de autor de manuale şcolare, printre care citez manualele de tehnologia meseriilor, de desen tehnic.

Actul care va rămâne multă vreme înscris în memoria cadrelor didactice, a elevilor şi a tuturor salariaţilor este înfiinţarea, sfinţirea şi funcţionarea paraclisului (a micii biserici) din incinta centrului şcolar ce a luat fiinţă la 8 iunie 2001, la iniţiativa unor cadre didactice şi a directorului Alexandru Dabu. De atunci toată suflarea omenească din acest centru se bucură de posibilitatea ca, ori de câte ori simte nevoia de a se ruga bunului Dumnezeu, o poate face nestingherită.

Conduita şi corectitudinea de care directorul Dabu dispune în activitatea sa permanentă l-a determinat să aducă mari contribuţii centrului şcolar pe care îl conduce cu tot devotamentul. în modul acesta a reuşit să obţină ajutoare băneşti de la unii sponsori din străinătate, sumele de bani ridicându-se la nouă miliarde de lei, bani pe care i-a folosit cu strictețe şi responsabilitate la construcţiile, instalaţiile şi amenajările efectuate în clădirea veche a şcolii: săli de clasă, cantină, sala de sport, săli de masaj etc. O bună parte din această sumă de bani a fost finanţată de "Fundaţia Project Concern International," patronată de către familia prinţului Albert de Monaco. S-au mai construit şi patru grupări sanitare moderne la dormitoarele elevilor. O altă parte din suma de nouă miliarde de lei a fost donată de către familia prinţului Cartz de Wied din Germania.

La prestigiul grupului şcolar s-au adăugat şi vizitele unor personalităţi din ţară şi din străinătate. Printre vizitatori s-au aflat personalităţi de cultură, conducători de instituţii, cadre didactice preuniversitare şi universitare şi alţii. Cu toţii au apreciat valoarea acestui centru şcolar, fiind atraşi în mod deosebit şi de muzeul tiflologic existent în acesta instituţie de învăţământ.

în activitatea sa complexă pe care o desfăşoară zi de zi în cadrul centrului şcolar, este firesc ca directorul Dabu să-şi găsească repaosul necesar, la intervale de una sau două săptămâni, prin efectuarea unor excursii, a unor lecturi sau de practicarea moderată a unor discipline sportive, împreună cu soţia sa, la sfârşit de săptămână.

Drept răsplată pentru munca depusă pe parcursul a 30 de ani, Ministerul Educaţiei şi Cercetării i-a conferit, la începutul lunii ianuarie 2005, "Diploma de merit Gheorghe Lazăr", diplomă care a constituit pentru domnia sa un preţios stimulent sufletesc.

ROMAN DANILĂ

A. Viaţa şi activitatea

Între activiştii de frunte ai asociaţiei nevăzătorilor din ţara noastră, Roman Dănilă s-a distins printr-o activitate de excepţie, pe care a desfăşurat-o atât ca preşedinte al Filialei Cluj, cât şi ca membru al Consiliului Central al Asociaţiei.

Un merit deosebit îi revine că a reuşit, prin propriile sale eforturi, să-şi formeze un nivel de cultură lăudabil şi să posede vaste cunoştinţe în numeroase domenii.

S-a născut în comuna Brâznic, judeţul Hunedoara, pierzându-şi vederea încă din copilărie, în urma unei grave maladii.

În activitatea de preşedinte al filialei, el a acordat un sprijin deosebit şi pe diverse planuri tinerilor nevăzători, care doreau să urmeze liceul, o facultate sau Conservatorul de muzică. Din dorinţa ca membrii filialei să poată beneficia de lectura unor valoroase cărţi, cu conţinut beletristic şi ştiinţific, a transcris personal cea 60 de volume în Braille, pe care le-a donat filialei amintite.

Ca maistru perier, cu multă răbdare şi tact pedagogic, şi-a pregătit temeinic elevii, spre a deveni buni meseriaşi, astfel încât majoritatea dintre ei au fost angajaţi după absolvirea şcolii în secţiile de perii ale cooperativelor meşteşugăreşti din cadrul UCECOM, ajungând mai târziu fruntaşi în producţie.

Ca preşedinte al filialei respective (1955-1970), a publicat articole cu o tematică interesantă în ziarele "Făclia" (Cluj-Napoca), "Crişana" (Oradea), precum şi în ziarul de limbă maghiară din Baia Mare, articole adresate, în primul rând, părinţilor care aveau copii deficienţi vizual sau tinerilor cu aceeaşi deficienţă, spre a fi înscrişi la şcolile speciale din ţară, pentru instruirea şi educarea lor corespunzătoare. Aceste articole au avut un larg ecou în rândul celor interesaţi.

Întreaga sa activitate pe tărâm didactic şi social, Roman Dănilă a dedicat-o binelui şi cauzei nevăzătorilor din tara noastră, propăşirii lor.

B. Privire generală asupra lucrărilor publicate

Activitatea publicistică a lui Roman Dănilă se poate structura astfel:

- articole publicate în ziare şi reviste, unele cu caracter de popularizare, ce subliniază necesitatea şcolarizării nevăzătorilor, altele despre rolul şi importanţa asociaţiei, menită să le asigure membrilor săi condiţii tot mai bune de existenţă;

- articole apărute în revista asociaţiei, "Viaţă nouă", care au conturat viaţa şi activitatea unor nevăzători de seamă din ţara noastră (I. Blăjan, Alecu Spiridon, T. Blendea ş.a)

- articole diverse, cu profil tiflopedagogic, ştiinţific şi social;

- traduceri publicate atât în revista "Viaţă nouă", cât şi în revista poloneză Braille "Pola stelo."

Numărul materialelor publicate de Roman Dănilă, cu valoare deosebită, se ridică la cea 50. La acestea se mai adaugă şi referatele apărute în cele două volume editate de Asociaţia nevăzătorilor din România: "Din istoricul scrierii Braille în limba română", "George Halarevici - dascăl şi prieten al

nevăzătorilor," (în colaborare) şi "învăţământul profesional în Şcoala specială de orbi din Cluj," (istoric, 1900-1975). Primele două au apărut în volumul cu titlul "Contribuţii la istoria învăţământului special din România," (culegere de studii), Editura didactică şl pedagogică (1968), iar al treilea în volumul intitulat "Recuperarea socioprofesională a nevăzătorilor din România," editat de Asociaţia nevăzătorilor din ţara noastră şi care înmănunchiază comunicările prezentate la primul simpozion tiflologic din România, organizat de asociaţie la Bucureşti în zilele de 6-7 septembrie 1975.

C. Prezentarea succintă a materialelor publicate

Materialele publicate au fost axate îndeosebi pe viaţa şi activitatea nevăzătorilor, pe probleme ale învăţământului special din ţara noastră şi cu aspecte semnificative din activitatea asociaţiei, putând fi folosite ca documente de toţi cei interesaţi care activează în acest domeniu. Pentru o sumară ilustrare a celor arătate, enumerăm doar câteva din titlurile acestora:

l. "Să ne facem cât mai bine cunoscuţi în rândul văzătorilor" (articol publicat în revista "Viaţă nouă," nr. 8/1980);

2. "Un bun prieten al meu" (articol cu caracter festiv, dedicat împlinirii a 30 de ani de la apariţia revistei "Viaţă nouă", nr. 3/1984);

3. "Conferinţa internaţională de la Acireale" (Italia, n.a.), Roman Dănilă a participat la sus-numita conferinţă, apărut în revista "Viaţă, nouă," nr. 1/1982;

4. "Finala Concursului "Prietenii cărţii Braille," ediţia a XX-a (nr.; 4/1979);

5. "I. Damian, la împlinirea vârstei do 60 ani (nr. 1/1980);

6. "Cea mai veche şcoală de nevăzători din lume" (nr. 1/1981);

7. "Despre încadrarea studenţilor nevăzători în colectivitatea studenţilor văzători" (referat prezentat şi la simpozionul de la Berlin, între 15-19 mai 1972);

8. "Bibliotecile nevăzătorilor din România" (referat publicat în revista poloneză "Pola stelo", Varşovia, 1974);

9. "Periodicile pentru nevăzătorii din România" (referat apărut în revista "Pola stelo, 1975);

De asemenea, el este şi creator, împreună cu prof. I. Marcu, la alcătuirea calendarului tiflologic pe 1983, apărut în revista "Viaţă nouă" - lucrare unică în felul ei, chiar în literatura de specialitate din alte ţări.

ALECU M. SPIRIDON (1896-1971)

A. Viaţa şi activitatea

Între primii elevi ai secţiei de nevăzători, înfiinţată în 1901, pe lângă Orfelinatul de copii surdomuţi din Focşani ,de sub conducerea lui I.V. Tassu, a fost şi Alecu Spiridon.

S-a născut la 24 octombrie 1896, în localitatea Izlaz, din judeţul Brăila, într-o familie de oameni săraci. Din fragedă copilărie, micul Alecu îşi însoţeşte părinţii zilnic, pe un vapor ce făcea curse între Macin şi Brăila, unde ei aveau locul de muncă.

La vârsta de numai trei ani, copilul contractează o meningită şi îşi pierde vederea la ambii ochi. Astfel încât la etatea de şapte ani îl aflăm frecventând - aşa cum am arătat la început - cursurile secţiei de nevăzători a acestui orfelinat, unde se evidenţiază ca un elev sârguincios, cu aptitudini certe pentru matematică.

La absolvirea celor patru clase primare, Alecu Spiridon este repartizat la Azilul de orbi Vatra Luminoasă din Bucureşti. Aici s-a făcut repede cunoscut datorită inteligenţei sale deosebite.

Fiind recomandat şi susţinut de fostul său profesor I.V. Tassu, atât la conducerea azilului, cât şi la cea a Asociaţiei "Amicii orbilor", Alecu Spiridon reuşeşte să obţină o bursă lunară, cu ajutorul căreia a izbutit să urmeze liceul.

După terminarea acestuia, la 1 august 1919 este numit institutor la Şcoala de fete oarbe din Arad. în 1920, se înscrie la cursurile de profesori medico-pedagogi organizate pe lângă Facultatea de litere şl filozofie a Universităţii clujene. Absolvă aceste cursuri în 1925, (diploma nr. 17/11.06.1925). în acest interval de timp, mai precis în 1927 îl aflăm la Şcoala specială de orbi din acest oraş. Funcţionează apoi la această unitate de învăţământ, fără întrerupere, până în 1936, când se transferă la Aşezământul de ocrotire a fetelor oarbe din Buzău, instituţie şcolară nou în fiinţată.

La 1 septembrie 1945, este iar adus la Cluj, unde activează ca tiflopedagog, obţinând rezultate din cele mai bune.

Pentru activitatea sa bogată în roade, la 30 decembrie 1957 a fost distins cu Medalia Muncii, iar la 1 aprilie 1958, a fost numit profesor tiflopedagog, categoria I. S-a pensionat după 45 ani de muncă fructuoasă pentru binele nevăzătorilor, la 1 septembrie 1960.

B. Prezentare succintă a activităţii

În perioada funcţionării sale ca profesor la Şcoala specială de nevăzători din Cluj şi o perioadă de timp la Sâncrai (judeţul Alba), profesorul A. Spiridon a desfăşurat o activitate intensă pe linia sprijinirii instituţiei de învăţământ respective. Astfel a transcris peste 50 de cărţi (manuale şcolare şi literatură) în Braille, în mai multe exemplare.

De asemenea, a elaborat manuale de limba română pentru clasele a III-a. a IV-a şi a V-a, completând un gol resimţit încă de mult în procesul de învăţământ şi înlocuind în acelaşi timp vechile manuale redactate în limba maghiară, existente până atunci.

O contribuţie deosebită a adus-o Alecu Spiridon la înlocuirea programelor şcolare din anii 1933-1934, pentru clasele II-VII, la limba română, ale şcolii din Cluj. Trebuie subliniat faptul că acestea au fost primele programe speciale întocmite la noi în ţară, destinate şcolilor de nevăzători, un accent deosebit fiind pus pe procesul compensatoriu al pregătirii elevilor fără vedere pentru viaţa socială. Ele au fost însoţite şi de un îndrumător metodic, în care s-a arătat scopul urmărit prin aplicarea lor la diverse procedee de predare, specifice deficienţilor vizuali. Programele au constituit un sprijin preţios pentru toate cadrele din şcolile de nevăzători, azi fiind elemente de studiu în scopul cunoaşterii stadiului la care se găsea învăţământul destinat celor lipsiţi de vedere în acea perioadă şi o baza de plecare spre organizarea unui învăţământ special la un nivel superior.

Şi la Buzău profesorul Alecu Spiridon a desfăşurat e activitate deosebită: a transcris în Braille un număr de 122 titluri de cărţi (150 volume), activitate efectuată în afara orelor de clasă. A fost deosebit de apreciat de elevele pe care le-a pregătit, pentru metodele pedagogice utilizate, ca şi pentru nivelul ridicat al cunoştinţelor la materiile predate în perioada respectivă: limba şi literatura română, matematica şi istoria.

În 1940, în urma unei decizii ministeriale, se înfiinţează şi se organizează Şcoala de fete oarbe din Buzău. Profesorul A. Spiridon în consiliile pedagogice ridica probleme de interes aparte, căci era la curent cu cele mai recente cercetări în domeniul învăţământului destinat celor fără vedere, contribuind cu multă eficienţă în această direcţie. Dispunea de o memorie fenomenală, rezolvând probleme cu cele patru operaţii de ordinul sutelor de mii şi milioanelor, pe cale mintală în câteva secunde, ca un adevărat calculator electronic, printr-o metoda personală.

A elaborat şi un sistem de scriere Braille abreviată, participând la lucrările colectivului care a conceput primul sistem de scriere prescurtată în limba română, în anul 1956, organizat de Consiliul Central al Asociaţiei nevăzătorilor din România.

A depus în acelaşi timp o activitate susţinută şi pe tărâm social-obştesc. Aşa, bunăoară, a sprijinit înfiinţarea la Cluj, în 1934, a filialei Societăţii "Sprijinul orbilor," iar în 1941 a susţinut "Societatea orbilor instruiţi", înfiinţată de I.V. Tassu, purtând o permanentă corespondenţă cu acesta.

In 1956 s-a înscris în Asociaţia nevăzătorilor din România, fiind membru al filialei Cluj-Napoca, unde a adus o contribuţie importantă pe linia ridicării nivelului de muncă şi viaţă al celor lipsiţi do vedere. A condus cu succes un curs pentru învăţarea abreviaţiei de către membrii filialei, transcriind un număr de 10 volume de literatură beletristică pentru biblioteca filialei amintite. La adunările generale ale filialei şi ale grupelor de nevăzători ale acesteia, a fost un îndrumător de nădejde al tineretului, sfătuindu-i cum să-şi folosească timpul liber într-un mod plăcut şi folositor.

Viaţa şi activitatea profesorului Alecu Spiridon reprezintă un exemplu de dăruire şi devotament pentru neîncetata propăşire a nevăzătorilor noştri. Sutele de volume pe care le-a transcris în Braille sunt o elocventă dovadă a muncii sale neobosite în folosul handicapaţilor vizuali.

TEODOR BENDEA (n.1916)

A. Viaţa şi activitatea.

Apreciatul tiflopedagog şi muzician nevăzător Teodor Bendea a văzut lumina zilei la Sălciua, judeţul Arad, un pitoresc sat de munte, situat pe malul Arieşului.

Până la vârsta de 10 ani şi-a petrecut copilăria aidoma celorlalţi Copii din sat, integrându-se mediului ambiant al naturii rustice, plină de farmec, care l-a înzestrat cu multă vioiciune şi cu un neistovit izvor de bună dispoziţie.

La etatea de 7 ani este înscris de părinţii săi la şcoala primară din sat, unde termină doar trei clase, deoarece, din pricina unui accident nenorocit, provocat de explozia unui focos rămas de pe urma Primului Război Mondial, îşi pierde vederea şi câteva degete de la mâna stângă.

După trei luni de la accident, în septembrie 1926, este înscris ca elev la Şcoala specială de orbi din Cluj. Aici, pe lângă cursurile şcolare propriu-zise, urmează şi muzica instrumentală, sub atenta îndrumare a doi cunoscuţi profesori, Emil Gogan şi Vasile Ijac. La terminarea şcolii, Teodor Bendea se înscrie, în anul 1935, la Conservatorul de muzică din acelaşi oraş, la secţia instrumentelor de suflat, pe care îl absolvă în 1939.

În anii studenţiei a dirijat un cor şi a activat cu succes în cadrul programelor muzicale ale Societăţii culturale "Astra Română". Tot în aceeaşi perioadă, a învăţat şi practicat acordajul de piane, continuând de asemenea în diverse formaţii de muzică populară sau de jazz.

În toamna anului 1940, îl găsim ca profesor de muzică la Şcoala pentru fete oarbe din Buzău, unde a funcţionat până în anul 1945. Au rămas neuitate, interesantele programe muzicale organizate pentru serbările şcolii, cu diferite prilejuri şi la care luau parte de asemenea numeroşi invitaţi din oraş. în septembrie acelaşi an se transferă la Şcoala specială de orbi din Cluj, unde îşi desfăşoară activitatea didactică ca profesor de muzică, cu rezultate deosebite, până în anul 1977, când se pensionează pentru limită de vârstă.

În toată această îndelungată perioadă de timp (32 ani), Teodor Bendea s-a preocupat cu stăruinţă de temeinica pregătire pe plan muzical a elevilor deficienţi vizuali, spre a le insufla acestora dragostea pentru arta sunetelor, atât de accesibilă persoanelor cu acest handicap senzorial - lipsa vederii.

A alcătuit diferite formaţii orchestrale cu elevii şcolii, cu care a prezentat numeroase concerte, obţinând de multe ori locuri fruntaşe în concursurile interşcolare din acest municipiu sau din judeţ. Totodată, cu elevii săi cei mai dotaţi a susţinut şi o serie întreagă de spectacole artistice în diverse localităţi, înregistrând permanent succese binemeritate şi făcând în acelaşi timp o largă popularizare a posibilităţilor dovedite de nevăzători şi pe tărâm cultural-artistic.

În anul 1952, a obţinut diploma de profesor tiflopedagog în urma unor examene care au avut loc la Arad şi pe care le-a trecut cu nota maximă.

După înfiinţarea Asociaţiei nevăzătorilor din ţara noastră, Teodor Bendea a început să activeze cu buna rezultate şi în cadrul Filialei Cluj-Napoca a acestei organizaţii obşteşti, alcătuind printre altele o orchestră cu care, între anii 1958-1965, a prezentat numeroase concerte în oraş şi în multe din localităţile judeţului Cluj, mult aplaudate de spectatori.

Chiar după pensionarea sa, Teodor Bendea a muncit cu acelaşi elan şi dăruire pentru a lărgi necontenit orizontul de cunoaştere al membrilor Filialei Cluj-Napoca, spre a-i face să pătrundă cât mai bine sensurile majore ale muzicii, care contribuia într-o însemnată măsură la elevaţia spirituală a omului, la înfrumuseţarea vieţii interioare a celor lipsiţi de vedere.

Pentru întreaga sa existenţă şi roadele bogate ale activităţii sale, Teodor Bendea merită cu prisosinţă o caldă preţuire din partea tuturor celor ce-l cunosc ca şi a celor ce indirect au aflat despre alesele sale calităţi morale, despre fructuoasa muncă depusă de el pe plan muzical.

B. Privire generală asupra activităţii şi reproducerea unor fragmente din materialele elaborate.

Aşa cum s-a precizat şi în prima parte a prezentării, Teodor Bendea a fost un distins muzician, înzestrat cu mult talent şi sensibilitate, care de-a lungul a peste trei decanii şi jumătate, s-a străduit cu perseverenţă şi pasiune să facă educaţia muzicală a tinerilor nevăzători, să descopere din rândul lor elementele înzestrate pentru această artă, să-i pregătească cât mai temeinic pe cei ce dovedeau că posedă aptitudini în acest domeniu, spre a înţelege şi iubi muzica, de a putea cânta la anumite instrumente, de a descifra şi interpreta corect partiturile.

În afară de munca sa în această direcţie, Teodor Bendea s-a dovedit şi un compozitor de talent, care a scris o serie întreagă de lucrări pentru cor, miniaturi instrumentale, piese pentru fanfară ş.a., din care majoritatea au fost prezentate, fiind preţuite de cei care le-au ascultat la vremea respectivă. Dintre acestea amintim:

I. Muzică instrumentală

- Elegie pentru corn şi pian;
- Temă cu variaţiuni pentru clarinet;
- Vals trist pentru violoncel.

II. Cântece pentru copii

- Glasul primăverii;
- Cântec de toamnă:
- Mama;
- Mina de cărbuni:
- Cântec de 8 Martie;
- Cântec de 1 Mai.

III. Coruri mixte

- Sârbă de 1 Mai;
- Hora satului;
- Imnul Şcolii de nevăzători din Cluj-Napoca;
- Hâda.

IV. Lucrări pentru fanfară

- Marşul "Parada";
- Marşul "Voioşi muncim";
- Polca veselă etc.

Totodată, între anii 1954 şi 1965, şi-a adus o valoroasă contribuţie la alcătuirea şi definitivarea programei analitice de muzică pentru şcolile de nevăzători din ţară. Teodor Bendea face, de asemenea, parte din Comisia de scriere Braille, subcomisia muzică, din cadrul consiliului central al asociaţiei, prezentând un sistem propriu de notare a mâinii stângi la acordeon, mult mai practic decât cel folosit până în prezent. A desfăşurat o susţinută activitate şi pe tărâm publicistic, fiind autorul a numeroase articole, bine documentate, redactate într-un stil accesibil şi atrăgător, apărute în revista "Viaţă nouă," axate pe o întinsă

paletă tematică cu profil muzical. Dintre acestea, amintim aici câteva: Ion Vidu, Dirijorul George Georgescu, Societatea corală "Carmen", George Enescu, Giaccomo Rossini, Anul Beethoven, Mihail Jora, Pacea oglindită în muzică, un celebru lutier.

Numai în perioada 1964-1985, Teodor Bendea a semnat nu mai puţin de 36 articole şi studii cu profil muzical, citite cu un justificat interes de mulţi dintre abonaţii organului de presă al asociaţiei.

De asemenea, Teodor Bendea s-a arătat a fi de-a lungul anilor şi un poet plin de sensibilitate şi talent, un iscusit mânuitor al stihurilor.

El a dat la iveală o serie întreagă de lucrări în versuri cu conţinut divers. Totodată, a mai scris şi o suită de poezii cu conţinut patriotic,

PROFESORUL ŞI SCRIITORUL NEVĂZĂTOR RADU SERGIU RUBA. VIAŢA, ACTIVITATEA DIDACTICĂ, SOCIALĂ ŞI SCRIITORICEASCĂ

În timpul cât am scris despre profesorul şi scriitorul nevăzător Radu Sergiu Ruba, am fost profund emoţionat şi surprins la gândul că a reuşit să realizeze atât de multe lucruri şi împliniri pentru sine şi familia sa, cât şi pentru semenii săi nevăzători. Volumul acesta de realizări atât de importante, pe toate planurile, i-au asigurat o recunoaştere largă.

Fiecare ne naştem cu destinul nostru şi ne făurim locul în viaţă şi în societate, bucurându-ne mai mult sau mai puţin de modul cum trăim în decursul vieţii. Vreau să cred că domnul Ruba, în această privinţă, se poate declara fericit cu realizările sale până la împlinirea frumoasei vârste de 50 ani. Ce şi-a propus pe mai de-parte, în viaţă, nu ştiu, dar sunt convins că dumnealui va realiza lucruri şi mai mari şi mai valoroase în privinţa sa, cât şi pentru nevăzătorii din ţara noastră. Din partea mea îi doresc tot succesul.

I-a fost dat să se nască la 14 octombrie 1954, zi mare de sărbătoare creştinească a sfintei şi cuvioasei Parascheva, spre nespusa fericire a părinţilor şi a rudelor sale. A văzut lumina zilei în comuna Ardud din judeţul Satu-Mare. Copilăria i-a fost umbrită de o suferinţă a ochilor care, la vârsta de 11 ani, se va încheia cu o adevărată catastrofă. îşi va pierde vederea pentru totdeauna devenind nevăzător, spre durerea lui, a părinţilor şi a tuturor rudelor. Handicapul survenit îi va schimba definitiv locul şi drumul în viaţă şi pe scena lumii, în care totuşi va triumfa prin muncă.

Toate încercările părinţilor de a găsi leac ochilor întunecaţi ai copilului Radu de la medici au rămas zadarnice. Cu oarecare întârziere, îl vor înscrie la şcoala generală pentru copii fără vedere din Cluj, unde fiul lor se va aşeza serios pe învăţătură şi va obţine rezultate tot mai bune. După absolvirea şcolii generale, se va înscrie la liceul special pentru nevăzători din aceeaşi instituţie, în anul 1974» Se poate spune cu adevărat că, după absolvirea liceului, pentru Radu Sergiu Ruba, începe cea mai importantă perioadă din viaţa sa. Se va înscrie la Facultatea de Filologie din Bucureşti, limbile franceză şi engleză, unde timp de patru ani va studia cu multă râvnă, obţinând în fiecare an rezultate tot mai strălucite. Aşa se explică cum la absolvirea facultăţii va obţine media de 9,85, medie care îl va clasa pe locul al V-lea pe ţară la facultăţile cu acelaşi profil. Faptul acesta îl va stimula extrem de mult în toate activităţile sale ce vor urma. Singurul lucru ce rămâne bine stabilit este următorul: în toate realizările sale, după absolvirea facultăţii şi până în prezent, a avut mesajul - ridicarea personalităţii nevăzătorilor din ţara noastră prin muncă şi studii. Acest mesaj a fost susţinut permanent de profesorul Radu Sergiu Ruba.

Îmi amintesc cu multă emoţie când în anul 1978, tânărul profesor Radu Sergiu Ruba a fost angajat la Centrul şcolar de nevăzători din Bucureşti, fiind repartizat la catedrele de limba franceză (liceu) şi limba şi literatura română (curs profesional). A fost primit de întregul colectiv de cadre didactice cu multă simpatie şi speranţă. După o activitate rodnică de 12 ani, va fi transferat la Ministerul învăţământului şi Ştiinţelor în anul 1990, unde va desfăşura funcţia de inspector de specialitate, răspunzând de subsistemul educaţional special pentru deficienţii de vedere din tară. Un nou şi unic domeniu de activitate prestată de un nevăzător. In noua sa calitate funcţională, va realiza pentru învăţământul special lucruri şi obiective deosebit de importante. Printre aceste enumerăm următoarele: reînfiinţarea liceului din Cluj pentru handicapaţii vizuali, înfiinţarea liceului special din Buzău pentru handicapaţii vizuali, înfiinţarea cursurilor postliceale de balneofizioterapeuţi din Bucureşti şi Arad. La aceste mari realizări a fost ajutat într-o importantă măsură atât de colaboratorii săi din cadrul

ministerului, cât şi de unele cadre didactice din şcolile speciale din ţară şi de conducerea Asociaţiei nevăzătorilor. Dar realizările sale din timpul funcţionării în minister nu s-au rezumat numai la cele menţionate mai sus. A întreprins demersuri stăruitoare pentru obţinerea fondurilor băneşti necesare tipăririi de manuale şcolare în sistemul de scriere Braille. A organizat primele tabere şcolare pentru elevii nevăzători în perioada post-decembristă. Aceste tabere au insuflat elevilor handicapaţi vizual o dată mai mult încrederea şi convingerea că şi ei pot beneficia de drepturile şcolare rezervate elevilor.

Activitatea sa socială acordată nevăzătorilor a realizat-o şi în cadrul Asociaţiei în al cărui comitet de conducere s-a aflat încă din anul 1989, ca vicepreşedinte al acestei instituţii, răspunzând de sectorul cultural educaţional şi de relaţiile internaţionale cu toate asociaţiile de nevăzători din lume.

În anul 1990, la adunarea generală a Uniunii Europene pentru nevăzători de la Lisabona, Radu Sergiu Ruba este ales membru în Comisia pentru acces la cultură şi informaţii ale acestei organizaţii.

În anul 1993 va fi reales în aceeaşi funcţie la consfătuirile desfăşurate la Ustron în Polonia, iar în 1996 reales la Maxos, în Italia. La 28 noiembrie 1998, la întrunirea de la Bonn, Comitetul Uniunii Europene îi va propune să facă parte ca vicepreşedinte din această organizaţie. Subliniez faptul că Radu Sergiu Ruba a obţinut toate aceste titluri şi funcţii datorită şi faptului că este un bun vorbitor al limbilor franceză şi engleză şi într-o mai mică măsură al limbilor italiană, spaniolă şi maghiară.

Nobleţea şi inteligenţa cu care natura l-a înzestrat şi pe care el le-a dezvoltat la maxim la timpul oportun I-au ridicat pe culmile înalte ale succesului.

O altă latură a activităţii sale se remarcă aceea de la radio şi televiziune unde a prezentat şi prezintă în continuare emisiuni deosebit de importante. în aceste emisiuni ale celor două instituţii de media relatează despre viaţa şi activitatea nevăzătorilor prin interviuri şi portretizări.

Începând din anul 1992, când a păşit pragul Societăţii de radiodifuziune, a realizat emisiunea specială pentru nevăzători pe programul România actualităţi "Ochiul interior," iar din 1999, pe acelaşi post, înfiinţează şi emisiunea "La lumina sufletului", în care sunt prezentate producţii literare (versuri şi proză) ale autorilor nevăzători din ţara noastră. Serialul acestor producţii a fost imprimat pe şapte casete audio şi intitulate "Cartea vorbită". La Televiziunea Română a realizat între anii 1995-1996 emisiunea de 90 minute "Tiflo antena".

Este colaborator permanent al Societăţii radiodifuziunii române, membru al Uniunii Scriitorilor din România, al Asociaţiei Ziariştilor din România şi al Asociaţiei Autorilor Mulţi Media din Franţa.

Prezenţa sa în atâtea instituţii şi asociaţii din ţară şi din străinătate îl obligă la o activitate plurivalentă şi deloc neglijabilă, care îi permite să fie foarte bine cunoscut şi apreciat de personalităţi şi autorităţi din ţară şi de peste hotare.

Activitatea literară, jurnalistică şi de traducător • Pentru că în acest domeniu, al creaţiei literare, al jurnalisticii şi al traducerii unor volume, articole cu tematici diverse, preluate din limbile franceză, engleză etc, la un voim extrem de mare, mă simt obligat să prezint numai titlurile, fără să îndrăznesc a face o analiză literară şi estetică. în cazul acesta, le prezint sub forma unui tabel cronologic, care va da totuşi cititorilor posibilitatea să-şi facă o imagine.

Vom spune însă că întreaga operă literară a lui Radu Sergiu Ruba se bucură de o factură originală importantă, care se remarcă printr-un suflu emoţional ponderat, este înveşmântată cu o naturaleţe deosebită şi un umor pregnant. Mai jos prezint titlurile volumelor sale de versuri şi proză, cu menţionarea editurilor unde au apărut.

a) Volumele de poezii "Spontaneitatea înţeleasă," 1983 şi "Iluzia continuă," 1988, ambele volume au apărut la Editura Cartea Românească;

b) Volumul de poezii şi proză scurtă "Iubirea şi Orientul," apărut la Editura Phoenix, Bucureşti, 1994;

c) Volumul de nuvele "Contrabanda memoriei", Editura Cartea Românească, 1997;

d) Antologie personală "Dacă pleci în căutarea mea," Editura Axa, Botoşani, 1999;

e) Volumul "Marginal," poeme, Editura "Dacia", Cluj Napoca, 2001;

f) Volumul "Dialoguri şi eseuri," apărut la Muzeul Literaturii Române, 2001;

g) "Antologia scriitorilor nevăzători din România. Constelaţia Homer", Editura "S.A.S", Bucureşti, 1996;

h) împreună cu alţi trei scriitori, Radu Sergiu Ruba a contribuit la redactarea volumului închinat papei Ioan Paul al II-lea cu ocazia venirii în vizită în România, tipărit la Editura "Z", 2000.

Activitatea sa de scriitor a atras atenţia atât persoanelor de litere cât şi a numeroşilor nevăzători intelectuali.

A tradus pentru Editura Universul romanul "Vendredi ou la vie sauvage," (Vineri sau viaţa sălbatică) de Michel Tournier, apărut în 1999, împreună cu Manuela Vrabie şi studiul "La troisieme femme" (A treia femeie), de Gilles Lipovetsky, Editura Univers, 2000.

La propunerea Uniunii Scriitorilor, a tradus proză de limbă franceză, selectată pentru a fi tălmăcită în celelalte limbi europene, din cadrul proiectului „Continent Literar Express 2000". Traducerile au fost făcute de: Nicolas Ancion, Corine Dasaszenns şi Olivier Rollin - anul 2000.

Radu Sergiu Ruba s-a mai evidenţiat şi prin publicarea de poezii, de proză scurtă şi de eseuri, incluse în antologii şi almanahuri publicate în România, Australia, Bulgaria, Franţa, obţinând premii prin participarea la concursuri literare. Printre premii, menţionez pe cel obţinut în Franţa cu o nuvelă elaborată şi tradusă în franceză. Premiul "Frontiera poesis" pentru proză, Satu Mare,1998, şi premiul Fundaţiei "Gheorghe Ursu" pentru întreaga activitate literară.

Toate aceste premii primite din ţară şi străinătate i-au fost oferite drept recompensă pentru meritele sale în decursul anilor. Prin toate aceste evidenţieri, Radu Sergiu Ruba a reuşit să risipească neîncrederea multor persoane valide care considerau pe handicapaţii vizuali mai puţin apţi de a mânui condeiul în creaţiile literare, muzicale şi chiar ştiinţifice.

Am lăsat la urmă o altă latură valoroasă de activitate a profesorului Radu Sergiu Ruba, aceea legată de responsabilitatea de redactor şef al revistelor "Viaţă nouă" şi "Litera noastră", ambele fiind periodice ale Asociaţiei nevăzătorilor din ţara noastră. Rolul său de redactor şef este de a aproba publicarea celor mai importante articole despre şi din lumea nevăzătorilor din ţară şi de peste hotare, de a publica toate hotărârile şi comunicările conducerii asociaţiei şi a filialelor, asigurând în acelaşi timp apariţia materialelor în paginile revistelor în scrierea Braille şi în cea obişnuită, printr-o grafică estetică şi corectă.

Radu Sergiu Ruba este un bun mânuitor al aparaturii electronice moderne, precum computerul, diverse telefoane, aparate de imprimat audio şi video, pe care le foloseşte la nivelul specialiştilor. Astfel a predat limbile franceză şi engleză pe calculatoare (voce sintetică), constituind cursuri de studiu pentru deficienţii vizuali. în vederea acestor realizări, a obţinut fonduri necesare de la sponsori străini (Comisia Europeană, prin Consiliul Britanic). Şi tot prin ajutorul sponsorilor, a luat fiinţă Biblioteca Publică pentru deficienţii vizuali din Bucureşti, bibliotecă pe care o conduce şi de care răspunde.

Se poate concluziona despre vasta sa activitate tehnică, ştiinţifică şi creatoare că datorează totul, în mare parte, aptitudinilor sale native şi inteligenţei sale dezvoltate la maxim prin cultură şi studiu.

Îi doresc acestui temerar să se avânte cu încredere în explozia realizărilor viitorului apropiat, purtând cu entuziasm ştacheta unor noi împliniri.

ALEXANDRU IONESCU – BUTAŞ (1894-1983)

A. Viaţa şi activitatea

Alexandru Ionescu Butaş s-a bucurat de o mare longevitate (89 de ani), care i-a permis să-şi realizeze cele mai multe idealuri şi aspiraţii profesionale, sociale şi artistice, graţie atât firii sale, cât şi aptitudinilor cu care l-a înzestrat natura.

S-a născut în comuna Dărmăneşti *(jud.* Dâmboviţa), cu o deficienţă vizuală irecuperabilă, ajungând până la cecitate, spre vârsta de 50 ani. Până la terminarea cursului primar al şcolii din comuna natală, el va depune eforturi mari pentru a corespunde cerinţelor programei de învăţământ, datorită deficienţei sale vizuale, împreună cu părinţii se va convinge că aceasta îl va împiedica de a mai putea urma cursurile vreunei şcoli pentru copii cu vederea normală. De

aceea I-au adus la şcoala din "Vatra Luminoasă" din Bucureşti, în toamna anului 1909. După ce îşi va însuşi temeinic sistemul de scriere Braille şi cel al notaţiei muzicale, se va înscrie în cadrul liceului "Gheorghe Lazăr," la curs particular, unde, după absolvirea celor patru clase, va susţine examenul pentru obţinerea diplomei de capacitate.

La şcoala din Vatra Luminoasă, A. T. Butaş va învăţa, pe lângă obiectele de cultură generală, meseria de împletitor din trestie, masajul şi îndeosebi muzica (pianul şi vioara). La aceasta din urmă disciplină, îl va avea ca profesori pe A.L. Ivela (teorie şi pian) şi pe I. V. Tassu (vioară). Dotat cu certe aptitudini muzicale, va face progrese uimitoare la vioară, fapt care îi va determina pe cei doi mari tiflopedagogi din acel timp, Ivela şi Tassu, să facă intervenţiile necesare pentru ca elevul lor să fie înscris la Conservatorul de muzică din Bucureşti. Aici se va bucura de sprijinul preţios şi de pregătirea atentă a unor mari muzicieni, ca Alfonso Castaldi, Dimitrie Cuclin, Dumitru Kiriac, Gh. Cucu, Ion Nona Ottescu etc.

În dorinţa de a se perfecţiona, va mai urma apoi alte cursuri de vioară, cu o serie de muzicieni din străinătate. Astfel, la Viena va urna cursuri de specialitate cu Eusebie Mandicevschi, la Praga cu Otokar Sevcik, iar la Budapesta cu Hubay Jeno. Deficienţa vizuală îl va împiedica însă să se dedice exclusiv carierei de concertist, alegând-o pe aceea didactică, ca profesor de muzică. A fost şi un bun dirijor de ansambluri corale şi instrumentale şi un talentat compozitor. A depus o muncă susţinută şi pentru înfiinţarea unor formaţii corale şi instrumentale.

Profesorul A. I. Butaş a activat, cu ani în urmă, în mai multe oraşe transilvănene, apoi la Bucureşti şi în ultimii ani de viaţă la Ploieşti. A cules frumoase cântece populare pe care le-a prelucrat, fie în cadrul unor potpuriuri şi suite, fie ca piese pentru coruri şi diverse instrumente. El este şi autorul a numeroase fantezii şi suite pentru violină solo. Ca violonist, va susţine numeroase recitaluri şi concerte, în special în cadrul şcolilor, al întreprinderilor, ca şi în oraşele şi comunele judeţelor unde a funcţionat ca profesor.

A.I. Butaş s-a situat pe linia primilor săi dascăli de muzică, Ivela şi Tassu, bucurându-se de aceeaşi consideraţie ca şi aceştia. Debutul de cadru didactic şi-l va face chiar la Şcoala specială de copii nevăzători din Cluj. De la acest debut şi până la pensionare, va sluji cu devotament învăţământul muzical românesc. La Cluj nu va funcţiona însă decât trei ani, după care va fi transferat la Oradea, Năsăud şi Gherla, ca profesor de muzică la mai multe şcoli, bucurându-se pretutindeni de un mare prestigiu.

În judeţele unde a activat ca profesor, a întemeiat şi societăţi corale, ca "Lira Rodnei" (1925-1929) la Năsăud, "Corala Astrei," la Aiud şi "Doina Someşană" la Gherla (1929-1940). în 1940 se transferă tot ca profesor de muzică la Ploieşti. Timp de 9 ani, cât funcţionează în acest oraş, desfăşoară aceeaşi bogată activitate, oferind un ajutor preţios formaţiilor corale şi instrumentale nou înfiinţate, printre care amintim: corul C.F.R., corul Rafinăriei Vega şi corul de la Fabrica de postav şi stofe "Dorobanţul." La aceasta din urmă, prof A. 1. Butaş va susţine mai multe recitaluri de vioară pentru muncitorii întreprinderii, "interpretând piese celebre de Mozart, Bach, Händel, Dvorjak, Haydn, Tartini, Vitali, Enescu, Ciprian Porumbescu ş.a.

În 1949, când în existenţa învăţământului deficienţilor de toate gradele au loc transformări radicale de organizare, va fi transferat la Grupul şcolar profesional special pentru nevăzători din Bucureşti, unde va desfăşura o bogată activitate, atât la catedră cât şi pe plan tiflologic. Preocupat intens de îmbunătăţirea procesului de învăţământ, concepe o serie de aparate şi dispozitive tiflotehnice pentru uzul şcolilor speciale. Dintre acestea citäm trusa şcolarului şi cutia de compunere, ambele ingenios concepute.

Elaborează, de asemenea, împreună cu autorul acestui volum, profesorul Nicolae Ionescu, un sistem de scriere prescurtată (gen stenografie), alcătuit din grupe de 8 puncte, pentru scrierea Braille în limba română. Sistemul nu a fost introdus oficial în cadrul şcolilor speciale, dar a fost studiat şi experimentat cu interes de cadrele didactice de la aceste şcoli. Ministerul Prevederilor Sociale a premiat sistemul ca inovaţie.

Profesorul A.I. Butaş a alcătuit totodată semne noi pentru literele alfabetului, pentru semnele de matematică şi pentru notaţia muzicală în sistemul Braille, având la bază un grup format din 3 puncte, întregul sistem l-a denumit "alfabetul tripunctat Butaş". El a realizat şi un abecedar muzical tipărit în Braille pentru uzul şcolilor de nevăzători din ţară, lucrare unică până la acea dată.

În 1954 se pensionează, retrăgându-se în orașul Ploiești. în 1975 donează Bibliotecii Academiei Române toată colecţia sa de manuscrise muzicale, dintre care unele purtau autografele unor personalităţi de renume pe plan muzical din România.

B. Lucrări publicate sau aflate în manuscris

1. Piese corale pentru una şi două voci;
2. Piese pentru coruri mixte;
3. Prelucrări de folclor transilvănean;
4. Prelucrări de folclor prahovean;
5. Compoziţii pentru solo violină;
6. Două volume, tipărite cu aprobarea Ministerului Educaţiei şi învăţământului, de largă circulaţie, atât în cadrul şcolilor cât şi al căminelor culturale din mediul rural.

C. Prezentarea succintă a lucrărilor publicate şi a celor în manuscris

- în 1938 îi apare volumul "Privighetoarea satului," cuprinzând 98 de piese corale, de întinderi şi genuri diferite, pentru care a obţinut premiul Academiei Române;

- în 1939 îi apare volumul "Lira învăţătorului", cu 18 piese corale, premiat de Ministerul Cultelor şi Artelor;

- în 1954 vede lumina tiparului, în scrierea Braille, Abecedarul muzical pentru uzul şcolilor speciale de nevăzători din ţară;

- în 1975 donează Bibliotecii Academiei două volume de manuscrise (primul volum cuprinde 13 fantezii originale pentru violină solo, iar cel de al doilea, 17 piese pentru violină solo - prelucrări după compozitori români şi străini).

LA FINALUL LUCRĂRII

Soarta şi împrejurările au hotărât ca mie să-mi revină rolul de a elabora această lucrare, fapt care nu m-a deranjat chiar deloc. Ba din contră, m-a bucurat foarte mult şi m-a îndârjit să depun toate eforturile posibile de a o vedea finalizată.

Pentru elaborarea acestei lucrări m-am simţit obligat să mă documentez cât mai mult din ziarele, revistele şi cărţile apărute în prima jumătate a secolului XIX, să extrag din cuprinsul lor toate momentele şi trăirile importante din viaţa nevăzătorilor, pe care să le expun prelucrate în paginile lucrării. Cu cât lucrarea ridica mai multe

Impedimente şi dificultăţi de redactare, cu atât mai mult deveneam mai hotărât în elaborarea ei. Parcă simţeam bine cum cineva mă îndemna stăruitor să continui lucrul.

Monografia a fost scrisă cu condeiul minţii şi al sufletului, încât atunci când ea a devenit o cărticică şi şi-a aflat lăcaş în acele două locuri, adică în mintea şi sufletul meu, locuri care au zămislit-o cu eforturi şi pasiune, a fost mare sărbătoare. Ea mi-a produs cele mai mari satisfacţii, faţă de toate celelalte cărţi scrise mai înainte. Explicaţia acestui fenomen sufletesc am atribuit-o fie vârstei mele avansate, de peste 80 de ani, fie handicapului de care dispun sau pur şi simplu reuşitei acestei elaborări.

Cu cât realizările noastre, pe diverse planuri, sunt mai multe şi mai importante în decursul vieţii, cu atât mai greu ne despărţim de ele şi de lume, regretând enorm de mult că viaţa ni se curmă. Rămânem neputincioşi în faţa acestui final, pentru că la baza lui se află legea morţii şi a dispariţiei, lege pe care numai Dumnezeu a creat-o, în cele mai perfecte condiţii.

La început nu s-a impus cu stricteţe necesitatea elaborării unei lucrări cu caracter istoric despre Azilul "Vatra Luminoasă" şi despre nevăzătorii din secolul trecut.

Pe mine însă m-a interesat în mod deosebit un asemenea istoric, născându-se în mintea şi în sufletul meu dorinţa de a deveni autorul acestuia. Nu era o simplă dorinţă, pentru că mă născusem nevăzător şi prin aceasta consideram că îmi voi face o datorie de conştiinţă scriind monografia. Mi-am dat bine seama că lucrarea va rămâne un material documentar în tiflologia românească. Ce poate fi mai înălţător şi mai demn pentru fiecare - faptul de a oferi contemporanilor tăi un lucru te valoare?

La vârsta mea destul de înaintată, am avut ocazia să cunosc foarte mulţi nevăzători din ţara noastră cât timp am fost profesor, legând cu elevii relaţii de prietenie şi colegialitate cu majoritatea dintre ei.

Monografia fiind o lucrare de strictă specialitate, va fi consultată în general de cadre didactice ale şcolilor speciale din ţară. Ea va veni să ilustreze, ca într-un film documentar, istoricul azilului "Vatra Luminoasă," cu toate instituţiile care au funcţionat şi funcţionează pe teritoriul său.

Viaţa a fost şi a rămas pentru toată lumea o luptă grea şi continuă, luptă de la care nici nevăzători nu au făcut excepţii. Primele ajutoare cu adevărat stimulatoare, în emanciparea nevăzătorilor din ţara noastră, au venit, la începutul secolului XX, din partea familiei regale, Regele Carol I de Hohenzolern şi a soţiei sale, Regina Elisabeta, care au înfiinţat pentru handicapaţii vizuali din ţara noastră şcoli, cu ateliere şi azile, în care puteau să înveţe carte, meserii şi muzică, reuşind să le schimbe condiţiile de viaţă şi propriul destin. Tinerii nevăzători şcolarizaţi şi profesionalizaţi în cadrul acestor instituţii pătrundeau în societate, bucurându-se de un loc de muncă şi de drepturile de cetăţeni ai ţării.

Văzându-mă ridicat pe ultima treaptă a vieţii, mă simt fericit că am reuşit elaborarea acestei lucrări de specialitate. Prin intermediul lecturii lucrării, cititorii vor descoperi cu multă satisfacţie tot acest proces instructiv educativ imens obţinut în cadrul Azilului "Vatra Luminoasă."

BIBLIOGRAFIE

1 CORNEL N1STORESCU, - „Proprietarul de iluzii," Editura Cartea Românească, 1988;

2 "RECUPERAREA SOCIOPROFESIONALA A NEVĂZĂTORILOR DIN ROMÂNIA," volum cuprinzând comunicările prezentate la primul simpozion tiflologic din România, Bucureşti, 6-7 septembrie 1975;

3 GABRIEL BADEA-PĂUN, "CARMEN SYLVA, uimitoarea Regină Elisabeta a României," Editura "Humanitas, 2003;

4 Asociaţia nevăzătorilor din R.S.R., Monografie, Bucureşti, 1977;

5 MONOGRAFIE-120 ani de la naşterea ilustrului tiflopedagog român Ioan Vasile Tassu, de prof. Nicolae Ionescu;

6 Conf. Dr. DORIN DAMASCHIN "Defectologie - Deficienţe de vedere," Centrul de multiplicare al Universităţii din Bucureşti, 1971;

7 CONSTANTIN GHEORGHE "Pe urmele trecutului..."

8 REVISTELE ASOCIAŢIEI NEVĂZĂTORILOR DIN ROMÂNIA - "Viaţă Nouă" şi "Litera Noastră".

SFÂRŞITUL VOLUMULUI 1